

STRATEGIJA RAZVOJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE OPĆINE UDBINA

Siječanj, 2017.

Sadržaj

1. UVOD	4
1.1. MISIJA I VIZIJA.....	4
1.2. ZAKONSKA REGULATIVA POLJOPRIVREDNOG SEKTORA	5
1.3. O OPĆINI	7
1.3.1. OSNOVNI PODACI O OPĆINI	7
1.3.2. KLIMA	8
1.3.3. TLO I RELJEF	9
2. ANALIZA ZATEČENOG STANJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA	9
2.1. POVIJESNI PREGLED.....	9
2.1.1. PODACI POPISA STANOVNIŠTVA 2001., POPISA POLJOPRIVREDE 2003. I POPISA STANOVNIŠTVA 2011.	9
2.1.2. STANJE SEKTORA U 2015.....	17
2.1.3. ZAKLJUČAK POVIJESNOG PREGLEDA.....	26
2.2. PREGLED ZATEČENOG STANJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA	27
2.2.1. ANALIZA CORINE LAND COVER PODATAKA.....	27
2.2.2. ANALIZA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE.....	28
2.2.3. ANALIZA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA.....	31
2.2.4. EVIDENCIJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U ARKODU	38
2.2.5. ANALIZA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA	39
2.2.6. ANALIZA PODRUČJA KOJE SE NALAZI U ŠUMSKO-GOSPODARSKOJ OSNOVI	40
2.3. ANALIZA KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA	41
2.4. ANALIZA POSTOJEĆIH POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA	45
2.4.1. TRGOVAČKA DRUŠTVA I OBRTI	45
2.5. ANALIZA POSTOJEĆE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE – 2016.	47
2.5.1. JEDINSTVENI REGISTAR DOMAĆIH ŽIVOTINJA	47
2.5.2. ISPLAĆENI POTICAJI U 2015. GODINI.....	48
2.5.3. STANJE SEKTORA U 2016.....	49
3. STRATEGIJA RAZVOJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	51
3.1. SWOT ANALIZA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	51
3.2. INVENTARIZACIJA I UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM.....	53
3.2.1. PRIJEDLOG MJERA ZA INVENTARIZACIJU I UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM.....	53
3.3. MJERE EUROPSKOG POLJOPRIVREDNOG FONDA ZA RURALNI RAZVOJ	60
3.4. PLAN RAZVOJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE	63
3.4.1. PLAN RAZVOJA STOČARSKE PROIZVODNJE	63
3.4.2. PLAN RAZVOJA RATARSKE, POVRTLARSKE, VOĆARSKE I PČELARSKE PROIZVODNJE	68
3.5. RURALNI TURIZAM	69

3.5.1. AKTIVNOSTI KROZ RURALNI TURIZAM	69
4. ZAKLJUČAK.....	70
POPIS TABLICA.....	71
POPIS SLIKA	72
POPIS GRAFOVA	72

1. UVOD

1.1. MISIJA I VIZIJA

Poljoprivreda i šumarstvo najvažnije su djelatnosti u raspolaganju zemljištem i prirodnim resursima europskih ruralnih područja koja čine 90% teritorija Europske unije. Poljoprivreda u Republici Hrvatskoj trebala bi doprinijeti održivom razvoju kroz trajno provođenje dovoljno zdrave, visoko vrijedne hrane i sirovina za preradu, koristeći proizvodne metode koje ne uzrokuju štetu u prirodi. Razvoj poljoprivredne proizvodnje važan je za oblikovanje i stabilizaciju ekonomsko-društvenog razvoja, distribuciju hrane, povećanje BDP-a i zapošljavanje u sektoru poljoprivrede. Uz granu turizma poljoprivreda u Republici Hrvatskoj treba biti razvojni i ekonomski prioritet.

Zemljišna politika je dio poljoprivredne politike koji se odnosi na poljoprivredno zemljište (Grahovac, 2007.). Ona obuhvaća vlasništvo na poljoprivrednom zemljištu, veličinu posjeda, posjedovnu strukturu, uređenje zemljišta i drugo. Bavi se pitanjima dodjele prava korištenja i prodaje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države, unaprjeđivanjem gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, zaštitom poljoprivrednog zemljišta od onečišćenja što dovodi do konkurentnosti i profitabilnosti proizvodnje.

Općina Udbina može temeljiti daljnje jačanje poljoprivredne proizvodnje na izradi strategije razvoja poljoprivredne proizvodnje. Poljoprivrednu proizvodnju obavljaju obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrti i subjekti malog gospodarstva.

Prvi korak u izradi strategije je izrada analize zatečenog stanja u poljoprivrednom sektoru koja će dati pregled stanja tog sektora na području Općine. Potrebno je analizirati dva segmenta:

- osnovni resurs u poljoprivredi – poljoprivredno zemljište, i
- poljoprivrednu proizvodnju – povijest i sadašnje stanje

kako bi se dao detaljan uvid u problematiku poljoprivredne proizvodnje na području Općine. Detaljnom i objektivnom analizom razvoja postojeće poljoprivredne proizvodnje i poljoprivrednih proizvođača postavlja se čvrsti temelj za razvitak buduće i unaprijeđene poljoprivredne proizvodnje te osmišljavanje strategije razvoja Općine. Poljoprivredna proizvodnja neodvojivo je vezana uz osnovni resurs poljoprivredno zemljište. Kako bi se dobio detaljan uvid u stanje poljoprivrednog sektora u analizi se obrađuju javno dostupni podaci vezani uz stanje poljoprivrede zabilježeno u Popisu stanovništva 2001., Popisu poljoprivrede 2003., Popisu stanovništva 2011., stanje s podacima iz 2015. i trenutno stanje s podacima iz 2016. godine kao i podaci Hrvatske poljoprivredne agencije.

Drugi korak je prijedlog strategije razvoja poljoprivredne proizvodnje koja obuhvaća izgradnju nove i unaprijeđene postojeće infrastrukture u ruralnom području kao uvjet razvoja poljoprivrede. Ona mora sadržavati realne ciljeve ostvarive kroz sljedećih pet godina, a usto je potrebno definirati i materijalne uvjete za njenu uspješnu realizaciju. Strategija je usmjerena na:

- Konkurentnost i učinkovitost poljoprivredne proizvodnje
- Povećanje poljoprivredne proizvodnje
- Povećanje ekološke proizvodnje
- Raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u privatnom i državnom vlasništvu
- Promidžba domaćih proizvoda

- Poticanje ekološke proizvodnje
- Organiziranje tržišta i promicanje poljoprivrednih proizvoda
- Učinkovitog i transparentnog upravljanja poljoprivrednim zemljištem
- Rješavanje problema vezanih za poljoprivredno zemljište
- Rješavanje imovinskopravnih odnosa
- Povlačenje financijskih sredstava iz Europske Unije.

Općina Udbina mora postati poželjno mjesto za život s raznolikim mogućnostima za obavljanje poljoprivrednih i turističkih aktivnosti. Poljoprivredna proizvodnja treba se razvijati u skladu s postojećim resursima, ali u skladu sa zaštitom prirode. Brojna su polja u kojima Udbina može napredovati, kao što su proizvodnja povrća, voća, proizvodnja organske hrane, stočarstvo, ali i turizam. Udbina se nalazi na povoljnom prometnom pravcu, a blizina urbanih središta, kao i nacionalnog parka Plitvička jezera te blizina granice s Bosnom i Hercegovinom čini je još atraktivnijom za proširenje turističke ponude i razvijanje rekreacijsko-gastronomске destinacije za domaće i strane turiste.

1.2. ZAKONSKA REGULATIVA POLJOPRIVREDNOG SEKTORA

Sektor poljoprivrede uređuje veliki broj zakonskih i podzakonskih akata Republike Hrvatske i Europske unije te se u nastavku navode samo neki od osnovnih koji su vezani uz sektor poljoprivrede.

1. **Zakon o poljoprivredi (NN 30/15)** – Ovim se Zakonom određuju ciljevi i mjere poljoprivredne politike, izravna potpora, pravila vezana uz zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda, mjere informiranja i promocije, pravila o jakim alkoholnim pićima, prikupljanje podataka i izvješćivanje o cijenama poljoprivrednih proizvoda, državna potpora, prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda i dopunske djelatnosti, standardi kvalitete za hranu i hranu za životinje, doniranje hrane i hrane za životinje, ekološka i integrirana proizvodnja, sustavi kvalitete poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i priznavanje prirodnih mineralnih i prirodnih izvorskih voda, javne službe na području poljoprivrede, istraživački rad, obrazovanje te razvojno-stručni poslovi, baze podataka, uvjeti za proizvodnju i stavljanje brašna na tržište, sustav poljoprivrednih knjigovodstvenih podataka, administrativna kontrola i kontrola na terenu te upravni i inspeksijski nadzor.
2. **Zakon o poljoprivrednom zemljištu (NN 39/13 i 48/15)** - Ovim se Zakonom uređuje sljedeće: održavanje i zaštita poljoprivrednog zemljišta, korištenje poljoprivrednog zemljišta, promjena namjene poljoprivrednog zemljišta i naknada, raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: u vlasništvu države), Zemljišni fond, Agencija za poljoprivredno zemljište, upravni i inspeksijski nadzor te prekršajne odredbe.
3. **Zakon o veterinarstvu (NN 82/13, 148/13)** – Ovim se Zakonom uređuje zaštita zdravlja životinja, provedba mjera veterinarskog javnog zdravstva, unapređivanje reprodukcije životinja, veterinarska zaštita okoliša, službene kontrole i inspeksijski nadzor u području veterinarstva.
4. **Zakon o stočarstvu (NN 70/97, 36/98, 151/03 i 132/06)** - Ovim se Zakonom uređuju uzgoj i proizvodnja uzgojno valjanih životinja, oplodivanje domaćih životinja, trgovina uzgojno valjanim životinjama, zoohigijenski uvjeti držanja domaćih životinja, zaštita okoliša u uzgoju i iskorištavanju domaćih životinja, kakvoća stočne hrane i proizvoda

životinjskog podrijetla, ustroj i provedba uzgoja uzgojno valjanih životinja i druga pitanja važna za učinkovitost i promicanje stočarstva.

5. **Zakon o održivoj uporabi pesticida (NN 14/14)** - Ovim se Zakonom uređuje Nacionalni akcijski plan za postizanje održive uporabe pesticida, sustav izobrazbe profesionalnih korisnika pesticida, distributera i savjetnika, sustav distribucije i prodaje pesticida, rukovanje pesticidima, skladištenje i postupanje s ambalažom pesticida i ostacima u ambalaži, vođenje zbirki podataka i vođenje evidencija, uporaba i redoviti pregled strojeva za primjenu pesticida, informiranje javnosti i podizanje razine svijesti o pesticidima, mjere za smanjenje rizika od uporabe pesticida i temeljna načela integrirane zaštite bilja, posebni postupci i uporabe pesticida, obavještanje javnosti, posebne mjere zaštite okoliša, smanjenje uporabe pesticida i smanjenje rizika u određenim područjima, pokazatelji rizika, izvješćivanje i razmjene informacija, ovlaštene stručne institucije i zadaće ovlaštenih stručnih institucija, naknade i prekršaji te nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona.
6. **Pravilnik o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjera ruralnog razvoja za 2016. godinu (NN 20/16, 39/16, 91/16)** - Ovim se Pravilnikom propisuje podnošenje jedinstvenog zahtjeva i način provedbe mjera iz programa izravnih plaćanja, te detaljni uvjeti i postupci za ostvarivanje:
 - a. osnovnog plaćanja, dodjelu i korištenje prava na plaćanja iz nacionalnih rezervi, prijenos prava na plaćanja
 - b. plaćanja za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš, preraspodijeljenog plaćanja, plaćanja za mlade poljoprivrednike, proizvodno vezane potpore i programa za male poljoprivrednike,
7. **Pravilnik o dobrim poljoprivrednim i okolišnim uvjetima (NN 65/13)** - Ovim Pravilnikom propisuju se dobri poljoprivredni i okolišni uvjeti, obveznici ispunjavanja uvjeta, kontrola ispunjavanja uvjeta, način umanjenja prava za neizvršavanje obveza i rokovi u kojima ispunjavanje uvjeta postaje obveza u ostvarivanju prava na izravna plaćanja i IAKS mjere ruralnog razvoja.
8. **Pravilnik o Upisniku poljoprivrednih gospodarstava (NN 76/11, 42/13)** - Ovim se Pravilnikom propisuju način i uvjeti upisa i promjena u Upisniku poljoprivrednih gospodarstava, način usklađivanja sa svim upisnicima, registrima ili evidencijama što ih vodi ministarstvo nadležno za poljoprivredu ili ustanove u poljoprivredi te oblik i sadržaj obrasca prijave za upis i promjene.
9. **Pravilnik o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta (NN 35/15)** - Ovim Pravilnikom propisuju se uvjeti, sadržaj, te način vođenja evidencije uporabe poljoprivrednog zemljišta.
10. **Pravilnik o ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji ("Narodne novine", br. 19/16)** - Ovim se Pravilnikom propisuju zadaće ministarstva nadležnog za poljoprivredu za provedbu Zakona o poljoprivredi, kojim se uređuje provedba Uredbi iz članka 2. ovoga Pravilnika, pravila proizvodnje, uvjeti za ovlašćivanje kontrolnih tijela, obveze i zadaće kontrolnih tijela, način i uvjeti za upisa u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji, vođenje baze podataka za poljoprivredni reprodukcijски materijal, pravila za izuzeća od proizvodnih pravila, pravila za skraćivanje prijelaznog razdoblja, katalog sankcija i pravila za sadržaj, veličinu i izgled nacionalnog znaka za označavanje ekoloških proizvoda.
11. **Pravilnik o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima (NN 34/15)** - Ovim se Pravilnikom određuju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima sukladno članku 32. Uredbe (EU) br. 1305/2013 Europskog parlamenta

i Vijeća od 17. prosinca 2013. o potpori ruralnom razvoju iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005 (dalje u tekstu: Uredba (EU) br. 1305/2013). Status pripadnosti područjima s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima utvrđen je na razini jedinica lokalne samouprave temeljem »Studije određivanja područja pod utjecajem prirodnih ili drugih specifičnih ograničenja u poljoprivredi s kalkulacijama« za potrebe provedbe mjera Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014. – 2020. Područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima razvrstavaju se na sljedeće kategorije: gorsko planinsko područje – GPP, područje sa značajnim prirodnim ograničenjima – ZPO i područje s posebnim ograničenjima – PPO.

1.3. O OPĆINI

1.3.1. OSNOVNI PODACI O OPĆINI

Općina Udbina nalazi se u Ličko-senjskoj županiji veličine 683,15 km², sastoji se od 26 naselja te se prostire na 12,8% Županije. Strategija razvoja poljoprivredne proizvodnje Općine Udbina glavna je prekretnica razvoja poljoprivredne proizvodnje i konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača i poljoprivrednih proizvoda kako na tržištu Republike Hrvatske te izradu temelja za nove poduzetničke investicije.

Općina Udbina po upravno-teritorijalnom ustrojstvu Republike Hrvatske čini dio prostora Ličko-senjske županije kako je prikazano na slici 1. Sukladno Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica za statistiku pripada u regiju Jadranske Hrvatske. Prema podacima Plana ukupnog razvoja općine Udbina od 2015. do. 2020. prostor općine Udbina prostire se na površini od 683,15 km² s ukupno 1874 stanovnika. Općina Udbina sastoji se od 26 naselja Breštane, Bunić, Čojluk, Debelo Brdo, Donji Mekinjar, Frkašić, Grabušić, Jagodnje, Jošan, Klašnjica, Komić, Krbava, Kurjak, Mutilić, Ondić, Pećane, Podlapača, Poljice, Rebić, Srednja Gora, Svračkovo Selo, Šalamunić, Tolić, Udbina, Vedašić te Visuć, prikazana na slici 2.

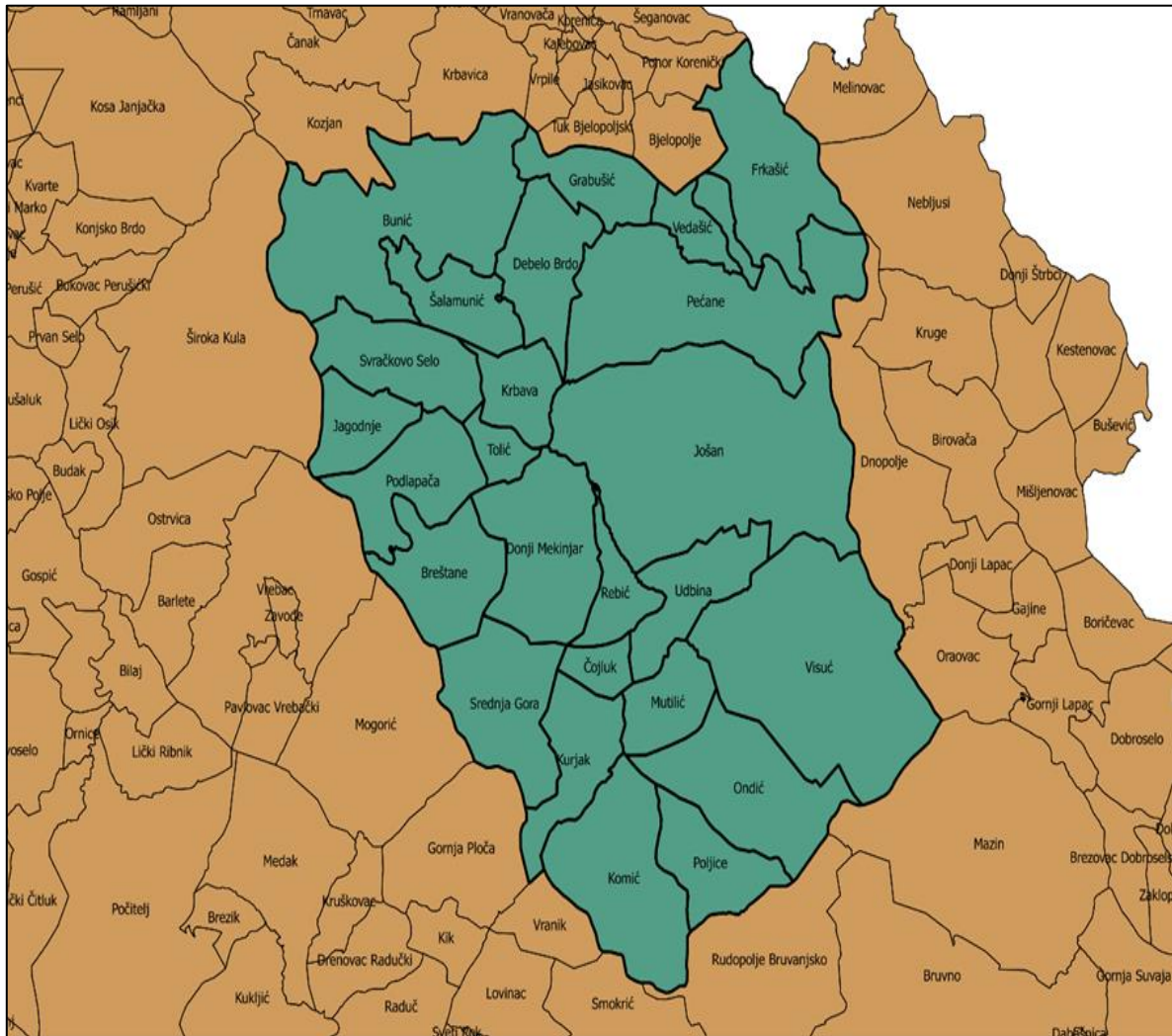
Izvor: podaci www.udbina.hr, obrada autora

Slika 1: Smještaj općine Udbina

Izvor: obrada autora

Slika 2: Naselja općine Udbina

Izvor: obrada autora

1.3.2. KLIMA

Općina Udbina prostorno se nalazi u središnjem dijelu Ličko-senjske županije, a geografski pripada jugoistočnom dijelu županije okružena masivom Plješevice i ličkim sredogorjem.

Klima je umjereno kontinentalna čija značajka su duge i hladne zime, a suha i svježija ljeta. Broj sunčanih sati je oko 2.700 sunčanih sati godišnje u naselju Udbina, odmah iza otoka Hvara, dok je u ostalim naseljima općine Udbina značajan broj dana s maglom. Prosječna najniža temperatura je -2°C tijekom zime, a najviša do 20°C po ljeti. Ograničenja za rast nekih kultura u poljoprivrednoj i voćarskoj proizvodnji je posljedica kasnih proljetnih i ranih jesenskih mrazova te česta sušna ljeta.

Statistički, Udbina ima najmanju količinu padalina u Lici s godišnjim prosjekom od oko 1200 mm. Prevladavaju vjetrovi koji pušu iz smjera sjeveroistoka i jugoistoka (www.lickosenjska.com, obrada autora).

1.3.3. TLO I RELJEF

Krbavsko polje je geomorfološki najistaknutija ravničarska zona Općine Udbina, okruženo masivom Plješevice i ličkim sredogorjem. Ono je polje u kršu kroz čije vapnenačke dijelove ponire voda. Prostire se na površini od 67 km², na nadmorskoj visini od 626-740 m. Ono se sastoji od poljske zone s plitkim tlima na šljunčanoj podlozi koje je često plavljeno i djelomično pogodno za ratarske djelatnosti, ali uključuje i dijelove pobrđa koji su pogodni za stočarstvo. (www.udbina.hr, www.encikopedija.hr, obrada autora)

2. ANALIZA ZATEČENOG STANJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

2.1. POVIJESNI PREGLED

2.1.1. PODACI POPISA STANOVNIŠTVA 2001., POPISA POLJOPRIVREDE 2003. I POPISA STANOVNIŠTVA 2011.

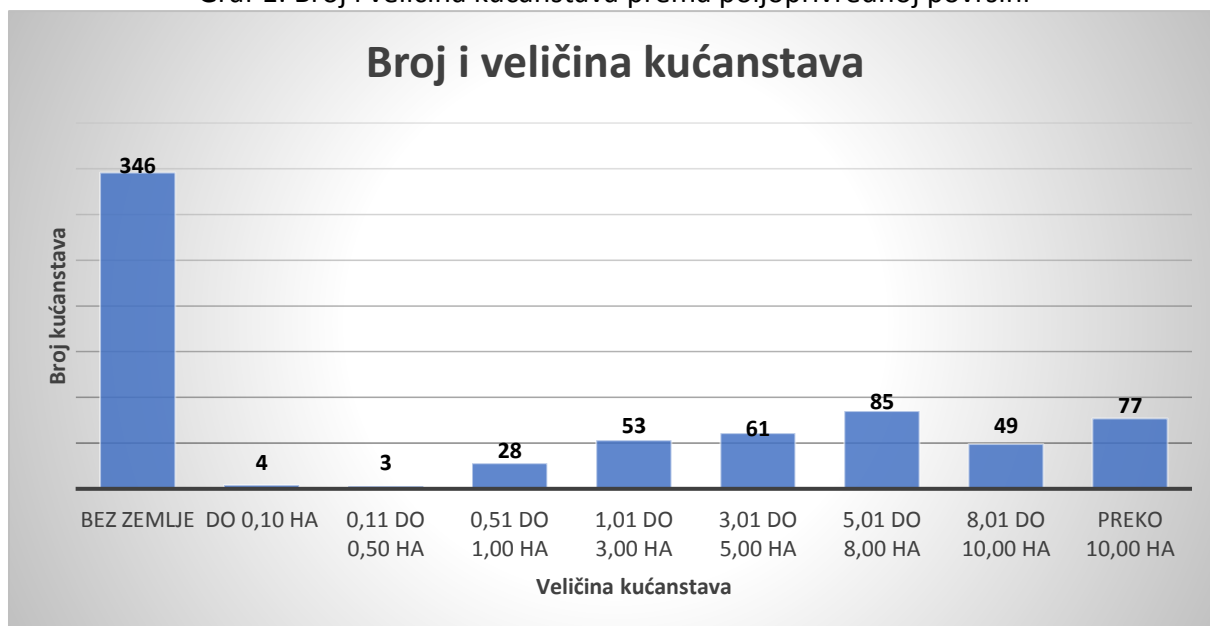
Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, **Popis stanovništva 2001.** prikazani su podaci kućanstva prema ukupnoj raspoloživoj površini zemljišta, prema vrsti poljoprivredne proizvodnje i ukupan broj stoke, peradi i košnica pčela. **Sveukupan broj kućanstava koji se bave poljoprivrednom proizvodnjom je 706 od kojih je najviše, njih 346, bez zemlje.** 85 kućanstava ima zemljište u rasponu od 5,01-8,00 ha dok preko 10,00 ha zemljišta ima 77 kućanstava. Podaci su prikazani u tablici 1 i grafu 1.

Tablica 1: Broj i veličina kućanstava prema vrsti poljoprivredne proizvodnje

Općina Udbina	Broj kućanstava	Uzgoj žitarica, industrijskog bilja i krmnog bilja	Uzgoj povrća, cvijeća, ukrasnog bilja, sjemenja i sadnog materijala	Uzgoj voća, grožđa i maslina	Uzgoj puževa, kunića, fazana, činčila i dr. i dr.	Uzgoj i iskorištavanje šuma
bez zemlje	346	-	7	-	1	-
do 0,10	4	-	-	-	-	-
0,11 - 0,50	3	-	1	-	-	-
0,51 - 1,00	28	2	9	-	-	-
1,01 - 3,00	53	6	11	-	-	2
3,01 - 5,00	61	11	12	3	-	1
5,01 - 8,00	85	36	9	7	-	5
8,01 - 10,00	49	26	4	1	-	8
preko 10,00	77	38	6	2	-	25
Ukupno (ha)	706	119	59	13	1	41

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Graf 1: Broj i veličina kućanstava prema poljoprivrednoj površini

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

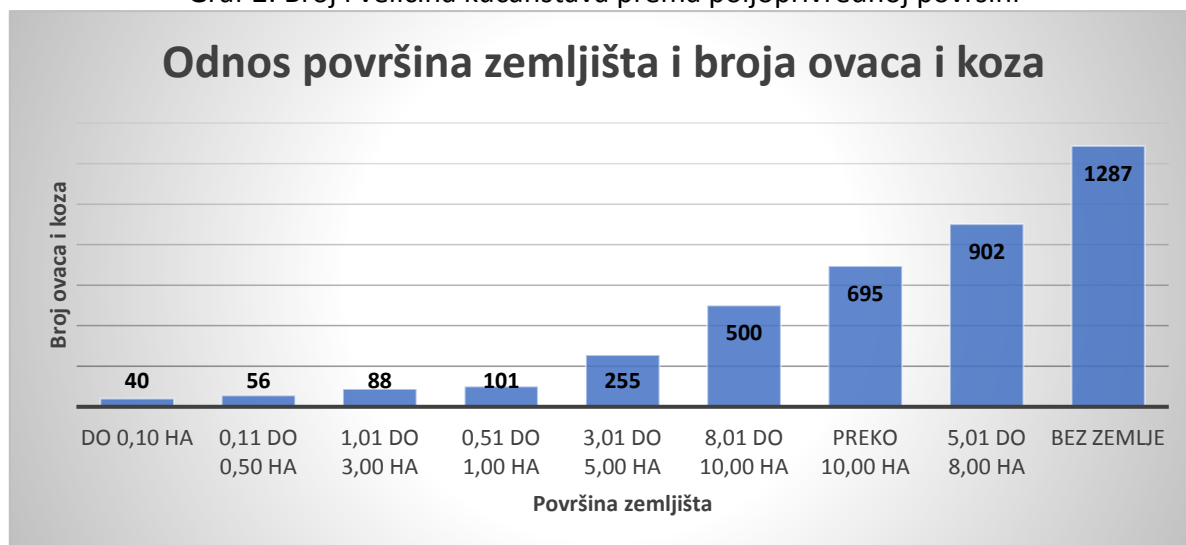
Prema podacima Popisa stanovništva 2001. sveukupno je 6.796 životinja i 11 košnica pčela. Najviše je ovaca i koza 3.924, i to bez korištenog zemljišta 1.287. U tablici 2 prikazan je broj i veličina kućanstava prema ukupnom broju stoke, dok je u grafičkom prikazu 2 prikazan odnos ovaca i koza s ukupnom površinom.

Tablica 2: Broj i veličina kućanstava prema ukupnom broju stoke, peradi i košnica pčela

Općina Udbina	Broj kućanstava	Ukupan broj stoke, peradi i košnica pčela						
		Broj konja	Broj mazgi, mula i magaraca	Broj goveda	Broj ovaca i koza	Broj svinja	Broj peradi	Broj košnica pčela
bez zemlje	346	13	3	22	1.287	8	305	0
do 0,10	4	0	0	2	40	0	30	0
0,11 - 0,50	3	0	0	4	56	0	35	0
0,51 - 1,00	28	0	0	5	101	1	54	3
1,01 - 3,00	53	3	0	30	88	4	227	0
3,01 - 5,00	61	3	0	39	255	6	245	2
5,01 - 8,00	85	7	0	108	902	11	492	6
8,01 - 10,00	49	7	0	96	500	12	382	0
preko 10,00	77	9	0	178	695	17	514	0
Ukupno (ha)	706	42	3	484	3.924	59	2.284	11

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Graf 2: Broj i veličina kućanstava prema poljoprivrednoj površini

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prema podacima Popisa stanovništva 2001. sveukupno poljoprivredno stanovništvo na području općine Udbina je 271 osoba, od toga 186 muškaraca i 85 žena. Od 271 osobe njih 210 je aktivno poljoprivredno stanovništvo dok je 61 uzdržavano poljoprivredno stanovništvo. Podaci su prikazani u tablici 3 i 4.

Tablica 3: Aktivno poljoprivredno stanovništvo općine Udbina

Špol	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Aktivno poljoprivredno stanovništvo			
		svega	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i ne zapošljavaju radnike	obavljaju zanimanje na svom poljoprivrednom gospodarstvu i zapošljavaju radnike	pomažući članovi
sv.	271	210	139	-	47
m	186	158	110	-	26
ž	85	52	29	-	21

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 4: Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo općine Udbina

Spol	Ukupno poljoprivredno stanovništvo	Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo							
		svega	kućanice	djeca od 0-6 godina	djeca od 7-14 godina koja se ne školuju	učenici		studenti	nesposobni za rad
						osnovnih škola	srednjih škola		
sv.	271	61	17	18	-	16	5	1	2
m	186	28	-	15	-	9	2	-	1
ž	85	33	17	3	-	7	3	1	1

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, **Popis poljoprivrede 2003.** prikazani su podaci o površinama poljoprivrednog zemljišta. U tablici 5 prikazan je broj kućanstava, ukupna raspoloživa površina poljoprivrednog zemljišta i broj parcela poljoprivrednog zemljišta. Tablica 6 prikazuje podatke o korištenom poljoprivrednom zemljištu, poljoprivrednom zemljištu u vlasništvu, zakupu i ostalo zemljište.

Tablica 5: Broj kućanstava, ukupno poljoprivredno zemljište i broj parcela

Ličko-senjska županija	Broj kućanstava	Ukupna raspoloživa površina zemljišta (ha)	Broj parcela korištenog poljoprivrednog zemljišta
Općina Udbina	404	2.663,65	1.393

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 6: Korištenje poljoprivrednog zemljišta

Korišteno poljoprivredno zemljište		
Ukupno (ha)	U vlasništvu (ha)	uzeto u zakup (ha)
1498,35	1.377,13	121,22

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

U tablici 7 prikazano je korištenje poljoprivrednog zemljišta po kulturama te je vidljivo da se najviše poljoprivrednog zemljišta koristi kao livade i pašnjaci. U tablici 8 prikazane su površine neobrađenog poljoprivrednog zemljišta i površina šumskog zemljišta.

Tablica 7: Korištenje poljoprivrednog zemljišta po kulturama

Ličko-senjska županija	Oranice i vrtovi (ha)	Povrtnjaci (ha)	Livade (ha)	Pašnjaci (ha)	Voćnjaci (ha)	Rasadnici i košaračka vrba (ha)
Općina Udbina	175,94	2,93	714,2	573,43	31,84	0,01

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 8: Korištenje poljoprivrednog zemljišta po kulturama, neobrađeno poljoprivredno zemljište i šumsko zemljište

Ličko-senjska županija	Neobrađeno poljoprivredno zemljište (ha)	Šumsko zemljište (ha)
Općina Udbina	795,30	301,55

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prema podacima Popisa poljoprivrede 2003. broj poljoprivrednih kućanstava koja koriste upotrebi sredstava za zaštitu bilja i gnojiva je 380 dok ih 248 ih koristi organska gnojiva. Niti jedno kućanstvo nije u ekološkoj poljoprivredi niti u pripremi za ekološku poljoprivredu. Niti jedno kućanstvo nema navodnjavanje.

U tablici 9 prikazani su podaci o broju kućanstava koji imaju voćnjake. Najveći broj kućanstava, njih 383 ima voćke šljiva.

Tablica 9: Broj kućanstava sa voćnjacima

Općina Udbina	šljive	jabuke	kruške	trešnje	višnje	orasi	lješnjaci
Ukupno	383	309	244	130	47	222	5

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prema podacima Popisa poljoprivrede 2003. sveukupan broj kućanstava s domaćih životinjama iznosio je 16310 životinja i 170 pčelinjih košnica.

U 2003. godini najmanje je magaraca 25, a najviše ovaca i koza 9.354. U tablici 10 i grafičkom prikazu 3 prikazan je broj grla stoke i pčelinjih košnica.

Tablica 10: Broj kućanstava s domaćim životinjama i pčelinjim košnicama

Općina Udbina	Ukupno
Goveda	772
Svinje	129
Ovce i koze	9.354
Konji	31
Magarci, mazge i mule	25
Kunići	256
Perad	5.743
Pčelinje zajednice- košnice	170

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Graf 3: Broj domaćih životinja

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Temeljem **Popisa stanovništva iz 2011.** godine na području općine Udbina živjelo je 1.874 stanovnika, od toga 945 žena i 929 muškaraca, od čega je 243 stanovnika bilo zaposleno u poljoprivrednom sektoru. Sveukupno je 300 žene u fertilnoj dobi od 15 do 49 godina, dok je sveukupnog radnog sposobnog stanovništva 1073.

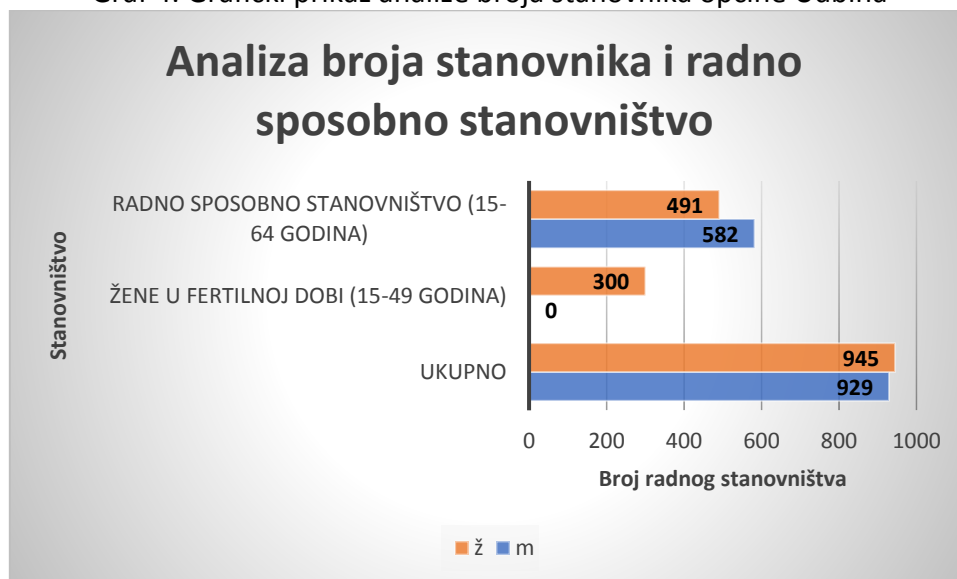
Prosječna starost stanovništva je 50,1, indeks starenja ukupnog stanovništva je 271,05, dok je koeficijent starosti 39,55. Podaci se nalaze u tablici 11 i grafičkom prikazu 4 i 5.

Tablica 11: Analiza broja stanovnika u općini Udbina

Općina Udbina	Broj stanovnika	Žene u fertilnoj dobi (15-49 godina)	Radno sposobno stanovništvo (15-64 godina)	Prosječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti
m	929	0	582	48,4	237,7	35,3
ž	945	300	491	51,8	304,4	43,8
Ukupno	1874	300	1073	50,1	271,05	39,55

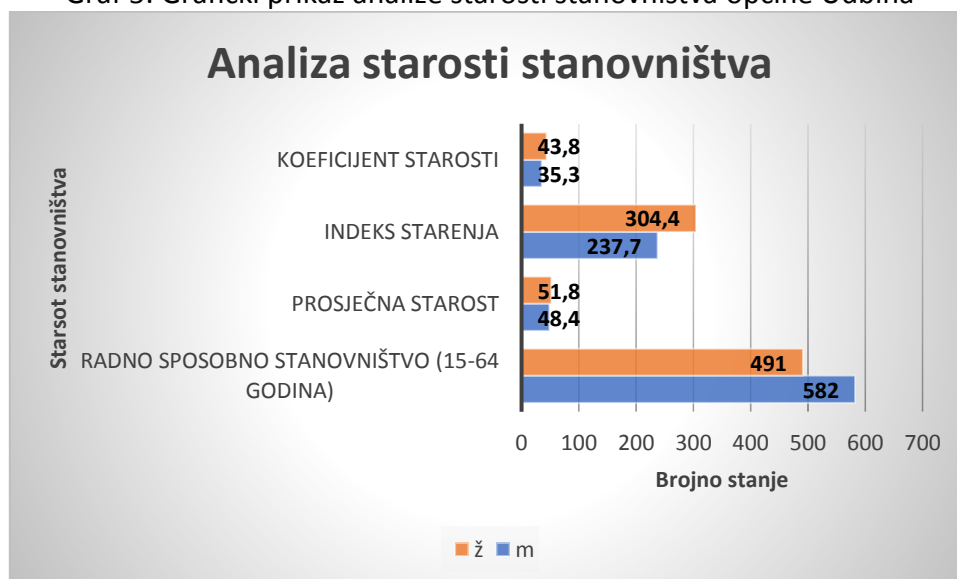
Izvor: www.dzs.hr, obrada autora

Graf 4: Grafički prikaz analize broja stanovnika općine Udbina

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

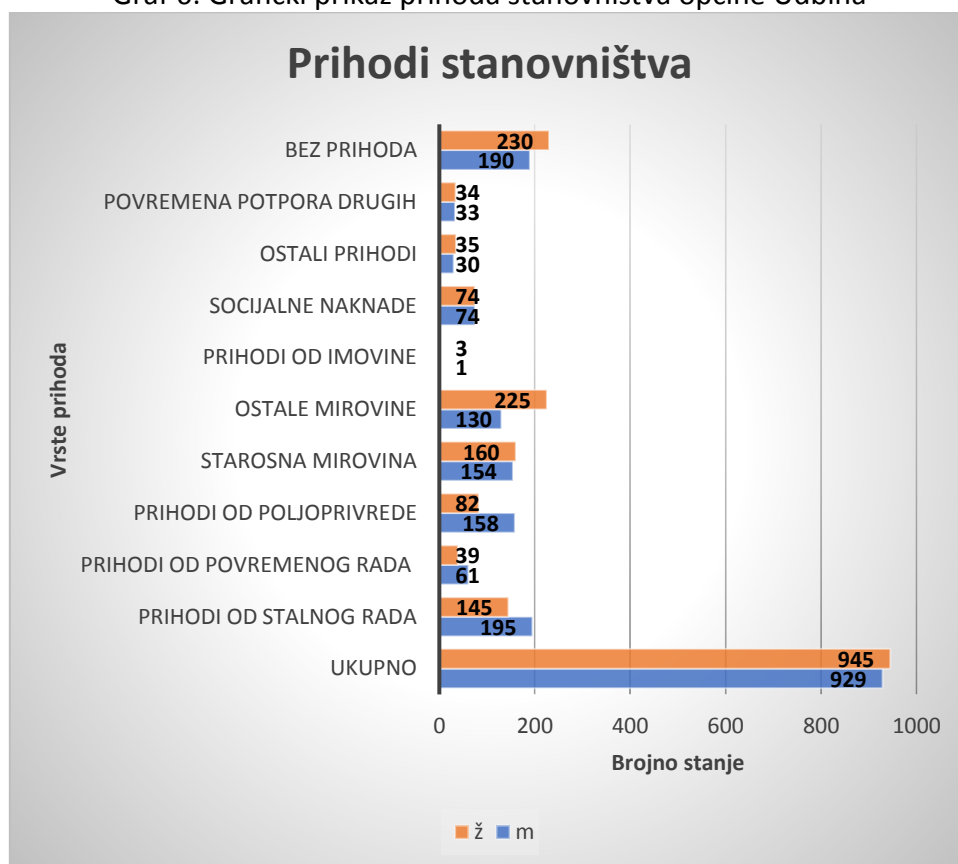
Graf 5: Grafički prikaz analize starosti stanovništva općine Udbina

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prihodi stanovnika općine Udbina, grafički prikazani u grafu 6, temelje se na prihodima od stalnog i povremenog rada, povremenog rada i potpora, poljoprivrede, i mirovine. Broj osoba koje su bez prihoda je 420.

Graf 6: Grafički prikaz prihoda stanovništva općine Udbina

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, Popis stanovništva 2011. prikazani su podaci o broju kućanstava i ukupno korištenoj površini poljoprivrednog zemljišta prikazani u tablici 12.

Tablica 12: Broj kućanstava i korišteno poljoprivredno zemljište

Općina Udbina	Broj kućanstava	Ukupno korišteno zemljište (ha)
bez zemlje	380	0,00
do 0,09 ha	43	1,19
0,10 do 0,49 ha	43	8,29
0,50 do 0,99 ha	27	17,14
1,00 do 2,99 ha	54	91,04
3,00 do 4,99 ha	55	201,72
5,00 do 7,99 ha	64	394,92
8,00 do 9,99 ha	24	209,51
10,00 do 19,99 ha	73	938,38
20,00 ha i više	14	368,54
Ukupno	777	2.230,73

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 13 prikazuje podatke o broju domaćih životinja. Najviše je ovaca 10.723 a najmanje svinja njih 20. Tablica 14 prikazuje podatke o načinu korištenja zemljišta. U tablici 14a i grafičkom prikazu 6a navedeni su podaci Hrvatske poljoprivredne agencije o isporučenim količinama mlijeka u općini Udbina u razdoblju od 2004. do 2011. godine.

Tablica 13: Broj domaćih životinja

Općina Udbina	Goveda	Ovce	Koze	Svinje	Perad
Ukupno	923	10.723	125	20	2.943

Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 14: Način korištenja zemljišta

Općina Udbina	Oranica (ha)	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)	Maslinici (ha)	Livade i pašnjaci (ha)
Ukupno	431,80	162,96	0,08	3,00	1.632,89

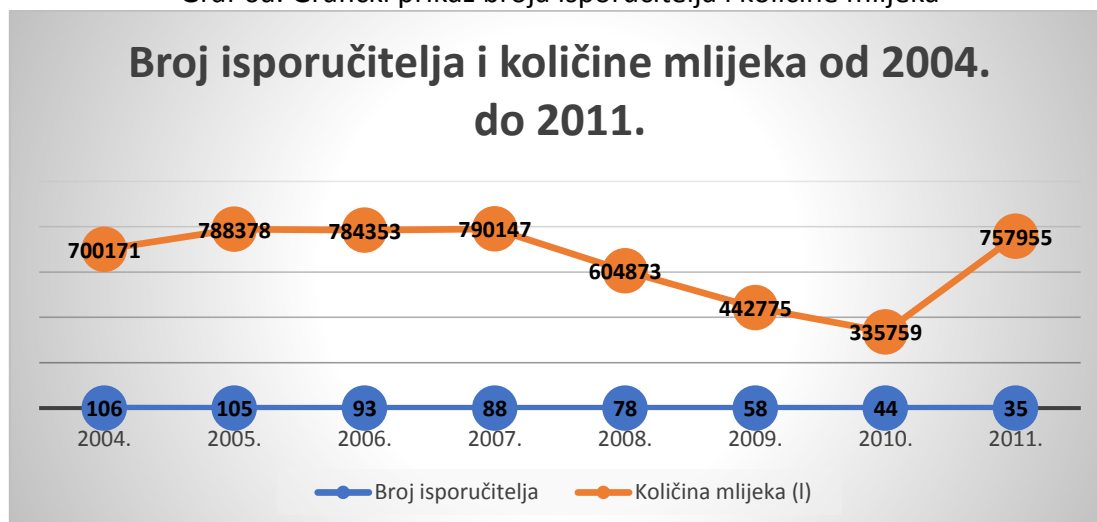
Izvor: podaci www.dzs.hr, obrada autora

Tablica 14a: Broj isporučitelja i količine mlijeka od 2004. do 2011.

Godina	Broj isporučitelja	Količina mlijeka
2004.	106	700171
2005.	105	788378
2006.	93	784353
2007.	88	790147
2008.	78	604873
2009.	58	442775
2010.	44	335759
2011.	35	757955

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

Graf 6a: Grafički prikaz broja isporučitelja i količine mlijeka

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

Temeljem popisa stanovništva iz 2011. godine broj stanovnika bio je 1874. Broj zaposlenih bio je 530, od toga u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu 243. Iz sveukupnog broja zaposlenih i zaposlenih u poljoprivrednom sektoru, vidljivo je da je poljoprivredna proizvodnja primarna djelatnost.

2.1.2. STANJE SEKTORA U 2015.

- **Broj, tip i spol nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Na području općine Udbina bilo je registrirano 270 poljoprivrednih gospodarstava, od toga 202 nositelja muškog roda i 68 nositelja ženskog roda. U tablici 15 prikazan je tip i broj nositelja poljoprivrednih gospodarstava, a u tablici 16 broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i nositelja.

Tablica 15: Tip i broj nositelja

Općina Udbina	Broj nositelja
Muškarci	202
OBRT	2
OPG	195
TRGOVAČKO DRUŠTVO	5
ZADRUGA	0
Žene	68
OBRT	0
OPG	67
TRGOVAČKO DRUŠTVO	0
ZADRUGA	1
Ukupno	270

Izvor: podaci www.aprrr.hr, obrada autora

Tablica 16: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i članova

Ličko-senjska županija	Broj OPG-a	Broj članova
Općina Udbina	262	170

Izvor: podaci www.aprrr.hr, obrada autora

- **Dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Na području općine Udbina registrirano je 270 nositelja poljoprivrednih gospodarstava. Najmanji broj nositelja (13) je između 46 i 50 godina, dok je najveći broj nositelja starosti više od 65 godina (sveukupno 112). U tablici 17 i grafičkom prikazu 7 prikazana je dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava prema vrstama gospodarstva.

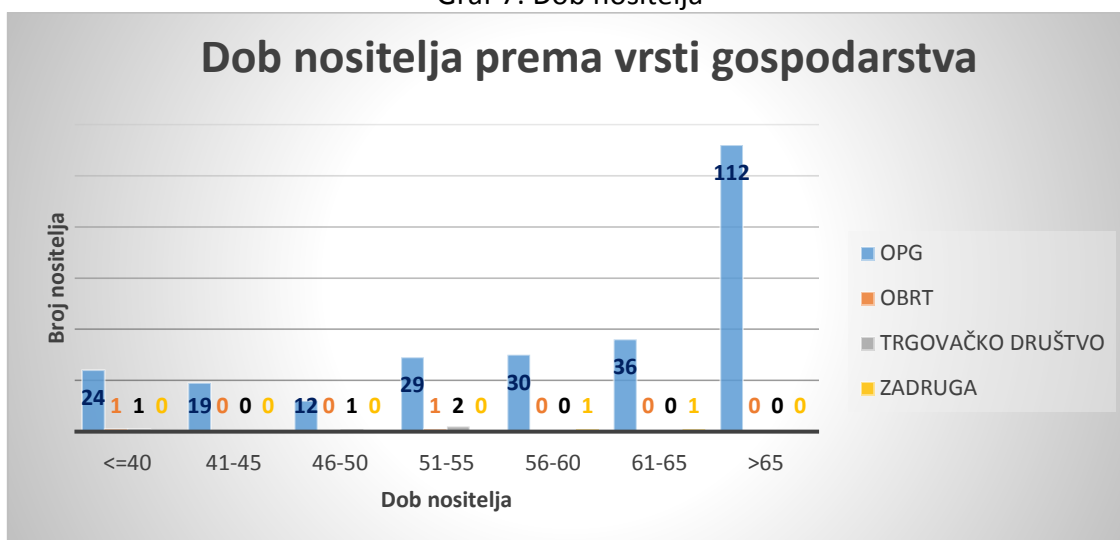
Tablica 17: Dob nositelja

Ličko-senjska županija	Broj nositelja
Općina Udbina	
<=40	26
>65	112
41-45	19
46-50	13
51-55	32

56-60	31
61-65	37
Ukupno	270

Izvor: podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Graf 7: Dob nositelja

Izvor: podaci www.apprrr.hr, obrada autora

- **Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Nositelji poljoprivrednih gospodarstava na području općine Udbine imaju sljedeću stručnu spremu: broj nositelja koji imaju fakultetsko obrazovanje je 6, srednju školu ima 65 nositelja a 25 nositelja nema završenu školu. Za 126 nositelja nema podataka vezano za stručnu spremu. U tablici 18 i grafičkom prikazu 8 prikazana je školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava.

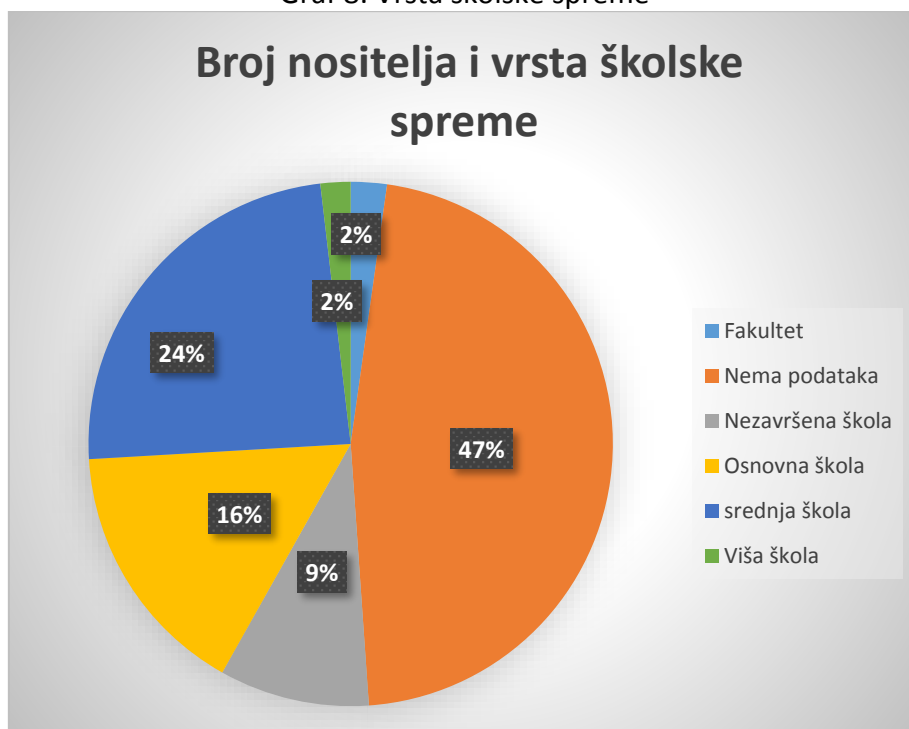
Tablica 18: Vrsta školske spreme

Ličko-senjska županija	Broj gospodarstava
Općina Udbina	270
Fakultet	6
OBRT	1
OPG	4
TRGOVAČKO DRUŠTVO	1
ZADRUGA	0
Nema podataka	126
OBRT	1
OPG	121
TRGOVAČKO DRUŠTVO	3
ZADRUGA	1
Nezavršena škola	25
OBRT	0
OPG	25
TRGOVAČKO DRUŠTVO	0
ZADRUGA	0

Osnovna škola	43
OBRT	0
OPG	43
TRGOVAČKO DRUŠTVO	0
ZADRUGA	0
Srednja škola	65
OBRT	0
OPG	64
TRGOVAČKO DRUŠTVO	1
ZADRUGA	0
Viša škola	5
OBRT	0
OPG	5
TRGOVAČKO DRUŠTVO	0
ZADRUGA	0
Ukupno	270

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Graf 8: Vrsta školske spreme

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

- **Pčelari**

Temeljem Upisnika poljoprivrednih gospodarstava na dan 14.12.2015. upisan je 1 pčelar s ukupno 30 košnica.

- **Jedinstveni registar domaćih životinja**

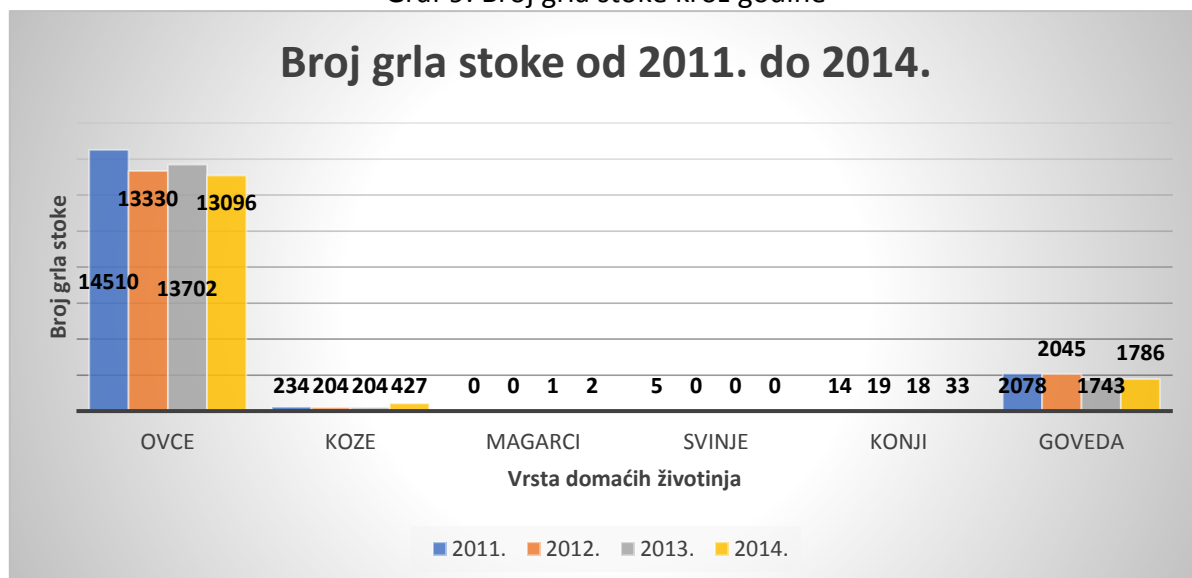
Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije u Jedinstveni registar domaćih životinja upisano je u 2015. godini sveukupno 17.313 grla stoke. U 2015. godini najmanje je magaraca, a najviše ovaca 14.887. U tablici 19 i grafičkom prikazu 9 prikazan je broj grla stoke prema godinama.

Tablica 19: Broj grla stoke od 2011. do 2015. godine

Godina/vrsta životinja	Broj životinja	Broj gospodarstava
2011	16.841	291
GOVEDA	2.078	141
KOZE	234	7
MAGARCI	0	0
KONJI	14	5
OVCE	14.510	137
SVINJE	5	1
2012	15.598	287
GOVEDA	2.045	137
KOZE	204	8
MAGARCI	19	6
OVCE	13.330	136
SVINJE	0	0
2013	15.668	283
GOVEDA	1.743	134
KONJI	18	3
KOZE	204	8
MAGARCI	1	1
OVCE	13.702	137
SVINJE	0	0
2014	15.344	291
GOVEDA	1.786	133
KONJI	33	4
KOZE	427	15
MAGARCI	2	2
OVCE	13.096	137
SVINJE	0	0
2015.	17.313	302
GOVEDA	1.932	137
KONJI	44	5
KOZE	436	16
MAGARCI	2	2
OVCE	14.887	141
SVINJE	12	1

Izvor: Podaci www.hpa.hr, obrada autora

Graf 9: Broj grla stoke kroz godine

Izvor: Podaci www.hpa.hr, obrada autora

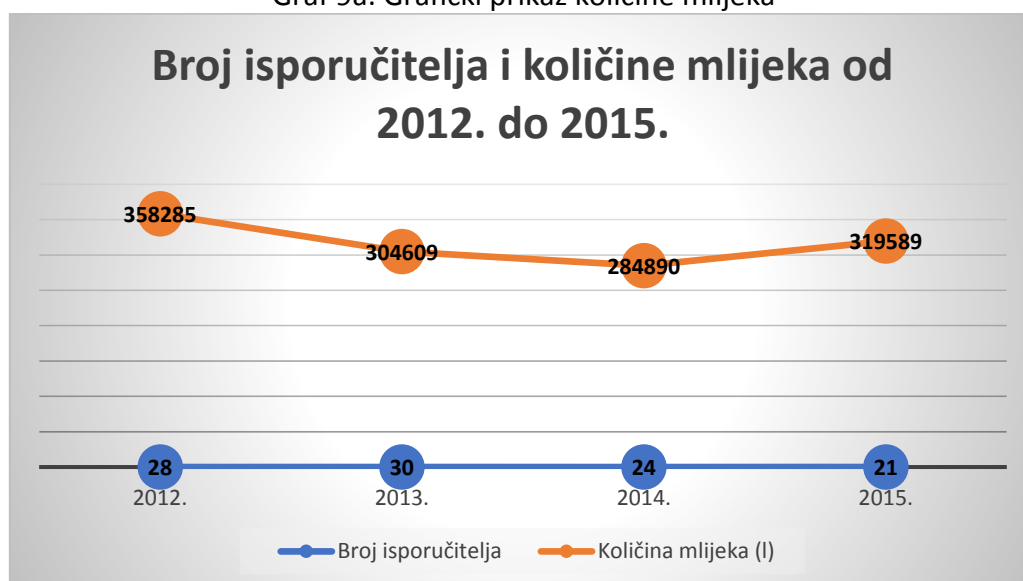
U tablici 19a i grafičkom prikazu 9a navedeni su podaci Hrvatske poljoprivredne agencije o isporučenim količinama mlijeka u općini Udbina u razdoblju od 2012. do 2015. godine.

Tablica 14a: Broj isporučitelja i količine mlijeka od 2012. do 2015.

Općina Udbina	Broj isporučitelja	Količina mlijeka (l)
2012.	28	358285
2013.	30	304609
2014.	24	284890
2015.	21	319589

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

Graf 9a: Grafički prikaz količine mlijeka

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

- **Potpore u poljoprivredi**

Pravne i fizičke osobe koje se bave poljoprivrednom djelatnošću, imaju mogućnost podnijeti zahtjev za dodjelu potpora na sljedeći način ako:

- su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava,
- je izvršen upis zemljišta u ARKOD sustav za sve vrste potpora po poljoprivrednoj površini,
- je stoka za koju se podnosi zahtjev za potporu u stočarstvu i za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja upisana u Jedinostveni registar domaćih životinja i ostale propisane upisnike te propisno označena.

Jedinostveni zahtjev obuhvaća zahtjeve za:

1. osnovno plaćanje
 - a. dodjelu prava na plaćanja, uključujući dodjelu prava iz nacionalne rezerve i posebne nacionalne rezerve za razminirano zemljište,
 - b. aktiviranje prava na plaćanje;
2. plaćanje za poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš (dalje u tekstu: zeleno plaćanje);
3. preraspodijeljeno plaćanje;
4. plaćanje za mlade poljoprivrednike;
5. program za male poljoprivrednike;
6. proizvodno vezanu potporu za:
 - a. krave u proizvodnji mlijeka, tov junadi, ovce i koze, krave dojilje, povrće (osim krumpira), voće (osim maslina), šećernu repu, proteinske krmne kulture;
7. plaćanja za mjere državne potpore:
 - a. plaćanja u iznimno osjetljivim sektorima za maslinovo ulje, duhan, mliječne krave, rasplodne krmače; državnu potporu za IAKS mjere ruralnog razvoja koje se financiraju iz državnog proračuna za integriranu poljoprivrednu proizvodnju i očuvanje izvornih i zaštićenih vrsta i kultivara poljoprivrednog bilja;
8. plaćanja za IAKS mjere ruralnog razvoja iz članka 10. stavka 5. Zakona predviđene Programom ruralnog razvoja: *Mjera 10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene, Mjera 11 Ekološki uzgoj, Mjera 13 Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima.*

Temeljem upisa poljoprivrednih gospodarstava u Agronet, u 2015. godini poljoprivredna gospodarstva zatražila su potporu za 6.952,01 ha temeljem zahtjeva za dodjelu potpora. Od toga se najviše odnosilo na osnovno plaćanje za krške pašnjake 4.562,38 ha i livade 1.204,20 ha. U tablici 20 prikazane su tražene površine.

Tablica 20: Tražene površine na jedinstvenom zahtjevu

Grad	Kultura/obilježje krajobraza	Tražena površina (ha)
Udbina	esparzeta (grahorka)	0.45
Udbina	grah	0.72
Udbina	ječam-jari	162.46
Udbina	krmna repica	66
Udbina	krški pašnjak	4562.38
Udbina	krumpir	7.16
Udbina	kućni vrt	6.7

Udbina	kukuruz	42.2
Udbina	kupus	3.35
Udbina	lavanda	2.15
Udbina	livade	1204.2
Udbina	lucerna	106.39
Udbina	luk	0.47
Udbina	miješani nasad voćnih vrsta	2.37
Udbina	pravi pir	46.25
Udbina	pšenica-ozima	2.84
Udbina	raž-ozima	56.38
Udbina	šljive	65.64
Udbina	sudanska trava	4.83
Udbina	tikva, tikvice	0.2
Udbina	trave i travolika paša	406.63
Udbina	tritikale-ozime	7.85
Udbina	ugar	194.39
	UKUPNO	6.952,01

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autora

U općini Udbina u 2014. godini potporu temeljem osnovnog plaćanja za poljoprivrednu djelatnost ostvarilo je 198 korisnika u iznosu od 9.654.941,93 kuna. Najviše korisnika, njih 131, nalazi se u rasponu dodijeljenih potpora u iznosu od 10.000,00-50.000,00 kn kako je prikazano u tablici 21.

Tablica 21: Isplaćene potpore temeljem osnovnog plaćanja u 2014.g. na području općine Udbina

Raspon potpore (kn)	Broj korisnika	Sveukupni iznos potpore (kn)
100.000,00-500.000,00	7	1.040.644,56
10.000,00-50.000	131	2.993.989,24
1.000,00-10.000,00	45	286.881,54
500.000,00 -1.000.000,00	1	614.209,95
50.000,00-100.000,00	10	665.227,77
do 1.000,00	2	1.613,19
preko 1.000.000,00	2	4.052.375,68
Ukupno	198	9.654.941,93

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autora

- **Analiza Arkod evidencije**

Upis u ARKOD obavlja se u regionalnim uredima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: APPRRR), u kojima su poljoprivrednici upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Tijekom upisa poljoprivrednici uz pomoć djelatnika Agencije, na digitalnim ortofoto kartama identificiraju sve parcele koje obrađuju, a ne samo one koje se posjeduju, što znači da poljoprivrednici prijavljuju i parcele koje su dobili u zakup ili na korištenje.

Prema podacima ARKOD evidencije na području općine Udbina je **na datum 31.12.2013. bilo upisano 218 poljoprivrednih gospodarstava koja su koristila 3.592,73 ha poljoprivrednog zemljišta**. Najviše korištenog zemljišta je na području naselja Jošan (482,66 ha) i Udbina (1,216.34 ha). Prema podacima ARKOD evidencije na području općine Udbina je **na datum 31.12.2014. bilo upisano 230 poljoprivrednih gospodarstava koja su koristila 3.986,69 ha poljoprivrednog zemljišta**. Najviše gospodarstava i korištenog zemljišta je na području naselja Bunić (37 gospodarstava i 468,03 ha) i Udbina (32 gospodarstva i 1.643,20 ha). **Na datum 31.12.2015.g. na području općine Udbina bilo je upisano 238 gospodarstava koja su koristila 7.362,34 ha poljoprivrednog zemljišta**, najviše na području naselja Komić (1.770,07 ha) i Udbine (2.221,33 ha). Podaci su prikazani u tablici 22. Grafički prikaz po godinama je prikazan na grafu 10.

Tablica 22: Korištena površina i broj PG u 2012., 2013., 2014. i 2015. g.

Naselje	UKUPNO 2012.g.		UKUPNO 2013.g.		UKUPNO 2014.g.		UKUPNO 2015.g.	
	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)	Broj PG	Površina (ha)
Breštane	1	18.14	1	16.9	1	13.77	1	14.22
Bunić	36	299.81	36	375.45	37	468.03	37	777.42
Čojluk	2	22.67	2	22.62	2	17.92	2	17.57
Debelo Brdo	14	117.94	14	116.11	15	117.73	15	125.99
Donji Mekinjar	6	42.51	7	44.78	7	37.31	7	37.26
Frkašić	5	62.91	5	62.63	5	57.17	5	109.01
Grabušić	6	225.97	6	201.35	7	144.39	7	302.03
Jagodnje	2	14.87	2	14.87	2	14.8	2	19.36
Jošan	9	541.43	9	482.66	10	449.66	11	601.78
Komić	6	58.79	6	58.04	8	60.82	9	1,770.07
Krbava	6	84.56	6	80.97	6	63.5	7	69.85
Kurjak	7	65.21	7	59.66	7	57.29	8	167.91
Mutilić	6	48.59	7	48.5	7	47.22	7	127.36
Ondić	6	40.73	6	40.65	7	46.61	7	48.51
Pećane	4	28.38	4	28.15	5	32.39	5	41.62
Podlapača	30	354.60	31	350.97	31	346.94	31	368.68
Poljice	2	22.45	2	18.9	2	18.3	2	20.22
Rebić	8	96.30	7	54.47	8	54.94	7	62.91
Srednja Gora	1	13.30	1	13.3	1	13.23	1	13.19
Svračkovo Selo	2	37.94	2	35.76	2	35.96	3	197.36
Šalamunić	11	110.91	12	112.14	12	110.55	10	122.12
Tolić	4	42.24	4	42.12	4	39.82	3	27.95
Udbina	28	1,286.57	29	1,216.34	32	1,643.20	40	2,221.33
Visuč	12	91.78	12	95.4	12	95.14	11	98.6
UKUPNO	214	3,728.61	218	3,592.73	230	3,986.69	238	7,362.34

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Graf 10: Broj gospodarstava i površina zemljišta od 2012. do 2015. godine

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Prema podacima APPRRR na području općine Udbina u 2015. godini upisano je u ARKOD na korištenje 8438,99 ha poljoprivrednog zemljišta u 4615 ARKOD parcela kako je prikazano u tablici 23.

Tablica 23: Podaci upisani u ARKOD u 2015.

Općina Udbina	Površina (ha)	Broj Arkod parcela
krški pašnjak	5666,70	1431
livada	1402,21	2141
miješani trajni nasadi	0,3100	1
oranica	1240,3100	751
ostalo zemljište	43,5700	4
voćne vrste	85,8900	287
Ukupni zbroj	8438,99	4615

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autora

2.1.3. ZAKLJUČAK POVIJESNOG PREGLEDA

Podaci navedeni u gornjem tekstu rezultat su javno dostupnih podataka Popisa stanovništva 2001. provedenog temeljem Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. (NN, br. 64/00.) i Zakona o izmjenama Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova 2001. (NN, br. 22/01.), Popisa poljoprivrede 2003. temeljem Zakon o popisu poljoprivrede, Popisa stanovništva 2011. godine provedenog temeljem Zakona o Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2011. godine (NN, br. 92/10.) i statistike Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju do 2015. godine.

U 2001. godini sveukupni broj stanovništva bio je 1.649 stanovnika s ukupnim poljoprivrednim stanovništvom 271 u 706 kućanstava te brojem ovaca i koza (navedene kao primarne poljoprivredne djelatnosti). U 2003. temeljem Popisa poljoprivrede upisano je 404 poljoprivrednim kućanstava na 2663,65 ha uz 9.354 ovaca i koza.

U 2011. godini upisano je 1874 stanovnika u 777 kućanstava uz ukupnu korištenu poljoprivrednu površinu od 2230,73 ha s brojem ovaca od 10723.

U 2015. godini ukupna korištena poljoprivredna površina upisana u ARKOD je 7362,34 ha.

Temeljem podataka navedenih u povijesnom pregledu vidljiva je starija dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava uz visoki rast broja poljoprivrednih gospodarstava i broja grla stoke te uz povećanje korištenja površine poljoprivrednog zemljišta, što je najbolje vidljivo kroz 2015. godinu.

Iz navedenih podataka vidljiv je veliki porast korištenja poljoprivrednog zemljišta kroz kulturu krški pašnjak za potrebe stočarstva, i to granu ovčarstva. Prema navedenim podacima ovčarstvo je primarna poljoprivredna djelatnost na kojoj se temelji daljnji razvitak općine i raspolaganje poljoprivrednim zemljištem te je potrebno prilagoditi sve ostale elemente za zadovoljavanje potreba te grane stočarstva. Znatno povećanje korištenja površine poljoprivrednog zemljišta uzrokovano je stupanjem na snagu Zakona o poljoprivrednom zemljište (Narodne novine 39/13, 45/15) koji je propisao novu pravnu osnovu korištenja državnog poljoprivrednog zemljišta, o čemu će detaljnije biti riječi u tekstu.

Povijesnim pregledom utvrđeno je da navedeni službeni podaci trenutno ne odgovaraju stvarnom stanju broja stanovnika, broju kućanstava, broju životinja i korištenoj površini jer podaci kroz godine nisu kompletno obrađeni, metodologija prikupljanja podataka ne daje trend tj. vremenski i brojčani slijed rasta ili pada određenih, a za Općinu, bitnih odrednica. Možemo zaključiti da su podaci prikazani u 2015. godini kroz Upisnik poljoprivrednih gospodarstava najtočniji podaci koji trebaju biti temelj za daljnji rad.

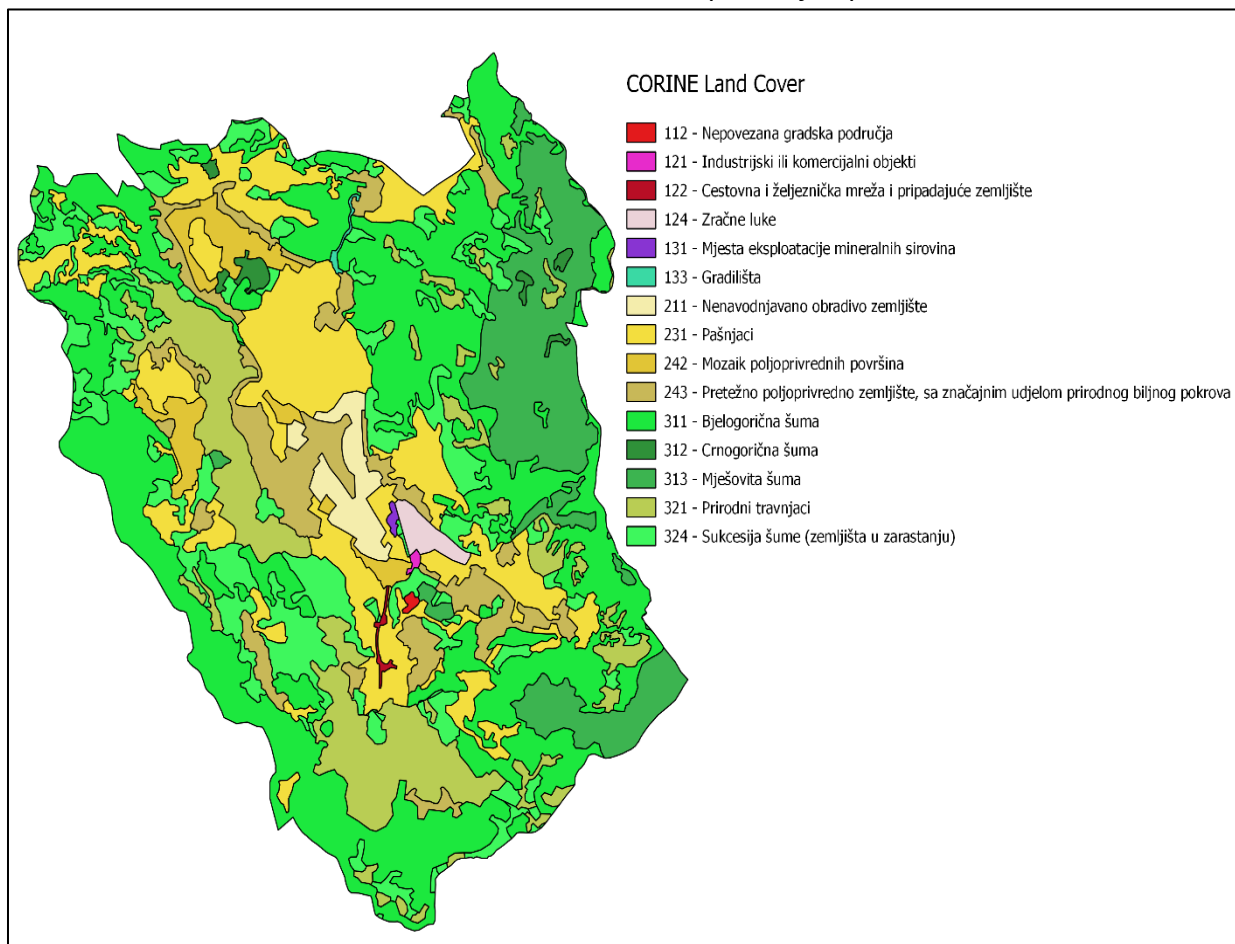
2.2. PREGLED ZATEČENOG STANJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

2.2.1. ANALIZA CORINE LAND COVER PODATAKA

CORINE Land Cover Hrvatska (u daljnjem tekstu: CLC Hrvatska) predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta Republike Hrvatske za razdoblje 1980.-2006. Baza CLC Hrvatska je konzistentna i homogenizirana s podacima pokrova zemljišta cijele Europske unije. Izrađena je prema programu za koordinaciju informacija o okolišu i prirodnim resursima pod nazivom CORINE (COoRdination of INformation on the Environment) prihvaćenom od strane Europske unije. Na razini EU ocijenjena je kao temeljni referentni set podataka za prostorne i teritorijalne analize. CLC Hrvatska javno je dostupna u obliku GIS preglednika na web stranici Agencije za zaštitu okoliša. Prema podacima CLC Hrvatska u općini Udbina (slika 3) ima 19.962,01 ha zemljišta, koje se prema klasifikaciji CLC Hrvatska sastoji od nenavodnjavanog obradivog zemljišta, pašnjaka, mozaika poljoprivrednih površina i pretežnog poljoprivrednog zemljišta sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova. Prema razdjelu površina odnos je sljedeći:

- nenavodnjavano obradivo zemljište: 1.261,49 ha,
- pašnjaci: 11.566,20 ha,
- mozaik poljoprivrednih površina: 1.857,94 ha,
- pretežno poljoprivredno zemljište sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova: 5.276,38 ha

Slika 3: Prikaz CORINE Land Cover-a na području općine Udbina

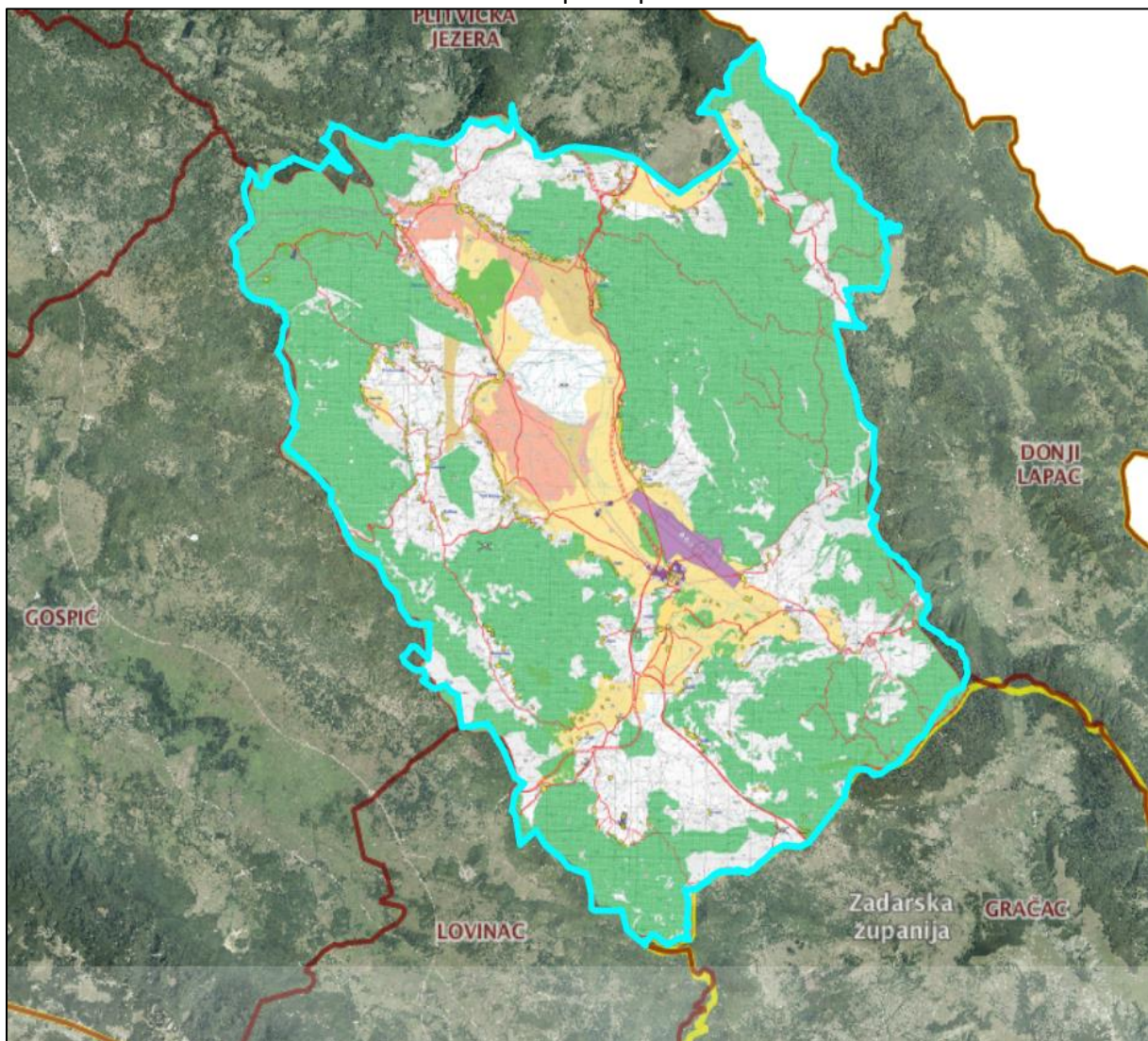
Izvor: podaci CLC Hrvatska, obrada autora

2.2.2. ANALIZA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE

Na području općine Udbina na snazi je Prostorni plan uređenja općine Udbina od 2011.godine. Građevinska područja su sva ona područja unutar granica građevinskog područja, a u općini Udbina to su građevinska izgrađena (postojeća) i neizgrađena (planirana) područja te područja gospodarske namjene. Na slici 4 prikazan je prostorni plan općine Udbina preuzet sa stranica Informacijskog sustava prostornog uređenja Ministarstva prostornog uređenja dok su bojama prikazana određena područja.

Uvidom u prostorno-plansku dokumentaciju Udbine vidi se kako najveći dio površina prekrivaju šumska područja, bilo da se radi o gospodarskoj šumi, zaštitnoj šumi ili šumi posebne namjene. Ova činjenica se podudara s analizom koja je obrađena u daljnjem tekstu. Poljoprivredno zemljište dijeli se na osobito vrijedno obradivo tlo, vrijedno obradivo tlo i obradivo tlo. Najveći dio poljoprivrednog zemljišta su po klasifikaciji prostorno-planske dokumentacije obradiva tla, dok manju površinu pokrivaju osobito vrijedna i vrijedna obradiva tla. Velika je površina i onih područja klasificiranih kao ostala poljoprivredna tla i šumsko zemljište. Ostala površina pripada građevinskim područjima, vodenim površinama i površinama infrastrukturnih sustava.

Slika 4: Prostorni plan općine Udbina

Izvor: www.ispu.mgipu.hr

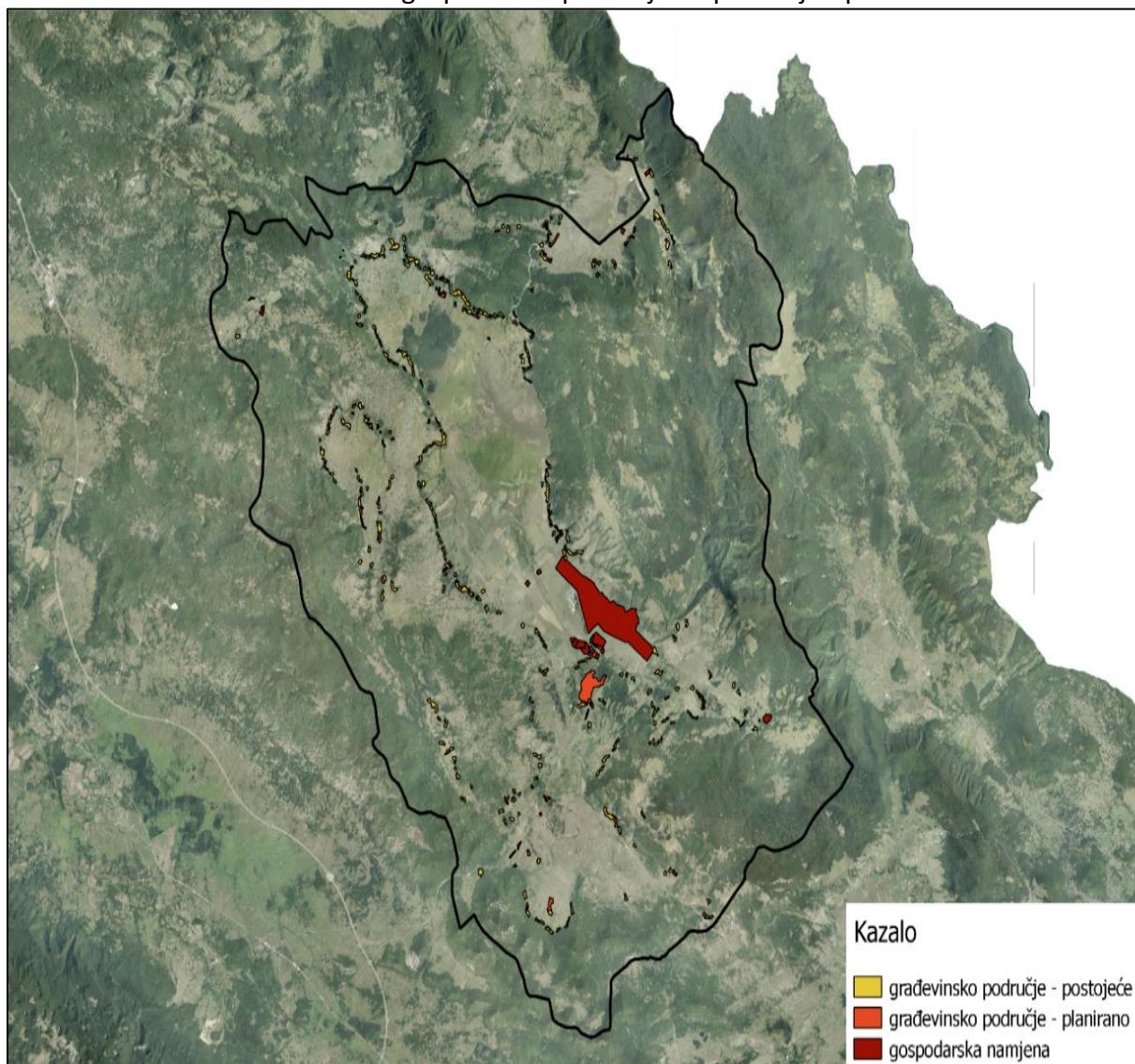
Na slici 5 prikazana su izdvojena samo ova područja kako bi se mogla dobiti točna površina građevinskog područja i područja gospodarske namjene. U tablici 24 vidljiv je rezultat i izračun površine koja se nalazi unutar granica građevinskog područja u općini Udbina, a podijeljen prema tipu građevinskog područja. Ukupna površina građevinskog područja je 1.549,62 ha. Na slikama 6 i 7 pobliže su iscrtana ova područja te je prikaz jasniji.

Tablica 24: Površina građevinskih područja općine Udbina

Tip građevinskog područja	Površina građevinskog područja (ha)
Građevinsko područje – postojeće	713,06
Građevinsko područje – planirano	186,08
Gospodarska namjena	650,48
Ukupno	1.549,62

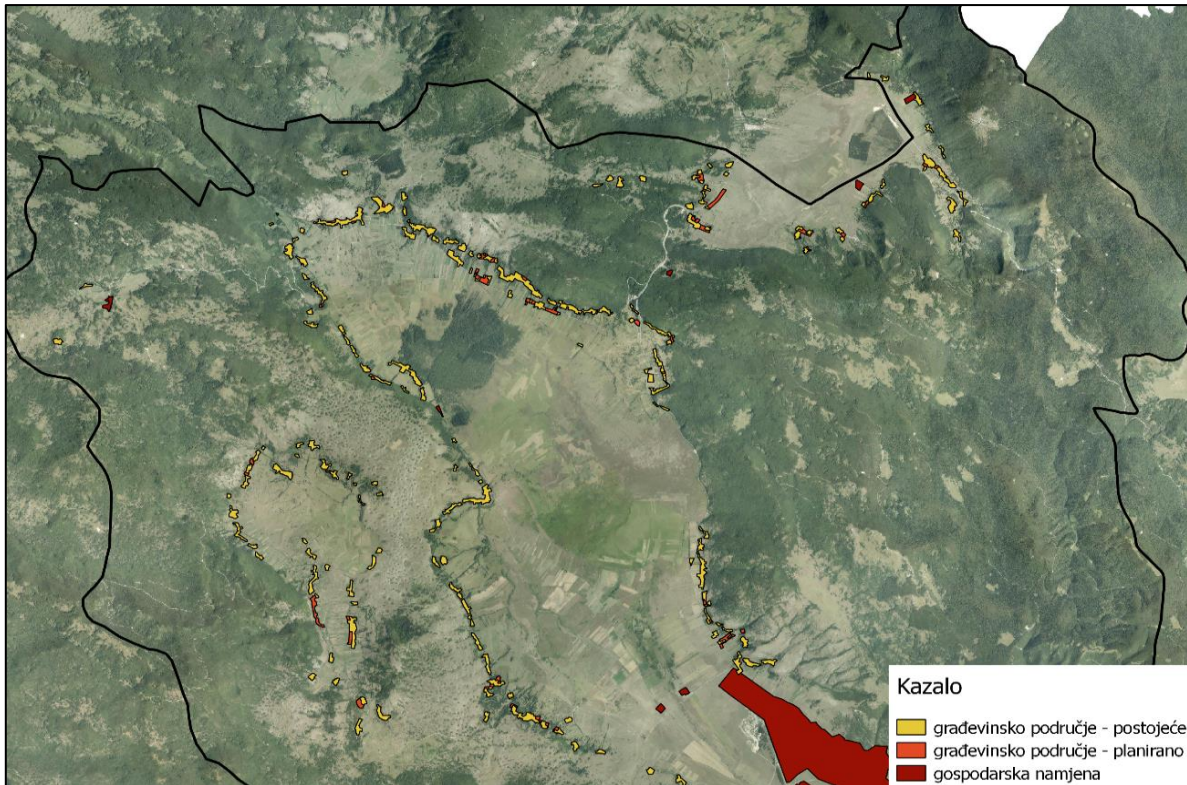
Izvor: obrada autora

Slika 5: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina

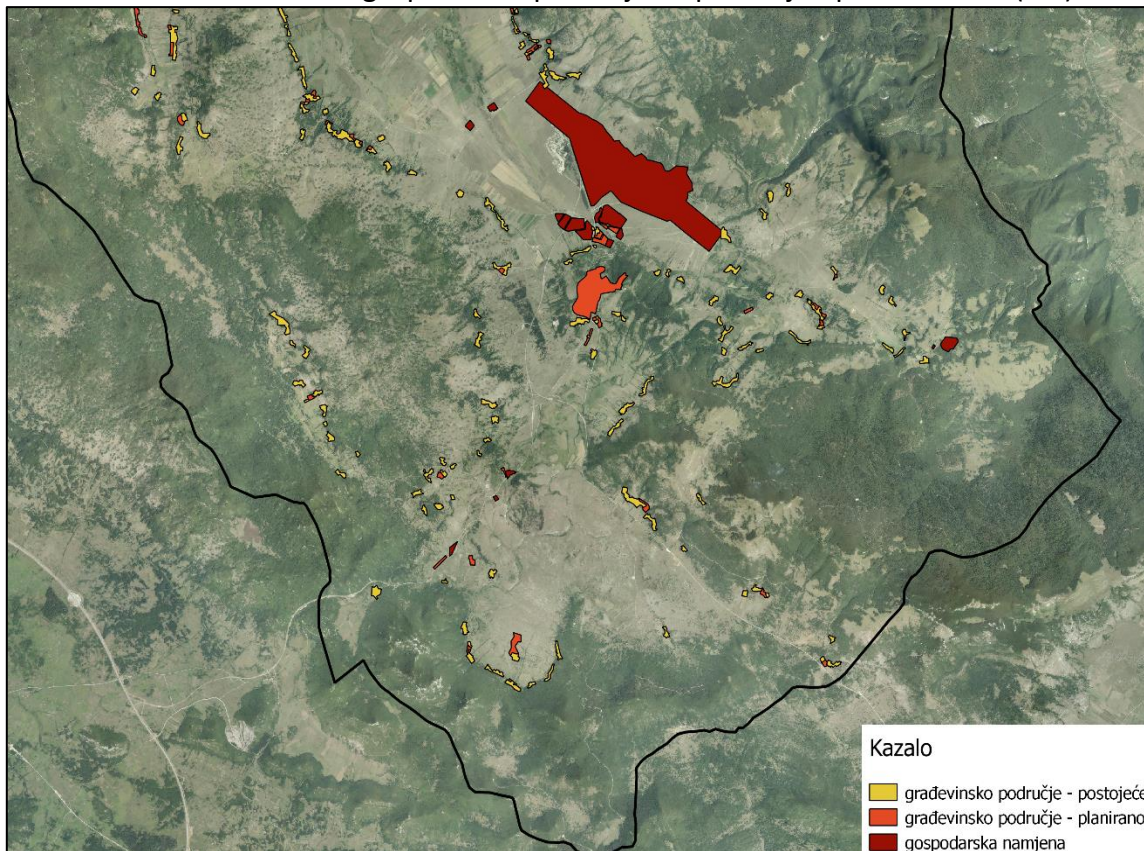
Izvor: obrada autora

Slika 6: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina (dio)

Izvor: obrada autora

Slika 7: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina (dio)

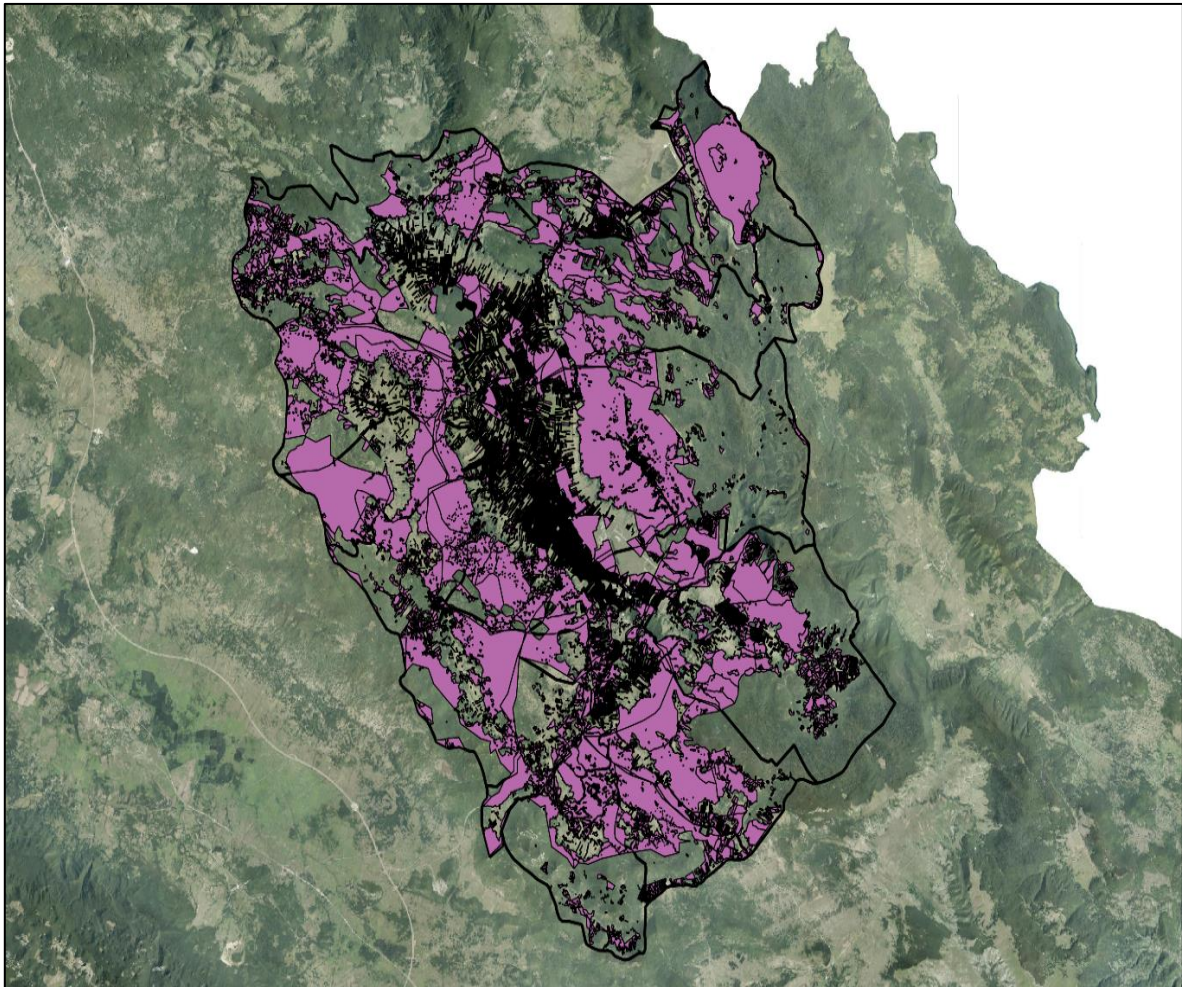
Izvor: obrada autora

2.2.3. ANALIZA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Poljoprivredno zemljište je svo ono zemljište koje se nalazi izvan granica građevinskog područja, dakle ukupna površina općine Udbina umanjena za površinu građevinskih područja. Ukupna površina općine Udbina, prema granicama Jedinica lokalne samouprave koji su dostupni na Državnom zavodu za statistiku, je 68.360,36 ha, a ukupna površina građevinskog područja je 1.549,62 ha. Iz navedenog i na temelju provedene analize javno dostupnih podataka utvrđeno je da površina poljoprivrednog zemljišta na području općine Udbina iznosi 66.810,74 ha i to:

- 32.660,13 ha državnog poljoprivrednog zemljišta (slika 8), i
- 34.150,61 ha privatnog poljoprivrednog zemljišta.

Slika 8: Državno poljoprivredno zemljište na području općine Udbina

Izvor: obrada autora

Najviše državnog poljoprivrednog zemljišta nalazi se u katastarskoj općini Jošan 3.917,43 ha dok se najmanje nalazi u katastarskoj općini Kurjak 578,88 ha, kako je prikazano u tablici 25.

Tablica 25: Površine državnog poljoprivrednog zemljišta po katastarskim općinama

Katastarska općina	Površina državnog poljoprivrednog zemljišta (ha)
Bjelopolje	2.810,36
Bunić	2.088,06

Debelo Brdo	2.725,02
Jošan	3.917,43
Komić	2.313,75
Krbava	850,80
Kurjak	578,88
Mekinjar	2.260,08
Mutilić	2.912,82
Podlapača	2.587,57
Srednja Gora	1.555,80
Svračkovo Selo	1.742,57
Šalamunić	1.191,17
Udbina	2.365,27
Visuč	2.760,55
Ukupno	32.660,13

Izvor: obrada autora

Državno poljoprivredno zemljište nalazi se u katastarskim općinama Bjelopolje, Bunić, Debelo Brdo, Jošan, Komić, Krbava, Kurjak, Mekinjar, Mutilić, Podlapača, Srednja Gora, Svračkovo Selo, Šalamunić, Udbina i Visuč u 26066 katastarske čestice. Najviše katastarskih čestica državnog poljoprivrednog zemljišta nalazi se u katastarskoj općini Udbina kako je prikazano u tablici 26.

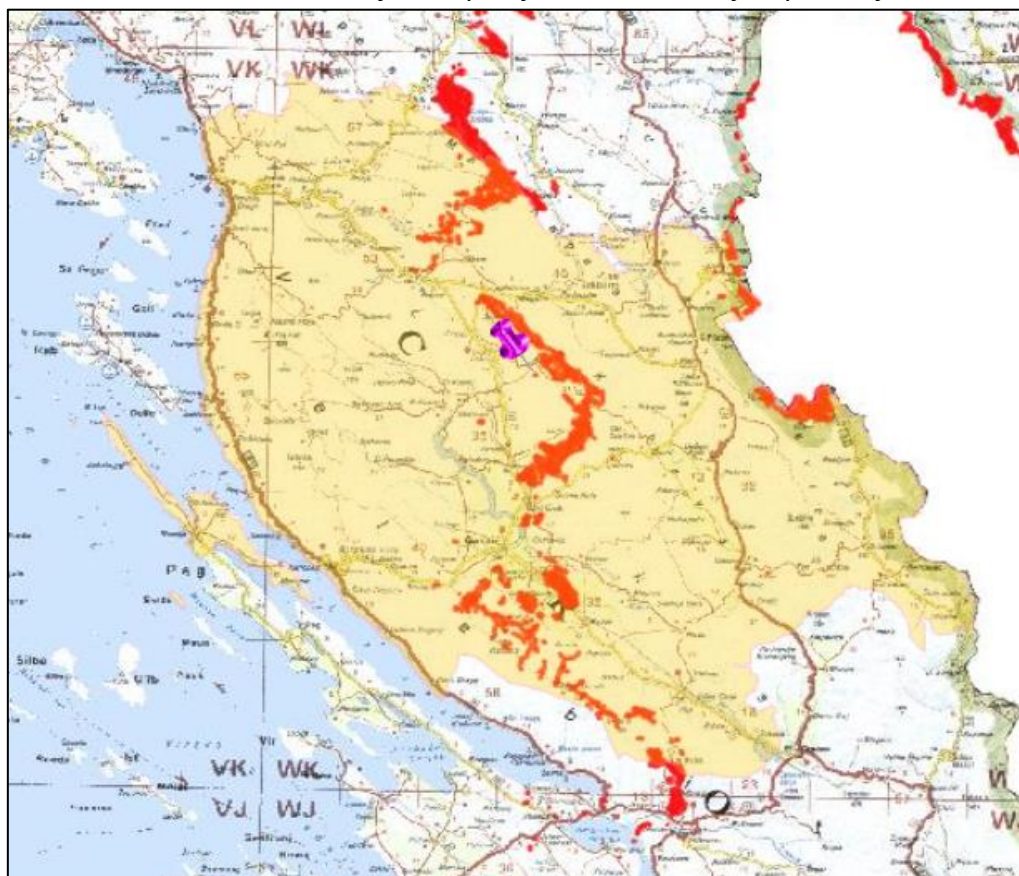
Tablica 26: Broj katastarskih čestica državnog poljoprivrednog zemljišta

Katastarska općina	Broj katastarskih čestica državnog poljoprivrednog zemljišta
Bjelopolje	1404
Bunić	1775
Debelo Brdo	2094
Jošan	3184
Komić	1241
Krbava	1654
Kurjak	446
Mekinjar	2751
Mutilić	2423
Podlapača	653
Srednja Gora	755
Svračkovo Selo	791
Šalamunić	701
Udbina	4085
Visuč	2109
Ukupno	26066

Izvor: obrada autora

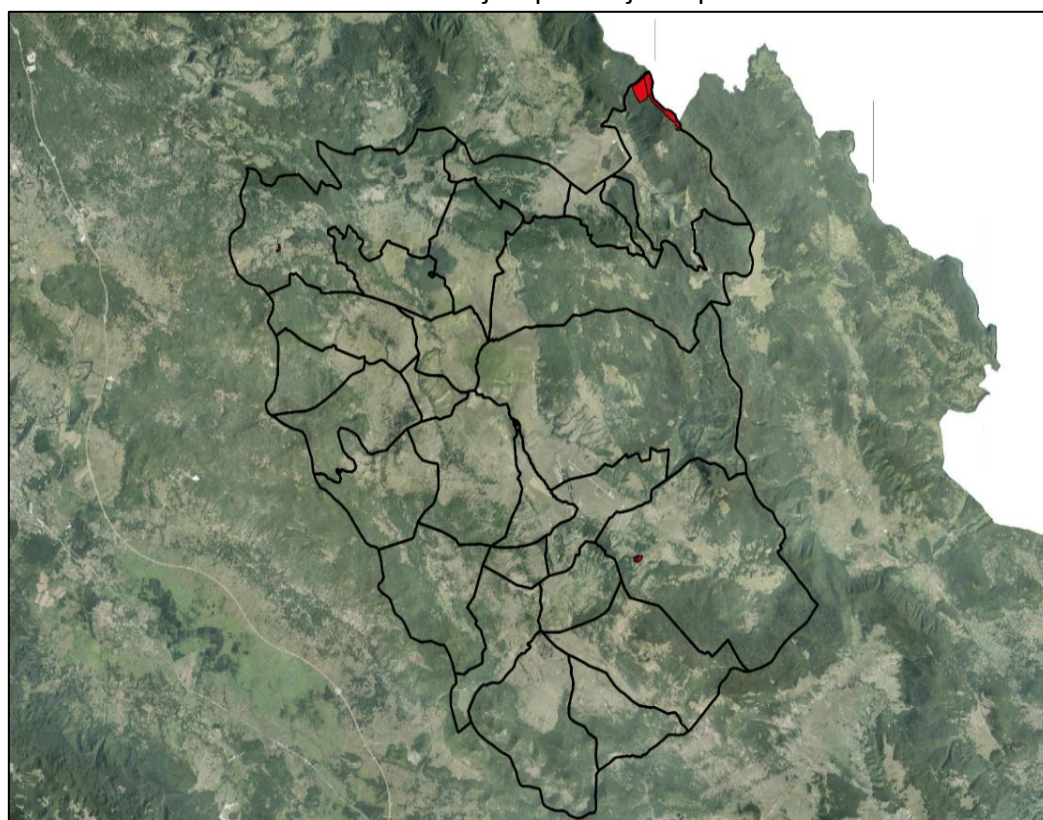
Prema podacima Hrvatskog centra za razminiranje na području Ličko-senjske županije postoje površine koje se nalaze u minski sumnjivim područjima kako je prikazano na slici 9. U općini Udbina nalazi se dio površina koje pripadaju minski sumnjivim područjima. Ukupna površina minski sumnjivih područja u općini Udbina je 150,23 ha, a prikaz se vidi na slici 10.

Slika 9: Ličko – senjska županija - minski sumnjiva područja

Izvor: www.hcr.hr

Slika 10: Minski sumnjiva područja u općini Udbina

Izvor: obrada autora

Prema načinu uporabe katastarske čestice upisane u katastarski operat najviše površine državnog poljoprivrednog zemljišta je prema načinu uporabe pašnjak. Kako je vidljivo iz tablice 5 samo jedan način uporabe nalazi se na 20.820,61 ha od toga:

- Pašnjak od 16.178,82 ha
- Oranica 1.529,21 ha
- Livada 3.102,01 ha
- Voćnjak 10,57 ha

Sve ostale katastarske čestice državnog poljoprivrednog zemljišta imaju više od jednog načina uporabe upisanog u katastarski operat. Za navedene čestice je potrebno provesti usklađenje stvarnog stanja načina uporabe na terenu sa stanjem u službenim registrima, katastru i zemljišnoj knjizi. Načini uporabe državnog poljoprivrednog zemljišta u katastarskom operatu prikazani su u tablici 27.

Tablica 27: Načini uporabe državnog poljoprivrednog zemljišta u katastarskom operatu

Način uporabe u katastarskom operatu	Površina (ha)
dvorište/livada/kuća	0,08
dvorište/livada/oranica	4,32
dvorište/livada/zgrada	0,79
dvorište/oranica/kuća	0,06
dvorište/pašnjak	7,49
dvorište/štala/pašnjak/neplodno	0,23
dvorište/zgrada/livada	24,37
dvorište/zgrada/pašnjak	0,11
kamenjar/pašnjak	23,32
kuća i dvorište/oranica	0,65
kuća i dvorište/voćnjak	0,30
kuća/dvorište/livada	0,05
kuća/livada/dvorište	0,10
kuća/oranica/dvorište	0,09
kuća/pašnjak/dvorište	0,15
livada	3.102,01
livada/dvorište/kuća	0,26
livada/groblje	0,39
livada/jarak	0,90
livada/kuća, zgrada i dvorište	0,30
livada/livada	395,38
livada/livada/livada	138,46
livada/livada/livada/livada/	45,72
livada/livada/livada/livada/livada	12,84
livada/livada/livada/livada/livada/livada	1,46
livada/livada/livada/livada/livada/livada/livada	6,58
livada/livada/livada/oranica/šuma/oranica/oranica/šuma/livada/pašnjak/livada	322,31
livada/livada/livada/pašnjak/oranica/pašnjak/voćnjak/livada/livada/oranica/livada	431,47
livada/livada/oranica	3,79
livada/livada/pašnjak	11,76
livada/livada/pašnjak/livada	5,61
livada/livada/pašnjak/pašnjak	2,30

livada/livada/pašnjak/pašnjak/livada	0,68
livada/livada/šuma/šuma	1,39
livada/neplodno	3,08
livada/oranica	26,57
livada/oranica/livada	2,06
livada/oranica/livada/livada	0,67
livada/oranica/oranica	5,55
livada/oranica/oranica/livada/oranica/livada/oranica	2,17
livada/oranica/pašnjak	0,91
livada/pašnjak	276,16
livada/pašnjak/livada	8,55
livada/pašnjak/livada/livada	0,57
livada/pašnjak/livada/oranica/livada	48,08
livada/pašnjak/pašnjak/livada	4,57
livada/pašnjak/pašnjak/livada/kamenjar	5,39
livada/put	0,34
livada/šuma	28,81
livada/šuma/livada/livada/šuma/šuma	1,05
livada/šuma/šuma/livada	6,24
livada/šuma/šuma/šuma/livada/livada	2,43
livada/voćnjak	0,65
neplodno/livada/oranica	0,99
neplodno/pašnjak	0,32
neplodno/pašnjak/neplodno	102,43
oranica	1.529,21
oranica/dvorište	0,65
oranica/graba	0,35
oranica/livada	28,88
oranica/livada/livada/oranica	1,61
oranica/neplodno/oranica	1,82
oranica/oranica	134,84
oranica/oranica/groblje	0,30
oranica/oranica/livada	0,95
oranica/oranica/oranica	26,48
oranica/oranica/oranica/oranica	5,62
oranica/oranica/oranica/oranica/oranica	3,71
oranica/oranica/oranica/oranica/pašnjak	3,15
oranica/oranica/pašnjak	33,10
oranica/oranica/šuma	24,33
oranica/pašnjak	51,16
oranica/pašnjak/livada	0,91
oranica/pašnjak/livada/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak	272,46
oranica/šuma/livada	0,77
oranica/šuma/livada/dvorište/neplodno/zgrada	4,91
oranica/voćnjak	1,11
pašnjak	16.178,82
pašnjak/dvorište/dvorište/kuća	0,08

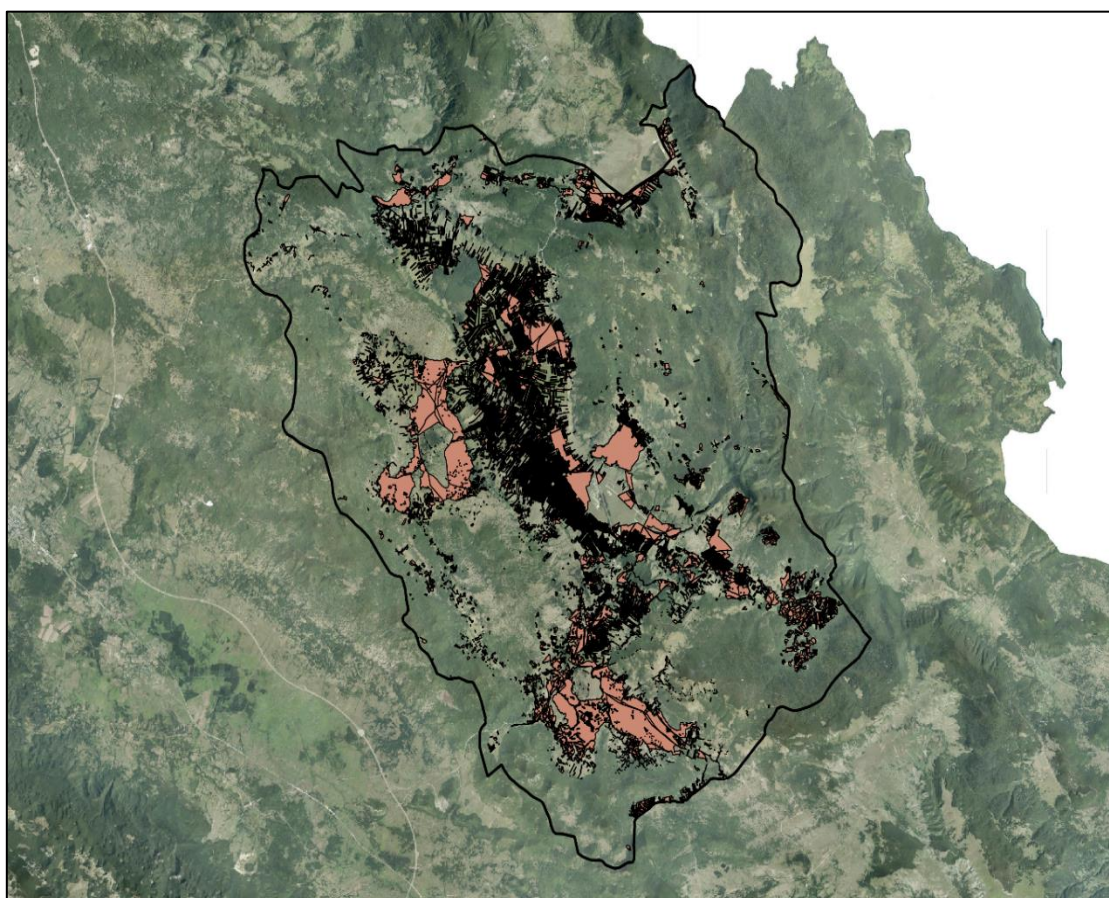
pašnjak/dvorište/kuća	0,08
pašnjak/groblje/pašnjak	195,11
pašnjak/kamenjar	1,12
pašnjak/livada	128,23
pašnjak/livada/livada	2,83
pašnjak/livada/oranica/oranica/livada/pašnjak/oranica	29,08
pašnjak/livada/šuma	995,45
pašnjak/neplodno	2,54
pašnjak/neplodno/neplodno	0,14
pašnjak/oranica	21,47
pašnjak/oranica/oranica	3,09
pašnjak/oranica/oranica/pašnjak/oranica	6,18
pašnjak/oranica/oranica/voćnjak	0,59
pašnjak/oranica/pašnjak	6,79
pašnjak/oranica/pašnjak/pašnjak	18,58
pašnjak/oranica/pašnjak/šuma/livada	246,32
pašnjak/pašnjak	1.757,87
pašnjak/pašnjak/kuća i dvorište/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak	270,32
pašnjak/pašnjak/livada/oranica	0,56
pašnjak/pašnjak/pašnjak	59,37
pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak	2.661,22
pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak	658,23
pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak/pašnjak	3,25
pašnjak/pašnjak/šuma	1,11
pašnjak/šuma	89,60
pašnjak/šuma/livada	4,16
pašnjak/šuma/pašnjak	1,61
pašnjak/šuma/pašnjak/livada	15,06
pašnjak/šuma/pašnjak/šuma/pašnjak/pašnjak/pašnjak/šuma	26,39
pašnjak/voćnjak	73,64
pašnjak/zgrada	0,42
progon/livada/livada/livada/livada/livada	5,64
put/pašnjak/livada	2,23
štala/neplodno/dvorište/pašnjak	1,08
štala/zgrada/štala/pašnjak	2,26
šuma/livada	26,54
šuma/livada/livada	1,42
šuma/livada/livada/livada	0,97
šuma/livada/šuma	0,75
šuma/livada/šuma/livada	2,47
šuma/oranica	0,41
šuma/oranica/šuma	1.031,34
šuma/pašnjak	712,97
šuma/pašnjak/kamenjar/livada	4,83
šuma/pašnjak/pašnjak	0,34
šuma/pašnjak/pašnjak/pašnjak	78,93
šuma/pašnjak/šuma	69,40
šuma/pašnjak/šuma/pašnjak	4,88

šuma/šuma/livada/livada	2,67
šuma/šuma/livada/oranica/šuma/šuma/pašnjak/šuma	36,04
voćnjak	10,57
voćnjak/livada	2,04
voćnjak/oranica	0,13
voćnjak/oranica/livada/livada/livada	1,44
voćnjak/šuma	0,39
voćnjak/voćnjak	0,73
voćnjak/voćnjak/voćnjak	0,70
voćnjak/voćnjak/voćnjak/voćnjak	0,06
Ukupno	32.660,13

Izvor: obrada autora

Prema podacima Hrvatskih šuma koji su javno dostupni na portalu <http://javni-podaci-karta.hrsume.hr/> i prema obradi autora, na području općine Udbina 43.852,70 ha poljoprivrednog zemljišta nalazi se u šumsko-gospodarskoj osnovi (dalje u tekstu: ŠGO) Hrvatskih šuma i s njime raspolažu Hrvatske šume. Prema obradi podataka koja se vidljiva na slici 11., 10.867,66 ha državnog poljoprivrednog zemljišta na području općine Udbina su slobodna za raspolaganje za poljoprivrednu proizvodnju.

Slika 11: Državno poljoprivredno zemljište slobodno za raspolaganje za poljoprivrednu proizvodnju

Izvor: obrada autora

2.2.4. EVIDENCIJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA U ARKODU

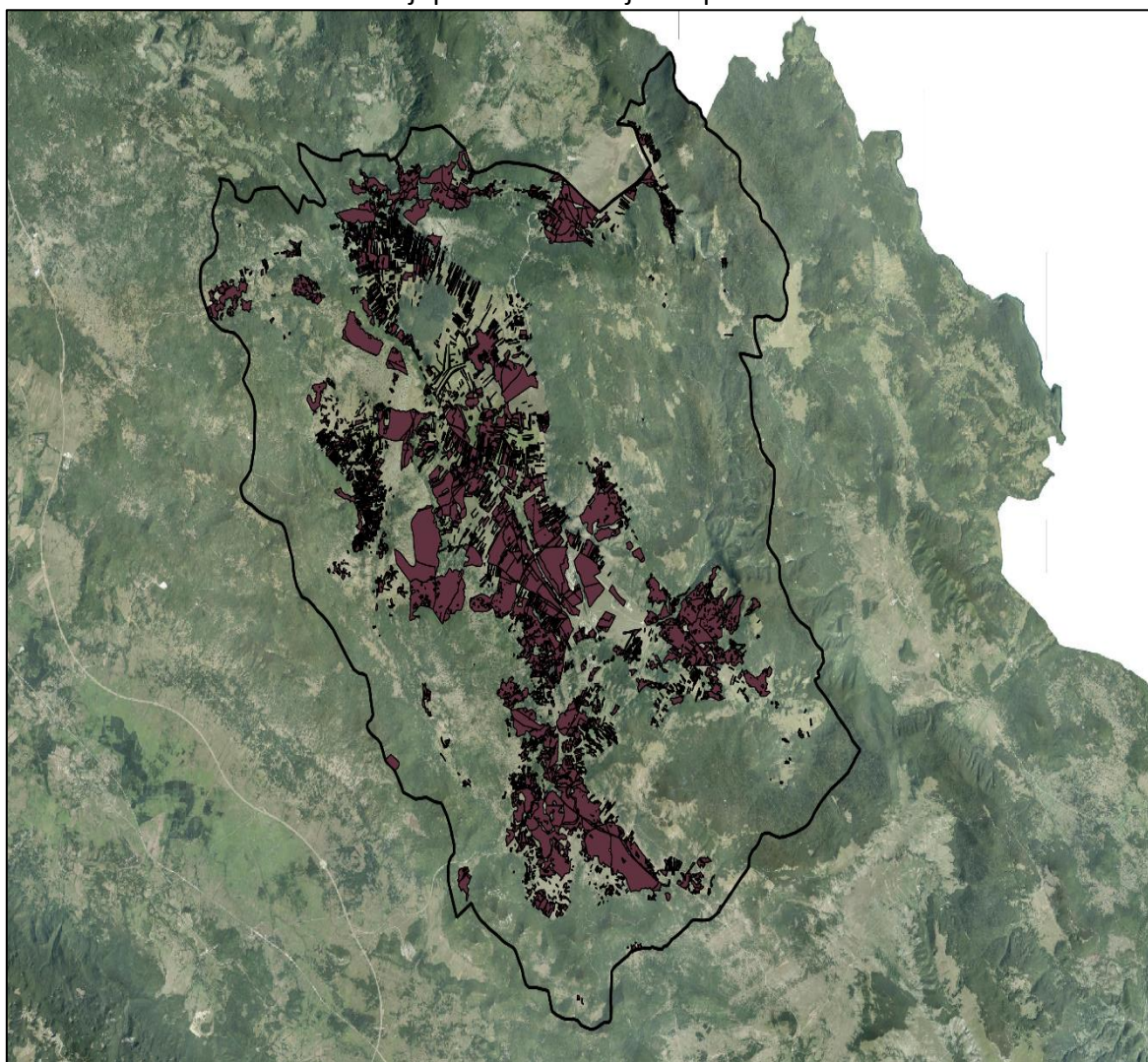
Prema podacima APPRRR na području općine Udbina u 2016. godini upisano je u ARKOD na korištenje 10509,9455 ha poljoprivrednog zemljišta u 4933 ARKOD parcela kako je prikazano u tablici 28 i slici 12.

Tablica 28: Podaci upisani u ARKOD u 2016.

Općina Udbina	Broj Arkod parcela	Površina Arkod parcela
krčki pašnjak	1580	7431,245
livada	2248	1609,1034
miješani trajni nasadi	2	0,6478
oranica	786	1367,9964
ostalo	2	0,2441
voćne vrste	315	100,7088
Ukupni zbroj	4933	10509,9455

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autor

Slika 12: Poljoprivredno zemljište upisano u ARKOD

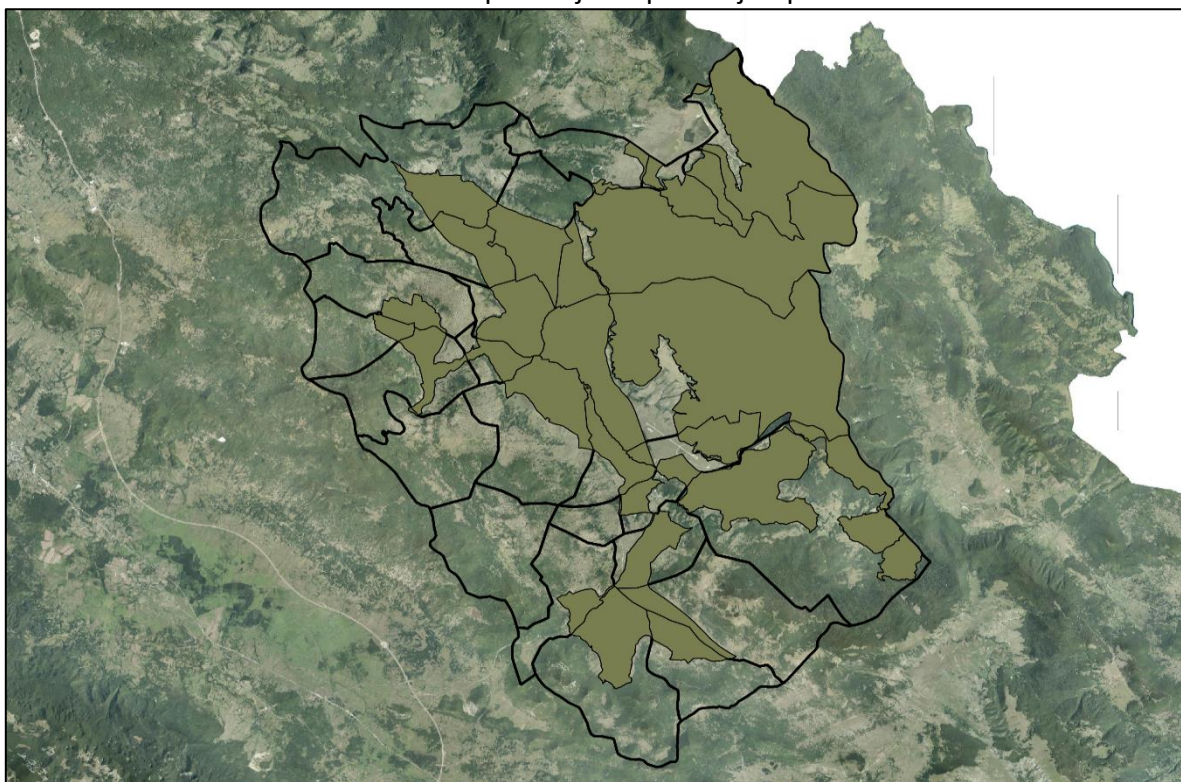
Izvor: obrada autora

2.2.5. ANALIZA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA

Na području Općine grana se Ekološka mreža RH (mreža Natura 2000) prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/13, 105/15) koja čine područja očuvanja značajna za ptice - POP (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju, <http://www.dzsp.hr>).

Dio površine općine Udbina nalazi se u posebnim zonama zaštite prirode ili zonama ograničenog raspolaganja. Prikaz tih dijelova vidljiv je na slici 13. U općini Udbina četiri su takva područja, a to su Krbavsko polje, Bjelopolje, Lička Plješivica i Međugorje-Stružnica. Pojedinačne površine ovih dijelova prikazane su u tablici 29. Ukupna površina područja u zonama zaštite ili zonama ograničenog raspolaganja je 30.911,39 ha.

Slika 13: Zaštićena područja na području općine Udbina

Izvor: obrada autora

Tablica 29: Površine zaštićenih područja

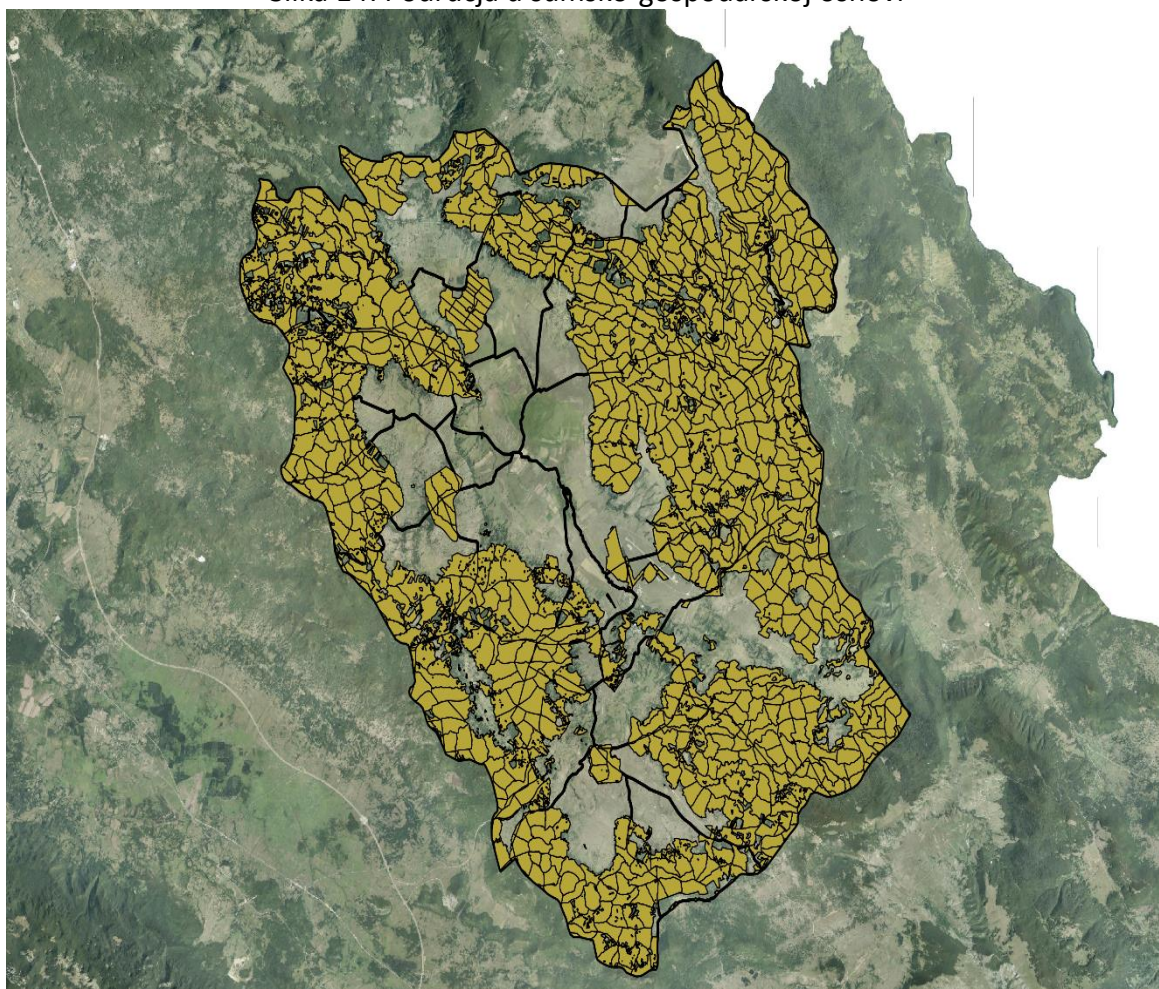
Naziv	Površina (ha)
Bjelopolje	177,60
Krbavsko polje	13.493,40
Lička Plješivica	16.824,28
Međugorje - Stružnica	416,11
Ukupno	30.911,39

Izvor: obrada autora

2.2.6. ANALIZA PODRUČJA KOJE SE NALAZI U ŠUMSKO-GOSPODARSKOJ OSNOVI

Ustrojstvo Hrvatskih šuma je složeno i ono se u prvoj razini dijeli na podružnice uprave šuma. Podružnica se dijeli na šumarije, a šumarija na gospodarske jedinice. Općina Udbina pripada upravi šuma podružnica Gospić, šumarija Donji Lapac, Gospić, Gračac, Udbina i Korenica, u kojima su gospodarske jedinice Trovrh-Kik, Mala Plješivica, Čardak, Karlović korita, Orlovača, Laudonov gaj, Mrsinj, Ljubovo, Crni vrh, Ravne drage, Vrebačka Staza, Srednja gora, Trovrh-Mirkača, Istočni Resnik, Kremen-Rudi Lisac, Dubrave, Bubinka-Maričića vrh, Javornik-Kremen i Šijanova kosa. U općini Udbina šumska-gospodarska osnova (ŠGO) prekriva područje od 43.663,36 ha. Područja ŠGO vidljiva su na slici 14, a površina po gospodarskim jedinicama prikazana je u tablici 30.

Slika 14: Područja u šumsko-gospodarskoj osnovi

Izvor: obrada autora

Tablica 30. Površina ŠGO po gospodarskim jedinicama

Gospodarska jedinica	Površina (ha)
Trovrh-Kik	1.474,57
Mala Plješivica	2.594,28
Čarda	2.871,36

Karlović korita	358,91
Orlovača	3.526,13
Laudonov gaj	465,34
Mrsinj	309,35
Ljubovo	2.329,80
Crni vrh	1.432,00
Ravne drage	3.698,79
Vrebačka staza	133,92
Srednja gora	6.276,26
Trovrh-Mirkača	3.370,74
Istočni Resnik	130,40
Kremen-Rudi Lisac	7.650,66
Dubrave	1.770,28
Bubinka-Maričića vrh	3.926,06
Javornik-Kremen	657,22
Šijanova kosa	687,28
Ukupni zbroj	43.663,36

Izvor: obrada autora

2.3. ANALIZA KORIŠTENJA POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske raspolaže se temeljem zakupa na rok od 50 godina, privremenim korištenjem do 5 godina te prodajom izravnom pogodbom. Tijekom 2013. godine temeljem ugovora o privremenom korištenju sklopljeno je 9 ugovora za površinu od 93,0200 ha, sveukupne godišnje naknade od 31.745,00 kuna, od toga godišnji prihod Općine iznosi 20.634,47 kuna. Tijekom 2015. i 2016. godine sklopljeni su ugovori o privremenom korištenju sa 60 fizičkih i pravnih osoba te nositeljima i vlasnicima obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i obrtima u površini 2172,8195 ha, sveukupne godišnje naknade 721.843,93 kune, od toga godišnji prihod Općine iznosi 469.194,46 kuna.

Na temelju provedenog Javnog poziva, objavljenog 22. listopada 2015. na mrežnim stranicama Agencije za poljoprivredno zemljište i oglasnoj ploči Općine Udbina, Agencija za poljoprivredno zemljište donijela je 167 odluka o dodjeli zakupa, temeljem kojih je sklopljen ugovor o zakupu poljoprivrednog zemljišta s 26 zakupnika, u površini od 2734,0611 ha, sveukupne godišnje naknade 947.081,13 kuna, od toga godišnji prihod Općine u iznosu od 615.603,32 kune. Tijekom 2010., 2011. i 2012. sklopljeno je 4 ugovora o dugogodišnjem zakupu za 3 zakupnika čija površina iznosi 628,2400 ha, sveukupne godišnje naknade 295.728,66 kuna, od toga godišnji prihod Općine iznosi 192.374,18 kuna. Prodajom izravnom pogodbom temeljem 2 ugovora u površini od 0,5371 ha, sveukupne godišnje naknade od 12.768,34 kune, Općina je ostvarila prihod od 8.299,42 kune.

Prema navedenim podacima u općini Udbina trenutno se raspolaže s 5701,2540 ha poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske čija vrijednost godišnje zakupnine iznosi 2.035.530,48 kuna, od kojih je ukupni godišnji prihod Općine 1.323.091,51 kuna. Prema podacima Općine u zakup na 50 godina prije 2015.g. dano je 628,2400 ha kako je prikazano u tablici 31.

Tablica 31: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina

Općina Udbina	Godišnja zakupnina (kn)	Godišnji općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
LOV FARME - NAGODBA	58.728,66	38.173,63	134,0000
LOV FARME-UGOVOR	47.115,19	30.624,87	98,1587
POLJO-LIKA d.o.o	124.576,84	80.974,95	259,5405
PTZ LIKA NOVA	655.39,58	42.600,73	136,5408
Ukupno	295.960,27	192.374,18	628,2400

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

Prema podacima Općine u zakup na 5 godina 2013. godine. dano je 93,0200 ha kako je prikazano u tablici 32.

Tablica 32: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem privremenog korištenja

Privremeni iz 2013. god.	Godišnja naknada (kn)	Godišnji općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
BRANKO ŠOBAT	2.781,00	1.807,65	9,2700
BUDIMIR EROR	1.593,00	1.035,45	5,9600
DANICA KOVAČEVIĆ	443,00	287,95	2,1900
FARMA ANGUS d.o.o.	3.070,00	1.995,5	8,2200
JOVICA ČORTAN	1.965,00	1.277,25	6,5400
LUKA SMILJANIĆ	1.600,00	1.040,00	6,5100
NIKOLA KALANJ	825,00	536,25	8,8400
P.O. A.ŠIMUNOVIĆ	19.468,00	12.654,42	45,4900
Ukupno	31.745,00	20.634,47	93,0200

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

Prema podacima Općine na privremeno korištenje na 5 godina 2015. i 2016. godine. dano je ha kako je prikazano u tablici 33.

Tablica 33: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem privremenog korištenja

Općina Udbina	Godišnja naknada (kn)	Općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
ALEKSANDAR ŠIMUNOVIĆ	4.114,00	2.674,00	8,0935
ANITA BEGIĆ	2.851,06	1.853,19	5,8974
BARIŠA DEJANOVIĆ	18.897,59	12.283,43	59,4895
BARIŠA DEJANOVIĆ	31.926,32	20.752,00	105,7163
BIOPLOD-LIKA	107.750,86	70.038,06	292,0432
BORISLAV GALOVIĆ	457,78	297,56	0,8941
BORO MATIĆ	7.736,17	5.028,51	24,9428

BUDIMIR SVILAR	1.536,34	998,61	3,2894
DANICA KOVAČEVIĆ	2.992,12	1.944,89	6,5389
DENIS HUŠKARIĆ	10.230,17	6.649,61	27,4472
DRAGAN BASTA	7.214,54	4.689,45	22,7838
DUŠKO ČORTAN	344,59	223,98	0,6453
FARMA ANGUS	6.167,97	4.009,18	16,2443
ILIJA DRAGUN	3.302,60	2.146,70	7,6893
ILIJA DRAGUN	10.115,65	6.571,28	29,1747
IVANKA PERKOVIĆ BEGIĆ	15.379,54	9.996,70	33,2496
IVANKA PERKOVIĆ BEGIĆ	28.759,34	18.693,57	95,2296
IVICA PRIHER	154,38	100,35	1,8800
IVICA ŠRBINA	23556	15.311,04	78,0000
JANDRE CVJETIĆANIN	15.871,67	10.316,59	52,5552
JANDRE CVJETIĆANIN	1.675,62	1.089,15	5,5484
JOVAN UGARKOVIĆ	7.468,34	4.854,42	21,6201
JOVO ŽIGIĆ	6.056,39	3.936,65	17,5014
JURE MURGIĆ	109.558,35	71.213,00	362,776
LIKA-NOVA	4.137,01	2.689,06	10,6631
LJUBICA MATIĆ	25.628,35	16.658,43	84,8621
MILAN CARIĆ	207,26	134,72	0,6863
MILAN CARIĆ-NOVI	5.775,12	3.753,83	19,1229
MILAN ĆUPURDIJA	170,72	110,97	0,3197
MILAN JELIĆ	5.710,32	3.711,96	14,4888
MILAN KNEŽEVIĆ	128,51	83,53	0,2510
MILAN VUKOBRATOVIĆ	3.541,33	2.301,86	8,8270
MILAN VUKOBRATOVIĆ	2.887,17	1.876,66	10,2382
MILAN ŽIGIĆ	1.910,24	1.241,66	18,5332
MILENKO PRICA	6.647,09	4.320,61	17,1323
MILKA MIRKOVIĆ	3.475,60	2.259,14	11,1409
MILKA OPALIĆ	12.941,27	8.411,82	42,3143
MILORAD LONČAR	2.683,71	1.744,41	6,9009
MILORAD LONČAR	2.035,39	1.323,00	6,7397
MIODRAG ŠKORIĆ	4.403,99	2.862,59	15,6170
NEDJELJKO EROR	5.120,16	3.328,10	18,1566
NIKOLA PERKOVIĆ	2.341,38	1.521,89	7,5662
NIKOLA SUNAJKO	3.760,55	2.444,36	9,2152
NIKOLA VEJNOVIĆ	6.901,83	4.486,19	20,786
P.O. EKO-KRBAVA	27.916,96	18.146,02	57,0248
PAVELINA AMIĆ	29.335,22	19.067,89	97,1365
PERICA GUČANIN	21.742,67	14.132,74	49,5700
POLJO-LIKA DOO	11.007,71	7.155,01	24,4682
RADE LJUBOJEVIĆ	41.141,91	26.742,24	136,2315
RUŽICA ŠALIĆ	6.915,87	4.495,32	22,2890
SAŠA DELIĆ	15.040,17	9.776,11	48,4639
SENADA DIZDAREVIĆ	1.336,93	869,00	3,5885

STEVO KOVAČEVIĆ	976,84	635,00	1,9824
ZDENKA HAVLOVIĆ	17.672,75	11.487,29	49,2533
ŽELJKO JANŽIĆ	24.232,51	15.751,13	80,0000
Ukupno	721.843,93	469.194,46	2172,8195

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

Prema podacima Općine sklopljeno je 10 aneksa ugovora o privremenom korištenju na 72,5763 ha kako je prikazano u tablici 34.

Tablica 34: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem aneksa ugovora o privremenom korištenju

Aneks ugovora o privremenom	Godišnja naknada (kn)	Godišnji općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
DRAGAN ŠALIĆ	668,36	434,43	1,5176
DUŠAN VOJVODIĆ	1238,98	805,34	3,0590
ILIJA DRAGUN	82,12	53,38	0,1604
IVANA KRIŽANOVIĆ	10.835,98	7043,39	27,8920
LIKA NOVA	359,34	233,57	1,1898
LJUBICA MATIĆ	1.265,74	822,73	2,6083
MILKA OPALIĆ	9.493,28	6170,63	31,4347
SAŠA DELIĆ	128,70	83,66	0,2410
SAŠA DRAGAŠ	1.419,42	922,62	2,7985
STEVO ĐEVIĆ	639,86	415,91	1,6750
Ukupno	26.131,78	16.985,66	72,5763

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

Prema podacima Općine u zakup na 50 godina 2015.g. dano je 2734,0611 ha kako je prikazano u tablici 35.

Tablica 35: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina

Općina Udbina	Godišnja zakupnina (kn)	Godišnji općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
BARIŠA DEJANOVIĆ	3.2195,68	20.927,19	96,3410
BIOPLOD	48.8009,14	317.205,94	1.544,8088
DENIS HUŠKARIĆ	6.834,12	4.442,18	15,0936
DRAGAN ŠALIĆ	11.580,68	7.527,44	30,7452
DUŠAN VOJVODIĆ	26.561,86	17.265,21	81,7791
FARMA ANGUS	62.435,94	40.583,36	133,7911
ILIJA DRAGUN	28.750,26	18.687,70	78,3455
IVANA KRIŽANOVIĆ	37.967,00	24.678,55	107,8014
JASMIN VIKIĆ	3.121,14	2.028,74	7,0172
LIKA NOVA	14.651,48	9.523,46	48,5146
LOV FARMA	32.637,64	21.214,47	72,3991
LJUBICA MATIĆ	12.836,04	8.343,43	37,0161
MATO MALJIĆ	12.175,52	7.914,09	26,6453

MILAN CARIĆ	3.316,24	2.155,56	10,9809
MILAN ĆUPURDIJA	1.210,00	786,50	6,4032
MILAN JELIĆ	565,72	367,72	1,1049
MILAN KNEŽEVIĆ	6.184,56	4.019,96	13,0509
MILKA OPALIĆ	16.738,74	10.880,18	55,4263
NIKOLA KALANJ	3.566,42	2.318,73	8,1392
P.O. ALEKSANDAR ŠIMUNOVIĆ	41.673,02	27.087,46	108,0946
PERICA GUČANIN	53.374,02	34.693,11	116,1854
PRO MILK D.O.O.	13.385,56	8.700,61	28,7048
RUŽICA ŠALIĆ	6.544,66	4.254,03	14,0019
SAŠA DELIĆ	14.756,37	9.591,64	51,0998
SAŠA DRAGAŠ	7.395,60	4.807,14	16,1791
STEVO ĐEVIĆ	8.613,72	5.598,92	24,3921
Ukupno	947.081,13	615.603,32	2734,0611

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

Prema podacima Općine ugovorima o prodaji prodano je 0,5371 ha kako je prikazano u tablici 36.

Tablica 36: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina

Ugovori o prodaji	Godišnja zakupina (kn)	Općinski dio sredstava (kn)	Površina (ha)
Dane Svilar	3.485,77	2.265,75	0,1702
Melanie Ajduković	9.282,57	6.033,67	0,3669
Ukupno	12.768,34	8.299,42	0,5371

Izvor: podaci Općina Udbina, obrada autora

2.4. ANALIZA POSTOJEĆIH POLJOPRIVREDNIH PROIZVOĐAČA

2.4.1. TRGOVAČKA DRUŠTVA I OBRTI

Prema podacima Hrvatske gospodarske komore u općini Udbina registrirano je 17 trgovačkih društava koja prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti imaju registriranu djelatnost poljoprivredu, šumarstvo ili ribarstvom. U tablici 37 prikazana su navedena trgovačka društva.

Tablica 37: Trgovačka društva na području općine Udbina

Naziv tvrtke	Adresa
BIOPLOD LIKA d.d.	Komić 1 , 53234 Komić
FARMA ANGUS d.o.o.	Rebić 18 , 53234 Rebić
LOV FARME d.o.o.	Jošan 93 /1, 53234 Jošan
POLJOPRIVREDNA ZADRUGA RAZVITAK	Debelo Brdo 3 , 53234 Udbina
LUCERNA ZADRUGA ZA STOČARSTVO I POLJOPRIVREDU	Stjepana Radića 4 , 53234 Udbina
BRANITELJSKA ZADRUGA ZDRUG	Ondić 32 , 53234 Udbina
DALMATINA PZ	Jošani 21 , 53234 Udbina
AGROKRBAVA PZ	Stjepana Radića 6 , 53234 Udbina

NATURA PROJEKT d. o. o.	Rebić 5 , 53234 Rebić
DRVO VISUĆ j. d. o. o.	Visuć 52 , 53234 Visuć
POLJOPRIVREDNA ZADRUGA DUBOKI	Bunić 145 , 53235 Bunić
MILKO d.o.o.	Trg Svete Lucije 9 , 53234 Udbina
MIL MESNA INDUSTRIJA LIKA d.o.o.	Trg Svete Lucije 9 , 53234 Udbina
PTZ AGROPRODUKT	Stjepana Radića 6 , 53234 Udbina
DIV d.o.o.	Visuć 52 , 53234 Visuć
POLJOPRIVREDNA ZADRUGA KRBAVSKO POLJE	Krbavska 5 , 53234 Udbina
LIKA FARM d.o.o.	Trg Svete Lucije 9 , 53234 Udbina

Izvor: podaci www.hgk.hr, obrada autora

Prema podacima Obrtnog registra u općini Udbina registrirano je 4 obrta kojima je pretežita djelatnost poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo. U tablici 38 prikazani su navedeni obrti i njihove djelatnosti.

Tablica 38: Obrti na području općine Udbina

Rbr.	Naziv obrta	Adresa
1	BEGIĆ, OBRT ZA PRIJEVOZ, vl. NIKOLA BEGIĆ	UDBINA, TRG SVETE LUCIJE 15
2	POLJOPRIVREDNI OBRT ALEKSANDAR ŠIMUNOVIĆ	UDBINA, TRG SVETE LUCIJE 7
3	POLJOPRIVREDNI OBRT "EKO KRBAVA", BORIS MAUROVIĆ	KRBAVA, KRBAVA 47
4	ŠUMARSKI OBRT "TINA", VERA ROGIĆ	UDBINA, BERISLAVIĆEVA 1

Izvor: podaci www.hok.hr, obrada autora

U općini Udbina registrirano je 40 ekoloških proizvođača koji su prikazani u tablici 39. U 2014.g. bilo je prijavljeno 25 ekoloških proizvođača dok ih je u 2015.g. prijavljeno 40.

Tablica 39: Certificirani ekološki proizvođači na području općine Udbina u 2015.

Naziv tvrtke	Adresa
LOV FARME D.O.O.	JOŠAN bb, 53234 UDBINA
POLJOPRIVREDNA ZADRUGA LIKA NOVA	KIJANI 95, KIJANI (KATEDRALSKA 3, 53234 UDBINA)
BARIŠA DEJANOVIĆ	DONJI MEKINJAR 104a, 53234 UDBINA
MILAN CVJETIĆANIN	VISUĆ 15, 53234 UDBINA
FARMA ANGUS D.O.O.	REBIĆ 18, 53234 UDBINA (BJELOVARSKA 7/1, 10360 SESVETE)
SLOBODAN PLATIŠA	DONJI MEKINJAR 120, 53234 UDBINA
DUKIĆ ZORAN	ALOJZIJA STEPINCA 5 ,Udbina
ČOSIĆ NIKICA	REBIĆ 5, Udbina
DRAGAŠ SAŠA	BUNIC 125, Udbina
MOMČILOVIĆ STANKO	RADIĆEVA 2, Udbina
PERKOVIĆ NIKOLA	PODLAPAČA 14, Udbina
MATIĆ LJUBICA	KURJAK 4, Udbina
KALANJ NIKOLA	STJEPANA RADIĆA 12, Udbina
ŽIGIĆ MILAN	GRABUŠIĆ 51, Udbina

MAJSTOROVIĆ RANKO	BANA IVANA KARLOVIĆA 3, Udbina
POLJOPRIVREDNI OBRT ALEKSANDAR ŠIMUNOVIĆ	TRG SVETE LUCIJE 7, Udbina
NATURA PROJEKT D.O.O.	REBIĆ 5, Udbina
DELIĆ SAŠA	GRABUŠIĆ 35, Udbina
PERKOVIĆ BEGIĆ IVANKA	TRG SVETE LUCIJE 15, Udbina
ĐEVIĆ STEVO	FRKAŠIĆ 44, Udbina
KLJAIĆ BOGDAN	KURJAK 48, Udbina
SERTIĆ NIKOLA	PODLAPAČA 36, Udbina
EROR BUDIMIR	BUNIĆ 15, Udbina
GUČANIN PERICA	STJEPANA RADIĆA 8, Udbina
BUNČIĆ ANKICA	PODLAPAČA 37, 53234 Udbina
ŠOBAT BRANKO	BUNIĆ, 48 53235 Udbina
JAVOR MILE	PODLAPAČA 56, 53236 Udbina
PERKOVIĆ MILAN	JAGODNJE 4 53236 Udbina
EROR NEDJELJKO	BUNIĆ 12, 53235Udbina
POLJAK STANISLAV	PODLAPAČA 39, 53236 Udbina
HUŠKARIĆ DENIS	LOVINAČKA ULICA 22, 53234 Udbina
JANŽIĆ ŽELJKO	PODLAPAČA 11, 53234 Udbina
KOVAČEVIĆ MATE	TRG SVETE LUCIJE 4, 53234 Udbina
ĆUPURDIJA MILAN	FRKAŠIĆ 66, 53230 Udbina
ŽIGIĆ JOVO	FRKAŠIĆ 15, 3230 Udbina
BIOPLOD LIKA D.D.	KOMIĆ 1, 53234 Udbina
DRAGAŠ DEJAN	BUNIĆ 124, 53235 Udbina
BRKIĆ NICHOLAS WILLIAM	ULICA STJEPANA RADIĆA 12/2 53234 Udbina
OPALIĆ MILKA	KOMIĆ 2, 53234 Udbina
UZELAC DANE	ONDIĆ 30, 53234 Udbina

Izvor: www.mps.hr, obrada autora

2.5. ANALIZA POSTOJEĆE POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE – 2016.

2.5.1. JEDINSTVENI REGISTAR DOMAĆIH ŽIVOTINJA

Prema podacima Hrvatske poljoprivredne agencije u Jedinostveni registar domaćih životinja upisano je u 2016. godini sveukupno 17.482 grla stoke. U 2016. godini najmanje je magaraca, a najviše ovaca 14.504. U tablici 40 i grafičkom prikazu 10 prikazan je broj grla stoke prema godinama.

Tablica 40: Broj grla stoke po godinama

Vrsta životinja	Broj poljoprivrednih gospodarstava	Broj domaćih životinja
GOVEDA	138	2357
KONJI	6	40
KOZE	16	485
MAGARCI	2	2
OVCE	142	14504
SVINJE	1	94
UKUPNO	305	17.482

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

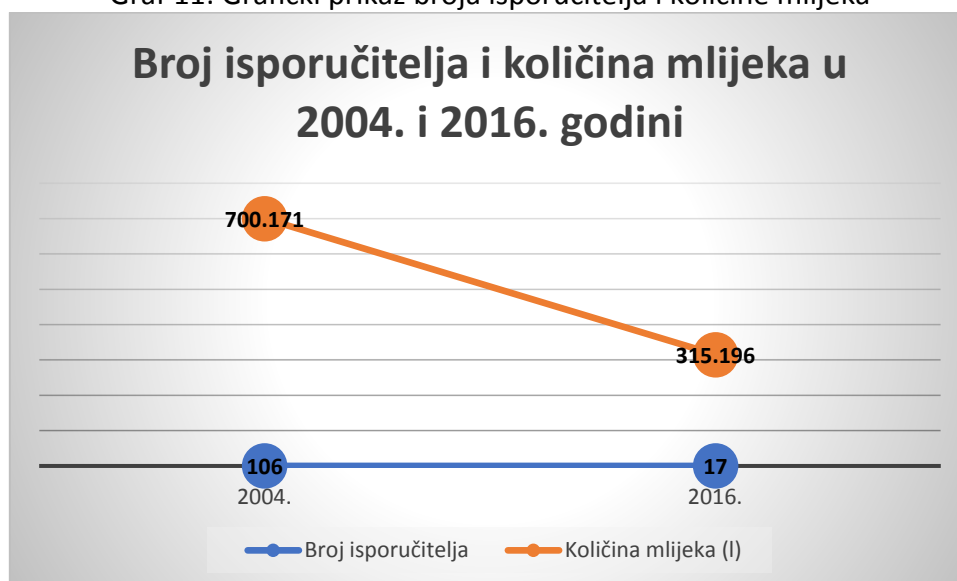
U tablici 40a i grafičkom prikazu 11 prikazani su usporedni podaci Hrvatske poljoprivredne agencije o isporučenim količinama mlijeka u općini Udbina u 2004. do 2016. godine iz kojih je vidljiv trend pada broja isporučitelja i količine isporučenog mlijeka.

Tablica 40a: Broj isporučitelja i količine mlijeka u 2004. do 2016.

Općina Udbina	Broj isporučitelja	Količina mlijeka (l)
2004.	106	700.171
2016.	17	315.195

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

Graf 11: Grafički prikaz broja isporučitelja i količine mlijeka

Izvor: podaci www.hpa.hr, obrada autora

2.5.2. ISPLAĆENI POTICAJI U 2015. GODINI

U 2015. godini poticaje temeljem osnovnog plaćanja za poljoprivrednu djelatnost ostvarilo je 204 korisnika u iznosu od 9.972.299,46 kn kuna. Najviše korisnika, njih 139, nalazi se u rasponu dodijeljenih potpora u iznosu od 10.000,00-50.000,00 kn kako je prikazano u tablici 41.

Tablica 41: Isplaćene potpore temeljem osnovnog plaćanja u 2015.g. na području općine Udbina

Raspon potpore (kn)	Broj korisnika	Sveukupni iznos potpore (kn)
100.000,00-500.000,00	6	789.172,11
10.000,00-50.000	139	3.308.246,93
1.000,00-10.000,00	36	226.570,77
500.000,00 -1.000.000,00	1	620.795,22
50.000,00-100.000,00	1	562.714,03
do 1.000,00	16	1.013.194,41
preko 1.000.000,00	3	1.498,41
1.000,00-10.000,00	2	3.450.107,58

Ukupno	204	9.972.299,46
---------------	------------	---------------------

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autora

2.5.3. STANJE SEKTORA U 2016.

- **Broj, tip i spol nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Na području općine Udbina registrirano je 273 poljoprivrednih gospodarstava, od toga je 198 nositelja muškog roda i 75 nositelja ženskog roda. U tablici 42 prikazan je tip i broj nositelja poljoprivrednih gospodarstava, a u tablici 43 broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i nositelja.

Tablica 42: Tip i broj nositelja

Općina Udbina	Broj
OBRT	2
M	2
Ž	0
OPG	264
M	191
Ž	73
TRGOVAČKA DRUŠTVA	6
M	4
Ž	2
ZADRUGA	1
M	1
Ž	0
Ukupno	273

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Tablica 43: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i nositelja

Općina Udbina	Broj OPG-ova	Broj članova
Ukupno	264	141

Izvor: www.apprrr.hr, obrada autora

- **Dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Na području općine Udbina registrirano je 273 nositelja poljoprivrednih gospodarstava. Najmanji broj nositelja (13) je između 46 i 50 godina, dok je najveći broj nositelja starosti više od 65 godina (sveukupno 114). U tablici 44 i grafičkom prikazu 12 prikazana je dob nositelja poljoprivrednih gospodarstava prema vrstama gospodarstva.

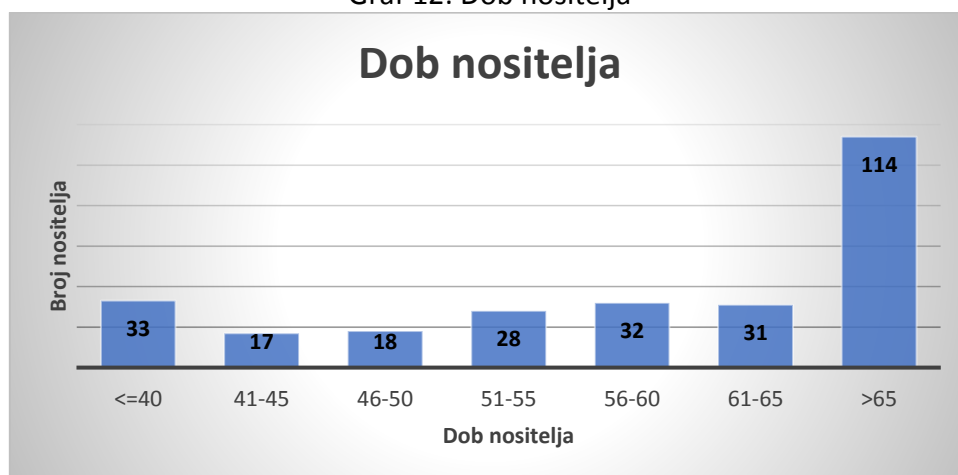
Tablica 44: Dob nositelja

Općina Udbina	Broj nositelja
<=40	33
>65	114
41-45	17
46-50	18
51-55	28

56-60	32
61-65	31
Ukupno	273

Izvor: podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Graf 12: Dob nositelja

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

- **Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava**

Nositelji poljoprivrednih gospodarstava na području općine Udbine imaju sljedeću stručnu spremu: broj nositelja koji imaju fakultetsko obrazovanje je 5, srednju školu ima 76 nositelja, a 21 nositelj nema završenu školu. Za 122 nositelja nema podataka vezano za stručnu spremu. U tablici 45 i grafičkom prikazu 13 prikazana je školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava.

Tablica 45: Školska sprema nositelja

Općina Udbina	Broj
OBRT	2
Fakultet	1
Nema podataka	1
Nezavršena škola	0
Osnovna škola	0
Srednja škola	0
Viša škola	0
OPG	264
Fakultet	3
Nema podataka	116
Nezavršena škola	21
Osnovna škola	43
Srednja škola	75
Viša škola	6
TRGOVAČKO DRUŠTVO	6
Fakultet	1
Nema podataka	4

Nezavršena škola	0
Osnovna škola	0
Srednja škola	1
Viša škola	0
ZADRUGA	1
Fakultet	0
Nema podataka	1
Nezavršena škola	0
Osnovna škola	0
Srednja škola	0
Viša škola	0
Ukupno	273

Izvor: podaci www.apprrr.hr, obrada autora

Graf 13: Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava

Izvor: Podaci www.apprrr.hr, obrada autora

3. STRATEGIJA RAZVOJA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

3.1. SWOT ANALIZA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

SWOT analiza predstavlja metodu kreiranja strategije pomoću četiri faktora: snage (Strengths), slabosti (Weaknesses), prilike (Opportunities) i prijetnje (Threats). Rezultati SWOT analize treba poslužiti u korištenju postojećih resursa za razvoj poljoprivredne proizvodnje te ukazati na greške ili nedostatke te neiskorištene mogućnosti za daljnji razvoj općine Udbina.

- Zemljopisni položaj općine i prometna povezanost sa svim dijelovima Republike Hrvatske
- Velika poljoprivredna površina koja daje mnogo potencijala za razvitak poljoprivredne proizvodnje
- Čista zemlja, voda i zrak pridonose razvoju ekološke proizvodnje
- Bogatstvo zemljišnih resursa za stočarsku i ratarsku proizvodnju
- Veliki broj poljoprivrednih proizvođača čiji prihodi direktno utječu na razvitak općine
- Ispunjene su sve predispozicije za ekološku proizvodnju
- Lička janjetina i lički krumpi zaštićeni oznakom zemljopisnog podrijetla na europskoj i nacionalnoj razini
- Velika poljoprivredna površina u vlasništvu Republike Hrvatske dana na privremeno korištenje i zakup

snaga

- Starosna struktura stanovništva i nedostatak ljudskog kapaciteta naspram velike poljoprivredne površine
- Mala veličina poljoprivrednih gospodarstava koji su teško konkurentni na tržištu
- Nedovoljna iskorištenost poljoprivrednog zemljišta i ostalih poljoprivrednih potencijala za proizvodnju povrća u plasteničkim i stakleničkim uvjetima
- Velika površina zemljišta upisana je pod šumsku osnovu kojima raspolažu Hrvatske šume d.o.o.
- Nedostatak poljoprivredne infrastrukture (poljski putevi, navodnjavanje i odvodnja)
- Nepostojanje vodoopskrbe u svim dijelovima općine
- Nedovoljna turistička ponuda i iskorištenost resursa u turističke svrhe,
- Zapuštenost i zakorovljenost poljoprivredne površine te niski prinosi
- Nepostojanje vjetrozaštitnih pojaseva
- Nesređen vodni režim - melioracije

slabosti

- Rast i razvoj poljoprivredne proizvodnje kroz ekološku proizvodnju
- Rast prodaje domaćih proizvoda na domaćem tržištu intenzivnijim marketingom i povezivanjem s ugostiteljima i plasmanom proizvoda na tržište
- Razvoj plasteničke i stakleničke povrtlarske proizvodnje za interesante
- Mogućnost otvorenog tržišta za investicije putem Green field investicije
- Razvoj ruralnog turizma kroz mjere europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj
- Revitalizacija naselja i demografska obnova općine mjerama državne politike

prilike

- Onečišćenje okoliša ispuštanjem otpadnih voda u okoliš, budući ne postoji razvijena kanalizacijska mreža
- Nekontrolirani uvoz proizvoda upitne kvalitete ugrožava cijelu privredu Republike Hrvatske i utječe na prodaju autohtomih proizvoda
- Odlazak mladih sa sela u grad ili u inozemstva, prateći negativni trend iseljavanja u inozemstvo
- Visoki mortalitet
- Niski natalitet
- Velike štete od divljači i glodavaca
- Klimatska ograničenja i rizici

prijetnje

3.2. INVENTARIZACIJA I UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

Kako bi općina Udbina mogla planirati održivi razvoj i racionalno korištenja prostora nužno je raspolagati sa kvalitetnim i pouzdanim informacijama o zemljišnim resursima kako bi se mogle donositi pravovremene i ispravne odluke o upravljanju prostorom. U općini Udbina nikada nije sustavno napravljena inventarizacija podataka poljoprivrednog zemljišta. Podaci u prošlom razdoblju su neplanski i nesustavno prikupljeni što je rezultiralo nemogućnošću pravilnog raspolaganja poljoprivrednim zemljištem. Na takvu nesustavnost upućuju i podaci prikupljeni i obrađeni u Povijesnom pregledu podataka. U sklopu obrade podataka u Analizi zatečenog stanja po prvi su puta na području općine Udbina utvrđene površine zemljišta prema službeno dostupnim podacima (prostorno planska dokumentacija, Državni zavod za statistiku, Hrvatske šume i dr.). S obzirom da je utvrđeno da stvarno stanje na terenu, površina poljoprivrednog zemljišta koje se koriste, ne odgovara stanju u službenim podacima potrebno je definirati konkretne mjere za inventarizaciju zemljišta na području općine Udbina (prikaz poljoprivrednog zemljišta, slika 15).

Slika 15: Poljoprivredno zemljište u općini Udbina

Izvor: autor

3.2.1. PRIJEDLOG MJERA ZA INVENTARIZACIJU I UPRAVLJANJE POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

Mjera 1: Uspostava geoinformacijskog sustava

Preduvjet sustavnoj inventarizaciji i obradi podataka je uspostava namjenskog Geoinformacijskog sustava koji je zasnovan na katastarskoj čestici kao osnovnoj prostornoj jedinici.

Temelji se na jedinstvenom prostornom referentnom sustavu, što omogućava povezivanje podataka unutar sustava s drugim prostorno povezanim podacima. Geoinformacijski sustav (GIS) je složeni računalni sustav za prikupljanje, pohranjivanje, analiziranje, upravljanje i vizualizaciju prostornih podataka. Omogućava modeliranje podataka, topološko modeliranje (graničnost, bliskost, sadržaj), kartografsko modeliranje, vektorsko preklapanje (unija, presjek, razlika...) te još mnogo operacija koje pomažu u razumijevanju odnosa, uzoraka i trendova. Sustav se sastoji od baze podataka prostornih podataka određenog područja, procedura i tehnika za sustavno prikupljanje, aktualiziranje, obradu i distribuciju podataka koji će stvoriti temeljnu osnovu za racionalno gospodarenje zemljišnim resursima u svrhu održivog razvitka, daljnjeg razvoja poljoprivrede i namjenskog financiranja poljoprivrednih gospodarstava.

Iz informacijskog sustava bila bi vidljiva veličina, vlasnička struktura, položaj, vrsta raspolaganje katastarskom česticom, cijena i trajanje raspolaganja.

Informacijskim sustavom može se odrediti na kojem području se vrši nova katastarska izmjera, komasacija, koje zemljište je potrebno izuzeti iz šumsko-gospodarske osnove, utvrđivanje zemljišta koje nije šuma, a sve u svrhu preglednosti i nadzora cijelog područja općine Udbina, privođenja poljoprivrednog zemljišta svrsi, raspolaganja poljoprivrednim zemljištem, naplate potraživanja temeljem sklopljenih ugovora, pripremu zemljišta za raspisivanje javnih poziva na 50 godina temeljem nove zakonske regulative.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 1:

- Predložiti općinskom vijeću donošenje odluke o uspostavi geoinformacijskog sustava, rok : ožujak 2017.g.
- Provesti postupak nabave geoinformacijskog sustava, rok: ožujak/travanj 2017.
- Uspostaviti geoinformacijski sustav, rok: srpanj 2017

Rok za potpuno provođenje Mjere 1: srpanj 2017.

Mjera 2: Raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem

Do 2015. godine državno poljoprivredno zemljište nije stavljeno u funkciju radi nemogućnosti raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem zbog neriješenih imovinsko-pravnih odnosa i nedobivanja suglasnosti Ministarstva poljoprivrede na raspisivanje javnih poziva za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta. U svibnju 2015. stupio je na snagu Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13, 48/15) prema kojem je moguće ubrzano raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem. Općina je takav oblik raspolaganja prepoznala te je sklopljeno tijekom 2015. i 2016.g.:

- 60 ugovora o privremenom korištenju u površini od 2172,82 ha od kojih općinska sredstva u iznosu od 469.194,46 kuna godišnje,
- 10 aneksa ugovora o privremenom korištenju u površini od 72,58 ha, od kojih su općinska sredstva u iznosu od 10.985,66 kuna, i
- 26 ugovora o zakupu na 50 godina u površini od 2734,06 ha, od kojih općinskih sredstava 615. 603,32 kuna.

S time se može zaključiti da je donošenjem Zakona o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13, 48/15) i temeljem čl. 27. i čl. 48. sklopljeno 96 ugovora u površini od 4979,46 ha. Temeljem potpisanih ugovora općina Udbina očekuje godišnje prihode od 1.095.783,44 kune sukladno članku 44. Zakona o poljoprivrednom zemljištu kojim su sredstva ostvarena od zakupa, zakupa za ribnjake, prodaje izravnom pogodbom i davanja na korištenje bez javnog poziva prihod državnog proračuna 25%, 10% proračuna jedinice područne (regionalne)

samouprave i 65% proračuna jedinice lokalne samouprave, odnosno Grada Zagreba, na čijem se području poljoprivredno zemljište nalazi. Prema podacima Agencije za poljoprivredno zemljište o ostvarenim sredstvima od raspolaganja prikazanim u tablici 46 razvidno je kako je pravilni i ubrzani način raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem osigurao veći priljev financijskih sredstava u državni i općinski proračun.

Tablica 46: Ostvarena sredstva općine Udbina kroz godine

Godina	Naziv grada/općine	Ukupno prihoda (kn)	Državi (kn)	Županiji (kn)	Općini (kn)
2013	Udbina	25.222,00	6.305,50	2.522,20	16.394,30
2014	Udbina	32.570,00	8.142,50	3.257,00	21.170,50
2015	Udbina	894.639,27	223.659,65	89.463,72	581.515,90

Izvor: obrada autora

Višestrukim povećanjem općinskih sredstava može se ulagati u daljnji razvoj ruralnog prostora i održavanje ruralne infrastrukture, temeljem članka 44. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13, 48/15). Povećanje raspolaganja poljoprivrednim zemljištem dovelo je do povećanja prihoda poljoprivrednog stanovništva koji su prodajom poljoprivrednih proizvoda i ostvarivanjem prava na potpore povećali kućni proračun, koji je doveo do većih rashoda kroz ulaganje u daljnju poljoprivrednu proizvodnju i ostalih tekućih rashoda, koji na općinskoj razini znači skladan suživot stanovnika općine Udbina.

Općina Udbina ima sklopljenih 60 Ugovora o privremenom korištenju poljoprivrednog zemljišta kojima je raspolaganje poljoprivrednim zemljištem dano na rok do 5 godina. Rok do 5 godina dobar je temelj za poljoprivrednu proizvodnju, ali kratko trajanje Ugovora o privremenom korištenju ne dopušta razvitak kvalitetnije poljoprivredne proizvodnje te je potrebno inicirati raspisivanje javnih poziva na zakup na 50 godina.

Ujedno su još 23 Zahtjeva za privremeno korištenje (za 1129,67 ha) predani u Agenciju za poljoprivredno zemljište te se nalaze u proceduri potpisivanja ugovora.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 2:

- Intenzivirati suradnju sa Agencijom za poljoprivredno zemljište radi rješavanja preostalih Zahtjeva za sklapanje ugovora o privremenom korištenju kako bi zemljište koje se koristi bez ugovora dobilo pravnu osnovu korištenja, radi naplate iznosa za korištenje poljoprivrednog zemljišta i povećanje proračuna općine Udbina i proračuna Republike Hrvatske te ostvarivanja prava poljoprivrednika na potporu; **rok svibanj 2017.g.**
- Pripremiti dokumentaciju za raspisivanje javnog poziva za zakup na 50 godina za državno poljoprivredno zemljište radi razvitka kvalitetnije i održive poljoprivredne proizvodnje pomoću novo uspostavljenog informacijskog sustava; **rok listopad 2017.g.**
- Raspisati javni poziv za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta; rok ovisi o izmjenama zakonske regulative koja uređuje ovo područje **rok: predvidivo prosinac 2017.g.**

Mjera 3: Izuzimanje poljoprivrednih površina iz Šumsko-gospodarske osnove RH

Hrvatske šume upisane su kao upravitelj većine zemljišta koje je u vlasništvu Republike Hrvatske, a odnosi se na šume u naravi, pašnjake te ostale kulture zemljišta kako je i navedeno u poglavlju 2.2.6. *Analiza područja koje se nalazi u šumsko-gospodarskoj osnovi*. Prema zakonskoj regulativi koja uređuje navedeno područje Ministarstvo poljoprivrede može davati u zakup zemljište koje se nalazi u šumsko-gospodarskoj osnovi pravnoj ili fizičkoj osobi na rok do 5 godina, ako je kultura zemljišta isključivo pašnjak koji će se koristiti za ispašu stoke te su prihodi od davanja u zakup takvog zemljišta isključivo prihodi Hrvatskih šuma.

Budući je velika površina zemljišta koje se nalazi u šumsko-gospodarskoj osnovi na terenu nije šuma već je to zemljište pogodno za poljoprivrednu proizvodnju, potrebno je izuzeti takva zemljišta iz šumsko gospodarske osnove. Nakon izuzimanja iz osnove poljoprivrednim zemljištem će se raspolagati kao s poljoprivrednim zemljištem sukladno Zakonu o poljoprivrednom zemljištu.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 3:

- Napraviti detaljnu analizu koje zemljište je pod upravljanjem Hrvatskih šuma d.o.o., koje na terenu nije šuma na temelju izvršene Analize i podataka informacijskog sustava; **rok rujan 2017.**
- Podnijeti Ministarstvu poljoprivrede-Upravi za šumarstvo zahtjev za izuzimanjem definiranog zemljišta iz šumske osnove, radi daljnjeg raspolaganja njime kao poljoprivrednim zemljištem, a u svrhu širenja poljoprivredne proizvodnje; **rok rujan 2017.g.**
- Pripremiti dokumentaciju za raspisivanje javnog poziva na 50 godina za izuzeto državno poljoprivredno zemljište radi razvitka kvalitetnije i održive poljoprivredne proizvodnje pomoću novo uspostavljenog informacijskog sustava; **rok listopad 2017.g.**
- Raspisati javni poziv za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta; rok ovisi o izmjenama zakonske regulative koja uređuje ovo područje - **rok: predvidivo prosinac 2017.g.**

Mjera 4: Rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na zemljištu i okrupnjavanje zemljišta

Općina Udbina prostire se na površini od 683,15 km² i sastoji se od 15 katastarskih općina. Tijekom Domovinskog rata uništena je evidencija zemljišnih knjiga te do danas nije uspostavljena digitalna zemljišna knjiga, nego postoji tzv. polog isprava u kojeg se polažu isprave. Prema podacima prikazanim u Analizi postoji neusklađenost načina uporabe na terenu i službenih katastarskih kultura. Katastarske čestice izrazito su usitnjene, male prosječne površine i nesređenog imovinsko-pravnog stanja gdje je na pojedinim česticama još uvijek je upisana narodna ili društvena imovina te osobe koje su preminule. Osnovne prepreke postizanju većih prinosa na nekim dijelovima županije čini i nedostatak suvremene mehanizacije, nemogućnost korištenja mehanizacije na malim i nepravilnim parcelama, te u jednom dijelu i nedovoljna educiranost proizvođača.

Prema podacima Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju od sveukupno 249 PG u 2016.g. koji su upisali u ARKOD 8793,77 ha zemljišta u 4393 ARKOD parcele:

- 29 PG (11,65%) imaju posjede manje od 3 ha u sveukupnoj površini 46,19 ha (0,53%) i 141 ARKOD parceli (3,21%),
- 165 PG (66,37%) ima posjede u razredu od 3-20 ha u sveukupnoj površini 1344,45 ha (15,29%) i 2459 ARKOD parcela (55,98%),
- 38 PG (15,26%) ima posjede u razredu od 20-100 ha u sveukupnoj površini 1372,592 ha (15,61%) i 1024 ARKOD parcela (23,31%),
- 16 PG (6,43%) ima posjede u razredu od 100-1500 ha u sveukupnoj površini 4419,37 ha (50,26%) i 562 ARKOD parcele (12,79%),
- 1 PG (0,40%) ima posjede u razredu većem od 1500 ha u sveukupnoj površini 1611,06 ha (18,32%) i 207 ARKOD parcela (4,71%).

Takva posjedovna struktura upućuje na zaključak da na području Općine prevladavaju mali i usitnjeni gospodarski posjedi koji ne pružaju uvjete za uspješnu proizvodnju. Takva usitnjena poljoprivredna gospodarstva uzrokuju povećanje troškova obrade, sjetve, zaštite i žetve, odnosno smanjenje dohotka i nekonkurentnost na tržištu.

Postupak koji bi riješio ovu problematiku na području općine Udbina je komasacija poljoprivrednog zemljišta. Komasacija poljoprivrednog zemljišta provodi se u svrhu okrupnjavanja posjeda i katastarskih čestica u veće i pravilnije, radi njihova ekonomičnijeg iskorištavanja, stvaranja povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje, radi osnivanja i izgradnje poljoprivrednih putova, vodnih građevina za melioracije te izvođenja i drugih radova na uređenju zemljišta namijenjenog poljoprivredi. Vrlo je važno napomenuti da komasacija nije samo postupak okrupnjavanja posjeda i stvaranja nove mreže kanala i puteva. Ona je integrirani proces stvaranja povoljnijih uvjeta za razvoj poljoprivredne proizvodnje, povećanja konkurentnosti poljoprivrednika, poboljšanja fizičkih uvjeta svake parcele, poboljšanja ruralnog okoliša, stvaranja osnovnih uvjeta za navodnjavanje i stvaranja transparentnog tržišta nekretnina stvarajući novi katastar i zemljišnu knjigu. Kod ocjene učinaka komasacije moguće je uočiti prednosti na:

1. Na razini poljoprivrednog gospodarstva - IZRAVNE PREDNOSTI:

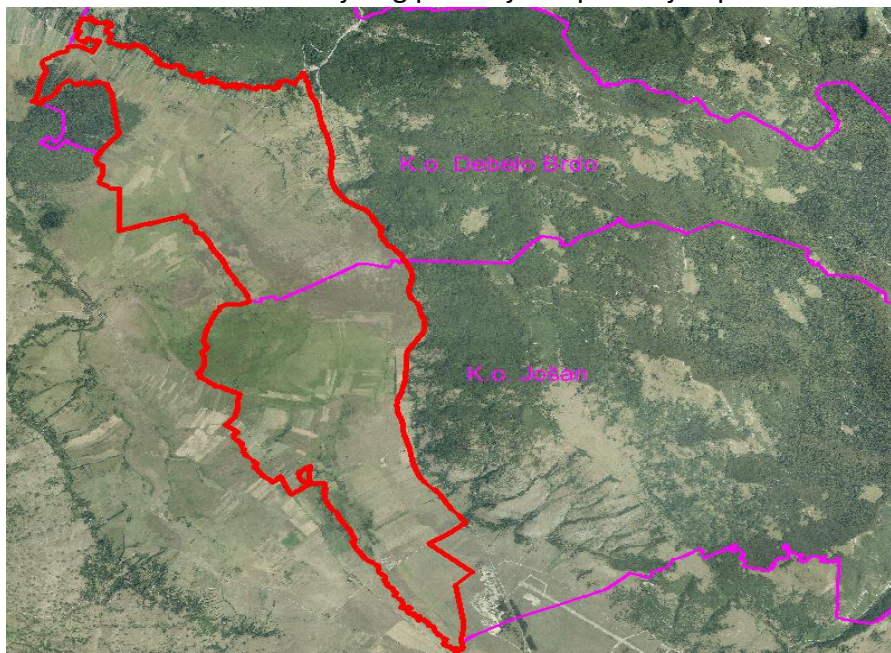
- ponovno privođenje zapuštenog i zakorovljenog zemljišta poljoprivrednoj proizvodnji uslijed izgradnje kvalitetne putne mreže i detaljne odvodnje otvorenim kanalima,
- smanjenje troškova uslijed mogućnosti primjene suvremene mehanizacije na proizvodnim parcelama optimalnih površina i povećanje proizvodne površine,
- smanjenje troškova uslijed racionalnijeg pristupa do proizvodnih parcela koje su uz navedeno uglavnom bliže ekonomskom dvorištu,
- povećanje stupnja plodnosti tla uslijed reguliranja vodnog režima i promjena sjetvene strukture kako zbog mogućnosti primjene suvremene mehanizacije tako i zbog potpunog ili djelomičnog reguliranja vodnog režima,
- primjena suvremenih sustava za navodnjavanje uslijed formiranja proizvodnih tabli optimalnih površina,
- povećanje dohotka poljoprivrednih gospodarstava i povećanje vrijednost poljoprivrednog zemljišta,
- povećanje konkurentnosti poljoprivrednika na hrvatskom i europskom tržištu.

2. Na razini društva - NEIZRAVNE PREDNOSTI:

- pokretanje privatnog sektora koji sudjeluju u postupku komasacije: geodezija, građevina, pravo, agronomija,
- nova zapošljavanja (stavljanjem u funkciju zemljišta, pokretanjem privatnog sektora, predloženim mjerama države za povratak poljoprivrednoj proizvodnji prvenstveno za mlade poljoprivrednike - imamo ideje za projekte!)
- cjelokupne, transparentne, ažurne i točne evidencije zemljišta,
- pravna sigurnost prometa nekretnina, pravilno i ekonomično upravljanje i raspolaganje državnom imovinom,
- povećanje prometa nekretnina i prihoda od poreza na promet nekretnina, smanjenje administrativnih prepreka za investicije,
- povećanje vrijednosti nekretnina i smanjenje sudskih sporova, stvaranje preduvjeta za oporezivanje imovine,
- povećanje proračunskih prihoda države, regionalne i lokalne samouprave (povećanje poreznih prihoda zbog rasta dohotka u poljoprivrednoj proizvodnji, porez na promet nekretnina, prihod po osnovi komunalne naknade)
- sigurno korištenje europskih fondova

Na području općine Udbina izrađen je idejni projekt komasacije u 2016.g. za dvije katastarske općine. Komasacijsko područje se nalazi u Općini Udbina, na području katastarskih općina K.O. Debelo Brdo i K.O. Jošan. Ovo komasacijsko područje izabrano je temeljem detaljne analize urbanističkog plana Općine Udbina, gdje je izdvojena građevinska zona, kao i zona Etnološke baštine, te zona posebne namjene (aerodrom). U komasacijsko područje je ušla zona poljoprivrednog zemljišta, a istočna strana komasacijskog područja ide do državne ceste D1. Sjeverno-zapadna granica područja prati granicu k.o., uz izdvajanje šumskog područja, pa opet uz granice navedenih k.o., kako je prikazano na slici 16, gdje je crvenom linijom označeno komasacijsko područje. Projekt komasacije zbog nedostatka financijskih sredstava nije završen.

Slika 16: Prikaz komasacijskog područja na području općine Udbina

Izvor: Općina Udbina

Potrebni koraci u provođenju Mjere 4:

- Podnijeti Agenciji za poljoprivredno zemljište zahtjev za nastavkom radova na provođenju projekta komasacije poljoprivrednog zemljišta; **rok rujan 2017.**
- Izraditi Program provođenja komasacije na području općine Udbina kako bi se ubrzali administrativni postupci za koje je nadležno Ministarstvo poljoprivrede i Agencija za poljoprivredno zemljište. Program mora sadržavati područja na kojima će se provoditi komasacije, površina, financiranje i rokovi izvršenja; **rok studeni 2017.**
- Prema navedenom Programu izraditi idejne projekte za ostale katastarske općine na području općine; **rok ožujak 2018.**
- Pokrenuti postupke komasacije poljoprivrednog zemljišta sukladno mogućnostima zakonske regulative; rok ovisi o izmjenama zakonske regulative koja uređuje ovo područje - **rok: predvidivo srpanj 2018.g.**

Mjera 5: Procjena pogodnosti poljoprivrednog zemljišta, klime i reljefa za pojedine vrste proizvodnje

Jedan od osnovnih preduvjeta daljnjeg povećanja površina u funkciji poljoprivredne proizvodnje je utvrditi agroekološke značajke, odnosno napraviti procjenu pogodnosti zemljišta (koja uključuje tlo, klimu i reljef) za njihov uzgoj. Ovi podaci osim toga mogu poslužiti i za planiranje i vođenje agrarne politike općine kao i za potrebe namjenskog sufinanciranja poljoprivrednih gospodarstava na području općine.

Naime, iako je danas izuzetno važno poljoprivrednom zemljištu dodijeliti optimalnu namjenu, kako bi ga se moglo intenzivno iskorištavati kao i zaštititi od mogućeg onečišćenja ili/i oštećenja, na području općine nedostaju upravo informacije o pogodnosti poljoprivrednog zemljišta odnosno o rasprostranjenosti agroekoloških područja za pojedine grane poljoprivredne proizvodnje, koje bi uvažavale pored ostalog i najnovija istraživanja vezana uz onečišćenost poljoprivrednog zemljišta.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 5:

- Za površine koje nisu stavljene u funkcije potrebno je napraviti procjenu pogodnosti poljoprivrednog zemljišta za pojedinu kulturu kao i kartu pogodnosti kako bi se utvrdile točne kulture koje se mogu uzgajati; **rok rujan 2017.**
- Napraviti cjelokupnu kartu pogodnosti općine u novo uspostavljenom geoinformacijskom sustavu kako bi se:
 - prikazale osnovne značajke prostora s reljefnim i klimatskim značajkama,
 - prikazao sadašnji način korištenja zemljišta,
 - prikazale temeljne značajke kartiranih jedinica tla,
 - prikazalo stanje onečišćenosti poljoprivrednog zemljišta teškim metalima,
 - prikazala sadašnja proizvodno-gospodarska obilježja poljoprivredne proizvodnje
 - prikazala obilježja tržišne, prometne i komunalne infrastrukture
 - **rok studeni 2017.**

3.3. MJERE EUROPSKOG POLJOPRIVREDNOG FONDA ZA RURALNI RAZVOJ

Ulazak Hrvatske u EU omogućuje da hrvatski poljoprivrednici nedostatak financijskih sredstava mogu nadoknaditi financijskim sredstvima iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, a ne samo iz državnih potpora. Fond financira mjere jačanja ljudskog potencijala poput stručnog osposobljavanja i poticanja mladih poljoprivrednika na aktiviranje, modernizaciju poljoprivrednih imanja, investiranje u učinkovitiju proizvodnju i novu infrastrukturu, proizvodnju kvalitetne hrane uz pomoć novih metoda itd. Europska unija u programu Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj – EAFRD daje mogućnost bespovratnih sredstava za program poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja u Mjeri 6 i 7 te sljedećim podmjerama:

Mjera 6 – Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja ***Korisnici: poljoprivredna gospodarstva***

Podmjera 6.1.1. Potpora mladim poljoprivrednicima

Korisnici su osobe starosti između 18 i 40 godina, koje posjeduju odgovarajuće profesionalne vještine i znanja o poljoprivredi i koje su prvi put postavljene kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva (ne duže od 18 mjeseci prije podnošenja Zahtjeva). Poljoprivredno gospodarstvo u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu mora pripada ekonomskoj veličini u rasponu od 8.000 do 49.999 EUR-a. Prihvatljivi troškovi su kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala; kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz Priloga I; podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje; građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe; kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme. Potpora je do 100% vrijednosti ukupnih prihvatljivih troškova, 50.000 EUR-a po korisniku. Svrha podmjere 6.1.1. nalazi se u aktiviranju mladog stanovništva koji bi ostali živjeti na području Općine čime bi doprinijeli razvoju poljoprivredne proizvodnje i pozitivnoj demografskoj slici.

Natječaj je otvoren do 24.02.2017. a u najavi je još jedan raspis ove podmjere za listopad ove godine.

Podmjera 6.2.1. Potpora ulaganju u pokretanje nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnom području

Korisnici su poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata, fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji pokreću novu nepoljoprivrednu djelatnost u ruralnim područjima.

Potpora se dodjeljuje za novu nepoljoprivrednu djelatnost koja nije započeta do vremena podnošenja Zahtjeva za potporu. Prihvatljivi troškovi su troškovi za provođenje aktivnosti navedenih u Poslovnom planu.

Prihvatljive su aktivnosti iz sektora: turizam u ruralnom području; tradicijski, umjetnički obrti, izrada suvenira; usluge u ruralnim područjima; prerada/ trženje proizvoda. Potpora je do 100% ukupnih prihvatljivih troškova, 50.000 EUR-a po korisniku. Svrha podmjere 6.2.1. je očuvanje tradicije starih zanata i autohtonih proizvoda. Podmjera je u najavi za lipanj 2017.

Podmjera 6.3.1. Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava

Korisnici su mala poljoprivredna gospodarstva, čija je ekonomska veličina između 2.000 i 7.999 EUR-a. Prihvatljivi troškovi su kupnja domaćih životinja, jednogodišnjeg i višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala; kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda; podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje; građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe; kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme. Potpora je do 100% ukupnih prihvatljivih troškova, 15.000 EUR-a po korisniku.

Svrha podmjere 6.3.1. je pomoć malim gospodarstvima u razvoju i širenju poljoprivredne proizvodnje, očuvanje radnih mjesta i prezentacija vlastitih proizvoda.

Prijava na natječaj je trenutno otvoren, a sljedeći krug očekuje se u studenom 2017.

Podmjera 6.4.1. Ulaganja u razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima

Korisnici su poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednika u rangu mikro i malih poslovnih subjekata i fizičke osobe u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Prihvatljivi troškovi su iz sektora: turizam u ruralnom području; tradicijski, umjetnički obrti, izrada suvenira; usluge u ruralnim područjima; prerada/ trženje proizvoda. Potpora je do 70% ukupnih prihvatljivih troškova, između 3.500 – 200.000 EUR-a.

Podmjera 6.4.1. omogućava kupnju napuštenih objekata i njihovo renoviranje u svrhu razvoja ruralnog turizma. Podmjera je u najavi za listopad 2017.

Prijedlog:

- Pripremiti informativnu kampanju o prednostima i mogućnostima svih podmjera. Izraditi letke, podijeliti ih poljoprivrednim gospodarstvima, organizirati edukacije, staviti obavijest na web stranice općine, informirati poljoprivrednike o konzultantima koji izrađuju projekte; **rok svibanj 2017.**

Mjera 7 – Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima
Korisnik: općina Udbina

Podmjera 7.1.1. Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave

Korisnici su jedinice lokalne samouprave, prihvatljivo ulaganje je u izradu, izmjenu ili dopunu Prostornog plana uređenja općine, Strateškog razvojnog programa općine, Strateških planova razvoja pojedinih gospodarskih sektora na području općine, minimalne vrijednosti od 5.000 eura do maksimalne vrijednosti u iznosu 70.000 eura, a intenzitet javne potpore je 100% prihvatljivih troškova. Podmjera je u najavi za ožujak 2017.

Podmjera 7.2.1. Gradnja i/ili rekonstrukcija vodoopskrbnog, kanalizacijskog i sustava pročišćavanja otpadnih voda

Korisnici su jedinice lokalne samouprave, javni isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe ili javne odvodnje, za prihvatljiva ulaganja kupnje i ugradnje opreme za održavanje sustava vodoopskrbe, odvodnje i sustava pročišćavanja otpadnih voda te kupnja računalnog softvera. Minimalna vrijednost potpore je 30.000 eura, a maksimalna vrijednost je 1.000.000 eura, dok je intenzitet javne potpore 100%. Podmjera je u najavi za srpnja 2017. godine.

Podmjera 7.2.2 Ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju nerazvrstanih cesta

Korisnici su jedinice lokalne samouprave za prihvatljiva ulaganja izrade projektno-tehničke dokumentacije, geodetske podloge i elaborati, troškovi izrade elaborata zaštite okoliša, studijsku dokumentaciju, troškovi pripreme dokumentacije na natječaj i usluge konzultanata. Minimalna vrijednost potpore je 30.000 eura, a maksimalna vrijednost je 1.000.000 eura, dok je intenzitet javne potpore 100%. Podmjera se može iskoristiti za izgradnju i obnovu nogostupa, izgradnju biciklističke staze, zemljišni pojas s obiju strana ceste potreban za nesmetano održavanje ceste širine prema projektu ceste, prometnu signalizaciju (okomitu, vodoravnu i svjetlosnu) i oprema za upravljanje i nadzor prometa, javna rasvjeta u funkciji nerazvrstane ceste i oprema ceste (odbojnici i zaštitne ograde, uređaji za zaštitu od buke, uređaji za naplatu parkiranja i slično). Podmjera je u najavi za listopad 2017. godine.

Prijedlog:

- Općina Udbina ima potrebu izmjene i dopune prostornog plana radi stavljanja u funkciju industrijske i poduzetničke zone kao okosnice za daljnji razvoj i temelj za ulaganje budućih investitora. Općina dijelom ima razvijen sustav vodoopskrbnog, dok je kanalizacijski i sustava otpadnih voda još u fazi izrade tehničke dokumentacije i to samo za naselje Udbina. Od velike je važnosti za daljnji razvitak općine prijava na navedene podmjere kako bi se postavio temelj za domaća i strana ulaganja, turističke i poljoprivredne djelatnosti a sve radi razvitka općine, zaštite okoliša i mogućnosti navodnjavanja obradivog zemljišta.

3.4. PLAN RAZVOJA ROLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

3.4.1. PLAN RAZVOJA STOČARSKE PROIZVODNJE

Područje općine Udbina radi velike poljoprivredne površine pogodna je za razvoj stočarske proizvodnje te je stočarstvo primarna djelatnost i podrazumijeva uzgoj sitne i krupne stoke u svrhu proizvodnje hrane i raznih sirovina, kao što su meso, mlijeko, koža i vuna za daljnju preradu. Ovčarstvo je najjača grana stočarstva Općine. Kultura zemljišta sastoji se od krškog pašnjaka koji služi za ispašu stoke u obliku ekstenzivne stočarske proizvodnje te oranice i livade pretežito za uzgoj ratarskih kultura. S obzirom na ovčarstvo, koje je pretežita stočarska djelatnost, pašaranje, ali i očuvanje pašnjaka, je od velika važnosti. Značajan dio pašnjaka je degradiran radi zapuštenosti i zakorovljenosti te uslijed toga izmjene, u smislu pogoršanja, florističkog sastava, a time i kvaliteta paše.

Ovčje meso ima karakterističan miris i okus te visoku hranjivu vrijednost zahvaljujući visokom sadržaju bjelančevina, bogatstvu marko i mikro minerala te vitamina.

Najtraženija i najskuplja je janjetina (meso ovce stare do godinu dana). Janjetina je traženija od mesa starijih ovaca jer je „mekša“, ukusnija, lako probavljiva i visoko iskoristiva (85-90%). Staro ovčje meso je meso ovaca starijih od dvije godine. To je meso tamno crvene boje, ima jači okus od janjetine jer sadrži veću koncentraciju specifičnih masnih kiselina te se rjeđe nalazi u prodaji. Ovčje i janjeće meso predstavljaju tradicionalna jela u mnogim zemljama Europe te je potražnja za njima iznimno velika.

Na ovom području najzastupljenija je pasmina ovce zvana lička pramenka. Lička pramenka je pasmina koja je nastala u planinskim područjima Like i Gorskog kotara, pripada skupini srednje razvijenih ovaca, izražene otpornosti i prilagodljivosti namijenjena za kombiniranu proizvodnju (proizvodnju mesa, mlijeka i vune). Lička pramenka čvrste je građe i snažne konstitucije. Ovce su prosječne tjelesne težine 45-55 kg, a ovnovi 65-75 kg. U pravilu je nešto izraženije dužine nego visine trupa. Visina do grebena u ovaca je 62-65 cm, a u ovnova 67-72 cm. Ovnovi su rogati, ovce uglavnom šute. Tipična boja je bijela, prošarana većim i manjim crnim mrljama, ali ima i tamnih jedinki. Ovce janje do dva janjeta. Proizvodnja mlijeka u laktaciji je 120-150 litara. Janjad u dobi od 3-4 mjeseca postiže težinu 25-30 kg, kada se i kolje. Meso je odlične kakvoće, poznato pod nazivom lička janjetina (www.agronomski-glasnik.agronomsko.hr/2006).

Prema podacima koji su prikazani u povijesnom pregledu i analizi zatečenog stanja vidljiv je trend povećanja broja ovaca na ovom području i korištenja poljoprivrednih površina kroz godine. S obzirom da je to grana koja je najviše razvijena potrebno je nastaviti u tom smjeru razvoja ovčarstva te definirati konkretne mjere za razvoj stočarske proizvodnje na području općine Udbina. Mjere moraju dovesti do razvoja ovog ruralnog područja, demografske obnove, zapošljavanja stanovništva, većeg razvoja poljoprivredne proizvodnje, rasta financijskih sredstava stanovnika te rasta prihoda Općine Udbina.

Općina Udbina uz razvoj ovčarske proizvodnje ima veliki potencijal za razvoj šire govedarske proizvodnje. Općina Udbina temeljem Pravilnika o određivanju područja s prirodnim ili ostalim posebnim ograničenjima svrstana je u gorsko-planinsko područje koje je idealno za razvoj govedarstva jer zahtjeva minimalnu brigu za zemljište, dok goveda pasmine Salers i Angus mogu biti na otvorenom cijelu godinu. Time se omogućava svakodnevna aktivnost goveda koje dovodi do visoke kvalitete mesa, a time i do visoke cijene otkupa mesa.

U Jedinствени registar domaćih životinja u 2016. godini upisana su 2.357 grla goveda. Razvoj govedarstva općine Udbina treba ići u smjeru povećanja broja ovih dviju pasmina goveda u sustavu krava-tele, a svrha je dobivanje novih telića, mesa, mlijeka i kože. Ratarska proizvodnja općine se u većini sastoji od proizvodnje ratarskih kultura upravo za potrebe stočarske proizvodnje, stoga su ratarsko-stočarska gospodarstva najprofitabilnija jer su kompatibilnija radi biljne i stočarske proizvodnje, a sve u svrhu hranidbe goveda koji je najdjelotvorniji prerađivač stočne hrane niske vrijednosti u visokovrijedne proteinske proizvode – meso i mlijeko. Kroz godine je vidljiv trend smanjenja broja isporučitelja mlijeka i količina isporučenog mlijeka, a budući da su mliječni proizvodi temelj dobre i kvalitetne prehrane, bitno je da se zaustavi trend opadanja broja na način da se potakne rast govedarske proizvodnje kroz subvencije i edukacije. Na ovom području najzastupljenija pasmina goveda su Angus i Salers.

Angus je ranozrela, bezroga mesna pasmina goveda srednje veličine okvira, nastala u sjeveroistočnim pokrajinama Škotske (Aberdeen, Banff, Forfar, Kincardine, Angus). Uzgojni rad na ovoj pasmini započeo je krajem 18. stoljeća, a tijekom 19. stoljeća pasmina se širi diljem Europe i svijeta. Boja dlake je crna (Black Angus) ili tamno crvena (Red Angus). Dubina i širina trupa naglašava mesna svojstva ove pasmine goveda, prosječna masa uzraslih krava je oko 600 kg, dok bikovi dostižu 1.100 kg. Krave su u grebenu visine 125 do 135 cm, a bikovi dostižu do 145 cm. Optimalna završna masa bikova u tovu je 550 do 600 kg, a junica 450 do 500 kg. Pasma je pogodna za uporabna križanja s ciljem proizvodnje križanaca za tov. Nešto niža porodna masa teladi (30 do 33 kg) pogoduje lakim teljenjima. Bikovi u tovu postižu prirast od 1.000 do 1.100 g/dan, dok junice ostvaruju nešto niže priraste (850 do 950 g/dan). Prosječan randman trupova je od 63 do 67 % dok u optimalnim tovnim uvjetima prelazi 70%. Meso je kvalitetno, nježno, sočno, mramorirano i aromatično. Pogodan je za poluintenzivne i pašne sustave proizvodnje, no može se koristiti i u intenzivnim sustavima. **Salers** je mesna pasmina srednje velikog okvira koja potječe iz francuske regije Auvergne. Okruženje u kojem se pasmina razvila pogodovalo je oblikovanju prilagodljive i robusne pasmine koja se lako uklapa u različite sustave proizvodnje. Pasminu se može prepoznati po svjetlo do tamno crvenkastoj boji tijela. Srednje je veličine okvira, skladne građe, dobre mišićavosti, što je čini prikladnom za proizvodnju mesa. Masa odraslih krava je 650 do 850 kg, a bikova 950 do 1.150 kg. Prosječna visina krava u grebenu je 140 cm a bikova 150 cm. U tovu mladi bikovi postižu prirast 1.000 do 1.100 g/dan, dok junice imaju nešto niže priraste u tovu (900 do 1.000 g/dan). Niža porodna masa teladi (36 do 39 kg) pogoduje lakim teljenjima, što uz dugovječnost, plodnost i dobre majčinske odlike, čini ovu pasminu pogodnom za sustave "krava-tele". Meso ove pasmine je dobro mramorirano, meko, sočno i prepoznatljive kvalitete. Pogodna za intenzivne i poluintenzivne sustave proizvodnje, no također se može koristiti i u pašnim sustavima (uz primjerenu kvalitetu pašnjaka). Pojavljuju se i bezroge linije bikova, što može biti poticaj daljoj afirmaciji ove pasmine.

Mjera 1: Raspold i uzgoj pasmina

Lička pramenka je potencijalno ugrožena pasmina, stoga je rasplod i uzgoj ličke pramenke veoma bitan za egzistenciju stanovnika, jednim dijelom radi prehrane, a drugim dijelom radi prodaje, budući je ovčarstvo najintenzivnija grana stočarstva. Rasplod ličke pramenke može se odvijati na način prirodnog pripusta ili umjetnog osjemenjivanja. Prirodni pripust je rasplod ovaca kroz pojedinačno parenje, dok umjetno osjemenjivanje vrši za to stručna osoba sa završenim zvanjem veterinarskog tehničara ili veterinara po domaćinstvima koji uzgajaju ovce,

što je jednostavnije i brže nego prirodni pripusta, a sve u cilju dobivanja većeg broja janjadi u relativno kratkom vremenu. Ovdje se mora voditi briga o prirodnom ciklusu i zdravlju ovce, a preporuča se jedno janjenje godišnje i što duža laktacija radi zdravlja mlade janjadi.

U govedarskom uzgoju potrebno je poticati uzgoj teladi. Telad za proizvodnju govedeg mesa može potjecati iz mliječnih stada i sisajućih stada. Unutar sisajućih stada razlikuju se dva tehnološka sustava: sustav „krava-tele“ i sustav „krava dojilja“. U sustavu „krava-tele“ krava tokom laktacije u principu othranjuje vlastito tele a u sustavu „krava dojilja“ krava uz vlastito tele još othranjuje jedno ili više usvojene (podmetnute) teladi. Krajnji je cilj sustava „krava-tele“ je proizvesti tele dobrih osobina za uzgoj i tov. Krmnu bazu sustava čine prirodni i sijani travnjaci uz manje učešće krme proizvedene na oranicama.

Općina treba poticati rasplod i uzgoj ličke pramenke kao i razvitak govedarske proizvodnje kroz sustav krava-tele u smislu davanja potpora male vrijednosti, što veće i bolje iskoristivosti poljoprivrednih površina te podizanja stupnja konkurentnosti poljoprivrednih proizvođača na ovom području. Općina mora raditi na i prepoznatljivosti proizvoda sa svoga područja kroz posebne projekte ističući ekološku i organsku proizvodnju, te stvarajući vlastite i prepoznatljive brendove reklamirajući ih kroz marketinške projekte.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 1:

- Izraditi Program potpore u poljoprivredi i ruralnom razvoju na području općine za dodjeljivanje potpore male vrijednosti kojem će biti definirane grane u poljoprivredi za koje će se isplaćivati potpore, uvjeti za ostvarivanje potpora, te prava i obveze korisnika predmetnih potpora. U programu je potrebno staviti naglasak na razvoj ovčarstva i govedarstva; **rok travanj 2017.**
- Općina treba u rebalansu proračuna osigurati financijska sredstva za uzgajivače ovaca i goveda za potrebe raspoloda i uzgoja kako bi se održao dovoljan broj grla stoke; **rok travanj 2017.**

Mjera 2: Ekološka ovčarska i govedarska proizvodnja

Prema Uredbi 834/2007 o ekološkoj proizvodnji i označavanju ekoloških proizvoda, smatra se da su ovce ekološki uzgojene ukoliko su se rodile i uzgojile na ekološkim poljoprivrednim gospodarstvima. Ovce trebaju imati, kad god to vremenski uvjeti i stanje tla dozvoljavaju, pristup svježem zraku i ispaši. Pašnjaci se moraju održavati bez upotrebe pesticida, herbicida, umjetnih gnojiva ili drugih zabranjenih tvari. Ekološki proizvedeno ovčje meso ima prednost u tome što se ovce obično ne hrane iz kontaminiranog tla. To može smanjiti izloženost ovce određenim unutarnjim parazitima koji se razmnožavaju putem gnoja. Ovca ili janje koje se hrani na livadi ili pašnjaku imat će manje masnoća (pogotovo zasićene vrste), više Omega 3 masne kiseline, veće količine beta-karotena i vitamina E. Stoga, kupujući ekološko proizvedeno ovčje meso, potrošač dobiva više mesa i manje masti, odnosno dobiva kvalitetnije i zdravije meso. Upravo iz navedenog razloga potražnja za ekološki proizvedenim ovčjim mesom sve je veća, a proizvodnja sve zastupljenija i isplativija. Ovce treba hraniti organski uzgojenim usjevima koji ispunjavaju prehrambene potrebe životinja u različitim fazama njihovog razvoja, a koji su proizvedeni na samom gospodarstvu ili susjednim organskim gospodarstvima. Organski proizvedena hrana ne smije sadržavati hormone, antibiotike, ureu ili bilo koji drugi zabranjeni sastojak.

Sintetički vitamini i mineralni dodaci mogu se koristiti samo kada ekološki proizvodi nisu dostupni, a evidentirano je da postoji prehrambeni nedostatak u uzgoju ovce. Ukoliko se janjad hrani na bočicu, mlijeko mora biti organski proizvedeno. Posebnu pozornost treba posvetiti uvjetima smještaja ovaca koji mora zadovoljiti razvojne, fiziološke i etološke potrebe životinja. Broj ovaca koji se ekološki uzgaja na gospodarstvu ograničen je da ne bi došlo do prekomjerne ispaše, erozije ili bilo kojeg drugog onečišćenja okoliša. Osoblje koje brine o ovcama mora posjedovati potrebno znanje i vještine vezane uz zdravstvene potrebe i dobrobiti životinja. Organski proizvođači ovčjeg mesa za rješavanje unutarnjih parazita i bolesti ovaca ne smiju koristiti antibiotike. Tijekom obrade, organsko ovčje meso ne smije doći u dodir s mesom koje nije organsko. Također, za vrijeme obrade ne smiju se koristiti nikakvi sintetički materijali uključujući konzervanse, arome, emulgatore itd. (www.eur-lex.europa.eu, 2007.)

Ekološki uzgoj sastoji se od držanja goveda u prirodnom i prostranijem okolišu. Poljoprivredne površine koje se koriste za proizvodnju hrane za životinje moraju udovoljavati uvjetima ekološke proizvodnje, a hranidba ne smije poticati od genetski modificiranih sastojaka. Goveda se mogu hraniti ekološkom hranom koja potječe sa vlastitog gospodarstva ili sa drugog ekološkog gospodarstva. Životinje moraju imati nesmetan prolaz do vode i hrane te osiguranu stalnu aktivnost. U liječenju nije dopuštena uporaba antibiotika, hormona ili drugim farmaceutskih lijekova, nego prirodne metode liječenja, osim u slučaju da govedu prijete uginuće.

Na području Općine zabilježeno je povećanje registriranih ekoloških proizvođača sa 25 proizvođača u 2014.g. na 40 proizvođača u 2015.g. S obzirom na sve navedeno općina Udbina ima sve predispozicije biti prepoznatljivi brend u Hrvatskoj i Europi kao jedinstveno područje proizvodnje ekoloških i organskih proizvoda od ličke ovce- mesa, mlijeka i sira.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 2:

- Educirati sve uzgajivače o prednostima i mogućnostima ekološkog uzgoja putem informativnih letaka, Internet stranica, organiziranja edukativnih radionica; **rok prosinac 2017.**

Mjera 3: Razvoj brenda općine Udbina

Općina Udbina nema Turističku zajednicu te je potrebno da samostalno pokrene marketinški projekt za poljoprivredni, gospodarski, demografski i investicijski razvitak općine. Udbina se mora promovirati kao područje ekološkog odnosno organskog uzgoja svojih lokalnih autohtonih proizvoda (naglasak na meso, mlijeko, sir). Ali i kao srce i žila kucavica Hrvatske iz koje će se distribuirati proizvodi iz Zelene Hrvatske (Slavonije i Baranje) i Plave Hrvatske (Dalmacije) i Istre te bi na taj način bio poveznica cijele Hrvatske, a prvenstveno za prodaju autohtonih ekoloških proizvoda domaćih proizvođača.

Potrebni koraci u provođenju Mjere 3:

- Općina treba osnovati trgovačko društvo koje će biti u vlasništvu Općine, koje bi djelovalo kao distributivni, otkupni i marketinški centar, čiji bi se naziv prilagodio i marketinški vrlo dobro promovirao.

- U sklopu trgovačkog društva u vlasništvu općine bilo bi poželjno da se uspostavi sustav najma svih vrsta mehanizacije za bavljenje stočarskom i ratarskom proizvodnjom, na taj način uporaba mehanizacije bila bi profitabilna kroz najam, poljoprivrednici ne bi trebali kupovati vlastitu skupu mehanizaciju i time bi se izbjegla skupocjena nabavka mehanizacije po svakom pojedinom gospodarstvu, a ta sredstva bi se mogla utrošiti na organizaciju i okrupnjavanje gospodarstava u smislu nabavke novih grla stoke i poboljšanje uvjeta držanja stoke.
- Bilo bi poželjno osnivanje vlastite veterinarske stanice za potrebe cijele općine, budući da je veliki broj grla ovaca i goveda, dok je pojedinačno zapošljavanje preskupo i za velika i za mala poljoprivredna gospodarstva.
- Potrebno je izmjenama prostornog plana predvidjeti izgradnju hladnjače na području općine koja će biti distributivni centar prikupljanja ostalih proizvoda iz cijele Hrvatske
- Trgovačko društvo treba biti marketinška i prodajna središnjica, između poljoprivrednika i potencijalnih kupaca, turista i predstavnika restorana i hotela, kroz prodaju autohtonih proizvoda.
- Proizvodi koji bi se nudili su mesni i mliječni produkti, žitarice, vino, ulja, kolači, voće i povrće, voćne rakije te ostali proizvodi poljoprivrednih gospodarstava.
- Trgovačko društvo bi se sastojalo od marketinškog, prodajnog, otkupnog i distributivnog sektora sa pripadajućom hladnjačom.
- Trgovačko društvo imalo bi i edukativnu ulogu educirajući poljoprivrednike na svom području o najnovijim tehnologijama, mjerama ruralnog razvoja, promociji te organizirajući sajmove sa ciljem promocije lokalnih proizvođača
- Potrebno je ishoditi dozvolu od Hrvatskih autocesta i Županijskih cesta za postavljanje oznaka na autocestu A1 Zagreb-Split kao i na županijske ceste, koje bi usmjeravale putnike na *Ekološku destinaciju općine Udbina*.
- Vuna je proizvod ovce koji ako bude bačen u prirodi onečišćuje okoliš jer je teško razgradiva, dok s druge strane tekstilna i građevinska industrija imaju veliku potrebu za otkup vune za potrebu proizvodnje sirovina, stoga je potrebno organizirati otkup iste radi višestruke poslovne i financijske dobiti i te očuvanja okoliša kroz otkupni centar.
- Stvoriti prostorno planske i investicijske uvjete za investitore kako bi se započela izgradnja bioplinskog postrojenja koji bi vršio otkup stočnog otpada a sve radi prerade stajskog otpada kako ne bi došlo do onečišćenja nitratima poštivajući odredbe Nitratne direktive. Kako u bioplinskom postrojenju dolazi do proizvodnje toplinske i električne energije toplinskom energijom dobivenom iz bioplinskog postrojenja grijali bi se staklenici i plastenici u kojima bi se mogle uzgajati određene vrste povrća u, dok se električna energija može prodati distributeru električne energije.
- Za razvoj ovog projekta Općina može koristiti sredstva iz 65% sredstva iz članka 44. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Narodne novine 39/13, 48/15) za sufinanciranje izrade programa, projekata i ostalih dokumenata za provedu programa ruralnog razvoja.
- Nakon izrade projektne dokumentacije potrebno je poslati pisma namjere Ministarstvu poljoprivrede, Ministarstvu turizma kao i sa Saboru i Vladi Republike Hrvatske od kojih se očekuje da u potpunosti podrže ovaj projekt poljoprivrednog razvoja od posebnog značaja za područje općine Udbina, kako medijski tako i financijski jer je većini u interesu da Lika, kao i ostatak sela u Hrvatskoj zaživi.

3.4.2. PLAN RAZVOJA RATARSKE, POVRTLARSKE, VOĆARSKE I PČELARSKE PROIZVODNJE

Ratarska proizvodnja - bavi se uzgojem poljoprivrednog bilja na oranicama, a veoma je bitna za zadovoljenje potreba stočarske proizvodnje, koja je najvažnija djelatnost općine Udbina. Kulture koje se najčešće proizvode za prehranu stoke su pšenica, ječam, zob, kukuruz, raž i lucerna. Razvitak ratarske proizvodnje općina treba poticati te prije svega osigurati dostatne površine državnog poljoprivrednog zemljišta za ratarsku proizvodnju koja je u službi stočarske proizvodnje.

Prijedlog:

- Površine državnog poljoprivrednog zemljišta koje nisu stavljene u funkciju poljoprivredne proizvodnje nakon procjene pogodnosti tla planirati za ekološku ratarsku proizvodnju za potrebe stočarstva.

Povrtlarska proizvodnja - Poljoprivredno zemljište za razvoj povrtlarske poljoprivredne proizvodnje je uglavnom sitno zemljište koje se nalazi uz kuće. Razvojne mjere općine u smislu povrtlarske proizvodnje trebaju se odnositi na povećanje ekološke i organske povrtlarske proizvodnje na usitnjenom zemljištu do provođenja komasacije kroz povećanje broja plastenika i staklenika. Pretežno se treba bazirati na proizvodnju kultura sa kraćom vegetacijom koje ne iziskuju dodatne troškove za zagrijavanje a nakon izgradnje bioplinskog postrojenja moguće je planirati i ostale kulture. Za svaku detaljniju preporuku razvoja povrtlarske proizvodnje koja bi definirali kulturu na ovom području potrebno je provesti detaljniju analizu pogodnosti područja i izraditi kartu pogodnosti tla.

Prijedlog:

- Općina treba sudjelovati u subvencioniranju opreme za rad u ovim objektima, nabavu presadnica, nabavu i postavljanje plastenika, nabavu opreme i strojeva za proizvodnju povrća (bez pogonskih strojeva), nabavu malč folije kroz izradu Programa potpora u poljoprivredi u kojem će se osigurati financijska sredstva.
- Općina treba inzistirati na ekološkom uzgoju potičući razvitak brenda ekološko i organsko uzgojenog povrća.
- Preko trgovačkog društva planirati prodaju i otkup povrća

Voćarska proizvodnja - U ARKOD je prijavljeno oko 85 hektara poljoprivredne površine koja se koristi za proizvodnju različitih voćnih vrste. Radi kvalitetnih karakteristika zemlje i zraka prostor općine Udbina pogodan je za voćarsku proizvodnju, kao i za rast i razvoj voćarske proizvodnje.

Prijedlog:

- Površine državnog poljoprivrednog zemljišta koje nisu stavljene u funkciju poljoprivredne proizvodnje nakon procjene pogodnosti tla planirati za voćarsku proizvodnju
- Sadnja mladih voćaka šljiva, jabuka, krušaka, trešanja, višanja, oraha i lješnjaka
- Preko trgovačkog društva planirati prodaju i otkup voćarskih proizvoda

Pčelarstvo - na prostorima općine Udbina ima dugu i bogatu tradiciju.

Zastupljenost više klimatskih zona, velike površine prirodnih livada i pašnjaka sa bogatim cvjetnim sastavom osiguravaju povoljne uvjete za razvoj pčelarstva, čiji značaj se ne ogleda samo u proizvodnji meda i drugih pčelinjih proizvoda, već i u oprašivanju biljaka čime doprinosi povećanju produktivnosti raznih vrsta voćnih i drugih kultura.

U 2015. godini u jedinstvenom zahtjevu zatraženo 194,39 ha kulture ugar, koji se može kositi i na kome se mogu sijati mješavine sjemena usjeva namijenjenih divljim pticama i medonosno bilje kao izvor nektar koji je bitan za ispašu pčela.

Prijedlog:

- Poticanje općine na razvoj pčelarstva kroz subvencioniranje npr. košnica ili prihrane za pčele

3.5. RURALNI TURIZAM

Općina Udbina pripada u izrazito ruralno područje koje je sredina s malom koncentracijom stanovnika kojima je osnovno zanimanje poljoprivreda. Uz poljoprivrednu proizvodnju, naglasak bi trebao biti na razvoju ruralnog turizma. Pojam „ruralnog turizma” se često koristi pojmovima poput agroturizma, seoskog turizma, ekoturizma, agroturizma itd. Međutim, ruralni turizam je oblik turizma koji obuhvaća sve aktivnosti na ruralnom području. Osnovna obilježja ruralnog turizma su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okolina, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i poslovi na selu.

Ruralni turizam je oblik turizma u Hrvatskoj koji počeo razvijati 1996. godine, kada je ministar turizma, temeljem tada važećeg Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, donio Pravilnik o pružanju ugostiteljskih usluga u seljačkom domaćinstvu i tada je stvoren pravni okvir reguliranja ove vrste turizma koji pomaže očuvanju lokalnog identiteta tradicije i običaja, štiti okoliš, jača autohtonu, tradicijsku i ekološku proizvodnju. Važnost ruralnog turizma, prije svega, ogleda se u vrlo važnoj interakciji poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentiranja tradicije, tradicijske gastronomije i turističkih usluga, a korištenjem postojećih resursa ruralnog prostora i sela kao njegovog sastavnog dijela. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku oko 30% stanovništva Općine nije zaposleno radi manjka radnih mjesta. Razvojem i ulaganjem u izletišta, smještaj na ruralnom prostoru, tradicijske i druge ruralne kuće za odmor, sobe, apartmani, kampovi, Eko-etno sela i gospodarstava s etno-zbirkama, eko gospodarstava i brendiranje eko proizvodnje smanjila bi se nezaposlenost, povećali prihodi stanovnika, a porasla bi potrošnja i opće zadovoljstvo građana.

3.5.1. AKTIVNOSTI KROZ RURALNI TURIZAM

Geografski položaj, geološki sastav te reljef na površini od 683,15 km², planinsko i nizinsko područje, šume i zemljišta, životinjske i biljne raznolikosti velika su prednost razvoja ruralnog turizma, a time i bavljenje sljedećim aktivnostima: planinarenje, trčanje, pješačenje, kampiranje, vožnja biciklom, jahanje, lov, odmor.

Na području Općine nalazi se zračna luka koja bi se mogla biti bolje iskorištenja kroz ponudu škole letenja, a radi povoljne klime i velikog broja sunčanih dana zračni prostor bi se mogao koristiti za letenje balonom na topli zrak.

Kultura i gastronomija Općine mogli bi se iskoristiti za tečajeve ručnog rada, rada na seoskim gospodarstvima i tečajeve kuhanja.

4. ZAKLJUČAK

U analizi zatečenog stanja prikazani su podaci o stanju poljoprivrednog sektora na području općine Udbina prema javno dostupnim podacima. Analizirani su podaci Državnog zavoda za statistiku od 2001.-2011.g., podaci Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju od 2012-2015.g. i podaci Hrvatske poljoprivredne agencije, Hrvatske gospodarske komore i Obrtnog registra. Detaljnom analizom u poljoprivrednom sektoru točno su utvrđene poljoprivredne površine koje se nalaze u građevinskom području, šumskogospodarskoj osnovi kao i u zaštićenom području. Na temelju analiziranih podataka vidljiv je trend rasta u korištenju poljoprivrednih površina, uzgoju stoke i prijavi ekološke proizvodnje sa najvećim rastom svih komponenti u 2015.g. Kroz godine vidljiv je trend pada broja isporučitelja mlijeka i količine mlijeka. To ima direktan utjecaj na razvoj općine, financijsko poslovanje općine te sveukupan života u ovoj ruralnoj sredini.

Analizom zatečenog stanja utvrđeno je da službeni podaci ne odgovaraju stvarnom stanju na terenu niti međusobno koreliraju (velik nerazmjer podataka Popisa stanovništva i Popisa poljoprivrede). Iz tog razloga je od velike važnosti za razvoj općine Udbina i dobivanje financijske potpore od strane države, da se usklade podaci na terenu sa službenim podacima, na način da se nadležna tijela obavijesti o neusklađenosti podataka, budući će se za bilo koju državnu mjeru koja će biti planirana, koristiti isključivo javno dostupni podaci kao jedino mjerilo stvarnoga stanja u općini.

Ova Strategija odgovora na pitanja u kojem smjeru se razvija poljoprivredna proizvodnja na području Općine, u kojem vremenskom razdoblju, prema kojim programima i specifičnim mjerama te koji su očekivani rezultati provođenja strategije. U Strategiji je utvrđeno da Općina ozbiljno mora poraditi na marketingu cijelog područja kojim bi se naglasak stavio na lokalne autohtone proizvode (lički krumpir, ličku janjetinu, sir škripavac i ostale mliječne proizvode, suhomesnate proizvode, domaće štrudle, šumske bobice i njihove prerađevine te ličku šljivovicu), a sve to uz još veći naglasak na razvitak ruralnog turizma i poljoprivrede. Udbina pripada u drugu skupinu područja posebne državne skrbi temeljem posljedica agresije na Republiku Hrvatsku i pripada u II. skupinu jedinica lokalne samouprave čije je vrijednost indeksa razvijenosti između 50% i 75% prosjeka Republike Hrvatske stoga je rast i razvoj Općine Udbina, kroz pametne projekte i dugoročne razvojne strategije, bitan čimbenik opstanka ovog ruralnog prostora.

POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj i veličina kućanstava prema vrsti poljoprivredne proizvodnje.....	9
Tablica 2: Broj i veličina kućanstava prema ukupnom broju stoke, peradi i košnica pčela	10
Tablica 3: Aktivno poljoprivredno stanovništvo općine Udbina.....	11
Tablica 4: Uzdržavano poljoprivredno stanovništvo općine Udbina.....	11
Tablica 5: Broj kućanstava, ukupno poljoprivredno zemljište i broj parcela.....	12
Tablica 6: Korištenje poljoprivrednog zemljišta	12
Tablica 7: Korištenje poljoprivrednog zemljišta po kulturama.....	12
Tablica 8: Korištenje poljoprivrednog zemljišta po kulturama, neobrađeno poljoprivredno zemljište i šumsko zemljište	12
Tablica 9: Broj kućanstava sa voćnjacima	13
Tablica 10: Broj kućanstava s domaćim životinjama i pčelinjim košnicama	13
Tablica 11: Analiza broja stanovnika u općini Udbina	14
Tablica 12: Broj kućanstava i korišteno poljoprivredno zemljište.....	15
Tablica 13: Broj domaćih životinja.....	16
Tablica 14: Način korištenja zemljišta	16
Tablica 14a: Broj isporučitelja i količine mlijeka od 2004. do 2011.	16
Tablica 15: Tip i broj nositelja.....	17
Tablica 16: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i članova.....	17
Tablica 17: Dob nositelja	17
Tablica 18: Vrsta školske spreme	18
Tablica 19: Broj grla stoke od 2011. do 2014. godine	20
Tablica 14a: Broj isporučitelja i količine mlijeka od 2012. do 2015.	21
Tablica 20: Tražene površine na jedinstvenom zahtjevu	22
Tablica 21: Isplaćene potpore temeljem osnovnog plaćanja u 2014.g. na području općine Udbina ...	23
Tablica 22: Korištena površina i broj PG u 2012., 2013., 2014. i 2015. g.	24
Tablica 23: Podaci upisani u ARKOD u 2015.....	25
Tablica 24: Površina građevinskih područja općine Udbina.....	29
Tablica 25: Površine državnog poljoprivrednog zemljišta po katastarskim općinama	31
Tablica 26: Broj katastarskih čestica državnog poljoprivrednog zemljišta.....	32
Tablica 27: Načini uporabe državnog poljoprivrednog zemljišta u katastarskom operatu.....	34
Tablica 28: Podaci upisani u ARKOD u 2016.....	38
Tablica 29: Površine zaštićenih područja	39
Tablica 30: Površina ŠGO po gospodarskim jedinicama.....	40
Tablica 31: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina	42
Tablica 32: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem privremenog korištenja	42
Tablica 33: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem privremenog korištenja	42
Tablica 34: Korisnici državnog poljoprivrednog zemljišta temeljem aneksa ugovora o privremenom korištenju.....	44
Tablica 35: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina	44
Tablica 36: Zakupnici državnog poljoprivrednog zemljišta u zakupu na 50 godina	45
Tablica 37: Trgovačka društva na području općine Udbina	45
Tablica 38: Obrti na području općine Udbina.....	46
Tablica 39: Certificirani ekološki proizvođači na području općine Udbina u 2015	46
Tablica 40: Broj grla stoke po godinama	47
Tablica 40a: Broj isporučitelja i količine mlijeka u 2004. do 2016.....	48
Tablica 41: Isplaćene potpore temeljem osnovnog plaćanja u 2015.g. na području općine Udbina ...	48
Tablica 42: Tip i broj nositelja.....	49

Tablica 43: Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i nositelja.....	49
Tablica 44: Dob nositelja	49
Tablica 45: Školska sprema nositelja	50

POPIS SLIKA

Slika 1: Smještaj općine Udbina.....	7
Slika 2: Naselja općine Udbina	8
Slika 3: Prikaz CORINE Land Cover-a na području općine Udbina	27
Slika 4: Prostorni plan općine Udbina	28
Slika 5: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina.....	29
Slika 6: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina (dio)	30
Slika 7: Građevinska i gospodarska područja na području općine Udbina (dio)	30
Slika 8: Državno poljoprivredno zemljište na području općine Udbina	31
Slika 9: Ličko – senjska županija - minski sumnjiva područja	33
Slika 10: Minski sumnjiva područja u općini Udbina	33
Slika 11: Državno poljoprivredno zemljište slobodno za raspolaganje za poljoprivrednu proizvodnju	37
Slika 12: Poljoprivredno zemljište upisano u ARKOD	38
Slika 13: Zaštićena područja na području općine Udbina	39
Slika 14: Područja u šumsko-gospodarskoj osnovi.....	40

POPIS GRAFOVA

Graf 1: Broj i veličina kućanstava prema poljoprivrednoj površini	10
Graf 2: Broj i veličina kućanstava prema poljoprivrednoj površini	11
Graf 3: Broj domaćih životinja	13
Graf 4: Grafički prikaz analize broja stanovnika općine Udbina.....	14
Graf 5: Grafički prikaz analize starosti stanovništva općine Udbina	14
Graf 6: Grafički prikaz prihoda stanovništva općine Udbina	15
Graf 6a: Grafički prikaz broja isporučitelja i količine mlijeka	16
Graf 7: Dob nositelja.....	18
Graf 8: Vrsta školske sprema.....	19
Graf 9: Broj grla stoke kroz godine	21
Graf 9a: Grafički prikaz količine mlijeka	21
Graf 10: Broj gospodarstava i površina zemljišta od 2012. do 2015. godine	25
Graf 11: Grafički prikaz broja isporučitelja i količine mlijeka	48
Graf 12: Dob nositelja.....	50
Graf 13: Školska sprema nositelja poljoprivrednih gospodarstava	51